

HOVRÄTTEN ÖVER
SKÅNE OCH BLEKINGE
Avdelning 1
Rotel 11

DOM
2023-04-18
Malmö

Mål nr
B 1675-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Malmö tingsrätts dom den 1 april 2022 i mål nr B 8144-21, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 3)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagarna Thomas Forsberg och Johan Lindmark
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption

Motpart (Målsägande)

Västra Götalandsregionen, 232100-0131

Företrädd av åklagaren

Klagande och motpart (Målsägande)

Region Skåne, 232100-0255

Ombud: Advokaterna Johan Sigeman och Gustav Nygren
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

Klagande och motpart (Tilltalad)

Damon Tojjar, 19861202-4078
Nordanväg 10
222 28 Lund

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Staffan Bergqvist
Advokatgruppen i Stockholm AB
Box 5153
102 44 Stockholm

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Christina Bergenstein
Advokatfirman SSW HB
Fleminggatan 17, 6 tr
112 26 Stockholm

SAKEN

Anstiftan av grov trolöshet mot huvudman, m.m.

Dok.Id 442761

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 846 201 80 Malmö	Hovrättstorget 1	040-35 57 00 E-post: hovratten.skaneblekinge@dom.se www.hovrattensskaneblekinge.domstol.se - Se där om hovrättens personuppgiftsbehandling		måndag – fredag 08:00–16:00

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten avslår Damon Tojjars yrkande om avvisning av dels åklagarnas i första hand framställda yrkande om ansvar för anstiftan av grov trolöshet mot huvudman, dels åklagarnas i tredje hand framställda yrkande om ansvar för medhjälp till anstiftan av eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alternativt försök därtill (åtalspunkten 5.2).

Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten

- frikänner Damon Tojjar från åtalet för anstiftan av eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman och samtliga alternativyrkanden (åtalspunkten 5.2),
- frikänner Damon Tojjar från åtalet för grovt givande av muta avseende Jonas Gallon (del av åtalspunkten 1),
- anger brottstiden för grovt givande av muta avseende Bengt Linde till 2018-06-08 – 2018-08-09 (del av åtalspunkten 1),
- bestämmer påföljden till villkorlig dom,
- bestämmer tiden för näringsförbudet till 3 år räknat från dagen för tingsrättens dom och förordnar att näringsförbudet gäller omedelbart utan hinder av att hovrättens dom inte har vunnit laga kraft,
- befriar Damon Tojjar från skyldighet att betala skadestånd till Region Skåne och Västra Götalandsregionen,
- befriar Damon Tojjar från skyldighet att betala Region Skånes rättegångskostnader vid tingsrätten och
- upphäver beslutet om kvarstad.

I övrigt gäller tingsrättens domslut.

Beslaget ska bestå på sätt tingsrätten bestämt.

Staffan Bergqvist får för uppdraget i hovrätten ersättning av staten med 791 887 kr. Av beloppet avser 605 160 kr arbete, 28 350 kr tidsspillan och 158 377 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för denna kostnad.

Christina Bergenstein får för uppdraget i hovrätten ersättning av staten med 744 862 kr. Av beloppet avser 575 640 kr arbete, 20 250 kr tidsspillan och 148 972 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för denna kostnad.

Hovrätten avslår Damon Tojjars yrkande om ersättning för rättegångskostnad i hovrätten.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Malmö tingsrätts dom den 1 april 2022 i mål nr B 8144-21, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 3)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagarna Thomas Forsberg och Johan Lindmark
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption

Motpart (Målsägande)

Västra Götalandsregionen, 232100-0131

Företrädd av åklagaren

Klagande och motpart (Målsägande)

Region Skåne, 232100-0255

Ombud: Advokaterna Johan Sigeman och Gustav Nygren
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

Klagande och motpart (Tilltalad)

BENGT Arne Ingmar Linde, 19550729-3933
Storgatan 87 E
262 33 Ängelholm

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Monique Carden
Kron Advokater AB
Rundelsgatan 16
211 36 Malmö

SAKEN

Grov trolöshet mot huvudman, m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten avslår Bengt Lindes yrkande om avvisning av åklagarnas i tredje hand framställda yrkande om ansvar för anstiftan av eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alternativt försök därtill (åtalpunkten 5.1).

Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten

- frikänner Bengt Linde från åtalet för grov trolöshet mot huvudman och samtliga alternativyrkanden (åtalpunkten 5.1),
- anger brottstiden för grovt tagande av muta (åtalpunkten 2) till 2018-06-08 – 2018-08-09,

- bestämmer påföljden till villkorlig dom och dagsböter 80 om 430 kr,
- befriar Bengt Linde från skyldighet att betala skadestånd till Region Skåne och Västra Götalandsregionen, och
- befriar Bengt Linde från skyldighet att betala Region Skånes rättegångskostnader vid tingsrätten.

I övrigt gäller tingsrättens domslut.

Beslaget ska bestå på sätt tingsrätten bestämt.

Monique Carden får för uppdraget i hovrätten ersättning av allmänna medel med 531 526 kr. Av beloppet avser 407 671 kr arbete, 17 550 kr tidsspillan och 106 305 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för denna kostnad.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Malmö tingsrätts dom den 1 april 2022 i mål nr B 8144-21, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 3)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagarna Thomas Forsberg och Johan Lindmark
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption

Motpart (Målsägande)

Västra Götalandsregionen, 232100-0131

Företrädd av åklagaren

Klagande och motpart (Målsägande)

Region Skåne, 232100-0255

Ombud: Advokaterna Johan Sigeman och Gustav Nygren
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

Klagande och motpart (Tilltalad)

JONAS Valter Gallon, 19681026-2730
Gotlandsvägen 4
222 25 Lund

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Conny Cedermark
Astra advokater KB
Drottninggatan 98
111 60 Stockholm

SAKEN

Grov trolöshet mot huvudman, m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten avslår Jonas Gallons yrkande om avvisning av åklagarnas i tredje hand framställda yrkande om ansvar för anstiftan av eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alternativt försök därtill (åtalpunkten 5.1).

Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten

- frikänner Jonas Gallon från åtalen (åtalpunkterna 4 och 5.1),
- befriar Jonas Gallon från skyldighet att betala skadestånd till Region Skåne och Västra Götalandsregionen,

- befriar Jonas Gallon från skyldighet att betala Region Skånes rättegångskostnader vid tingsrätten, och
- upphäver åläggandet för Jonas Gallon att betala avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

I övrigt gäller tingsrättens domslut.

Beslaget ska bestå på sätt tingsrätten bestämt.

Conny Cedermark får för uppdraget i hovrätten ersättning av staten med 817 162 kr. Av beloppet avser 554 386 kr arbete, 51 735 kr tidsspillan, 47 609 kr utlägg och 163 432 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för denna kostnad.

Jonas Gallon får ersättning av staten för rättegångskostnad vid tingsrätten med 1 966 465 kr. Av beloppet avser 1 572 252 kr ombudsarvode, 393 063 kr mervärdesskatt och 1 150 kr kostnad för bevisning.

Jonas Gallon får ersättning av staten för rättegångskostnad i hovrätten med 144 000 kr. Av beloppet avser 115 200 kr ombudsarvode och 28 800 kr mervärdesskatt.

SAMMANFATTNING

Under våren och sommaren 2018 genomförde Region Skåne tillsammans med Västra Götalandsregionen en upphandling av ett IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården. Det var Koncernkontoret, avdelningen för koncerninköp, som genomförde upphandlingen tillsammans med olika representanter från Region Skånes verksamheter, vilka kom att utgöra en expertgrupp. Bengt Linde och Jonas Gallon ingick båda i expertgruppen. Utvärderingen av upphandlingen och den efterföljande prisförhandlingen resulterade i att Vårdinnovation Sverige AB (Vårdinnovation), som företrädde av Damon Tojjar, ansågs ha lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Den 6 september 2018 undertecknade Digitaliserings- och IT-direktören Mats Ekstrand ett tilldelningsbeslut som innebar att Vårdinnovation skulle antas som leverantör. Den 27 maj 2019 tecknade Region Skåne ett avtal med Vårdinnovation som innebar att Vårdinnovations digitala verktyg Vårdexpressen installerades på ett antal vårdcentraler som ett pilotprojekt. Motsvarande avtal tecknades den 23 september 2019 mellan Vårdinnovation och Västra Götalandsregionen. Sedan ett program på SVT, Uppdrag granskning, fört fram uppgifter om att det förekommit oegentligheter under upphandlingen beslutade både Region Skåne och Västra Götalandsregionen att avbryta avtalet med Vårdinnovation.

Åklagaren har i korthet gjort gällande att Damon Tojjar mutat Bengt Linde och Jonas Gallon med otillbörliga förmåner i form av erbjudanden om anställningar i eller konsultuppdrag för Vårdinnovation och att Bengt Linde och Jonas Gallon accepterat erbjudandena. Åklagaren har också påstått att såväl Bengt Linde som Jonas Gallon i deras tjänsteutövningar och som deltagare i expertgruppen agerat på ett sätt som innebär att de begått trolöshetsbrott och att Damon Tojjar på olika sätt medverkat till denna brottslighet. En förutsättning för straffansvar för trolöshetsbrott är att det föreläggat en ekonomisk förtroendeställning, dvs. att någon har fått till uppgift att för annan sköta eller övervaka skötseln av bland annat ekonomiska angelägenheter, och att denna förtroendeställning missbrukas till skada för huvudmannen.

Såvitt hovrätten har kunnat utröna finns det inte några andra avgöranden i svensk rätt där en anställd som ingått i en expertgrupp vid en offentlig upphandling har blivit åtalad

för trolöshet mot huvudman för att ha brutit mot regelverket för offentlig upphandling. Inte heller har hovrätten kunnat se att det tidigare prövats om ett erbjudande om en anställning eller ett godtagande av ett sådant erbjudande kan utgöra en sådan otillbörlig förmån som krävs för ansvar för mutbrott.

Hovrätten har, i likhet med tingsrätten, funnit att Damon Tojjar ska dömas för grovt givande av muta och Bengt Linde för grovt tagande av muta. Den otillbörliga förmånen har bestått i att Damon Tojjar har erbjudit Bengt Linde en anställning med bättre villkor och att Bengt Linde har accepterat erbjudandet. Bengt Linde har aldrig tillträtt tjänsten men det krävs inte för straffansvar. Däremot anser hovrätten inte att åklagaren har kunnat bevisa att Damon Tojjar erbjudit Jonas Gallon någon muta eller att Jonas Gallon godtagit något sådant erbjudande eller begärt en sådan förmån. Hovrätten frikänner därför Damon Tojjar och Jonas Gallon från denna del av åtalet. Vidare har hovrätten kommit fram till att varken Bengt Linde eller Jonas Gallon haft sådana ekonomiska förtroendeställningar som förutsätts för att ansvar för trolöshet mot huvudman ska kunna utdömas. De har inte haft rätt att fatta för regionerna bindande beslut och har inte heller i övrigt haft ett så självständigt uppdrag som krävs för att de ska anses ha haft en ekonomisk förtroendeställning. Hovrätten frikänner dem därför från åtalen i den delen. Till följd av denna bedömning frikänner hovrätten också Damon Tojjar från åtalet för medverkan till trolöshetsbrott eftersom en förutsättning för hans ansvar var att Bengt Linde och Jonas Gallon innehade förtroendeställningar.

Hovrättens slutsats beträffande trolöshetsbrotten innebär att en central förutsättning för ansvar inte har uppfyllts. Det har därför inte funnits anledning för hovrätten att gå vidare och pröva om övriga brottsrekvisit för trolöshetsbrottet förelegat, t.ex. om något missbruk av förtroendeställning skett, om missbruket orsakat skada eller om de tilltalade handlat med uppsåt.

Hovrätten har bestämt påföljden för Bengt Lindes mutbrott till villkorlig dom med dagsböter. Även Damon Tojjar döms för mutbrott till villkorlig dom. Eftersom Damon Tojjar varit frihetsberövad under fem månader förenas den villkorliga domen inte med dagsböter. Han får även näringsförbud i tre år.

Region Skåne och Västra Götalandsregionen har begärt att de tilltalade ska betala skadestånd till regionerna på grund av de åtalade gärningarna. Med hänsyn till att hovrätten frikänner de tilltalade från trolöshetsbrott befriar hovrätten dem från att utge skadestånd till regionerna på den grunden. När det gäller den mutbrottslighet som Bengt Linde och Damon Tojjar döms för anser hovrätten att regionerna inte har bevisat att den brottsligheten orsakat dem någon ekonomisk skada. Hovrätten ogillar därför Region Skånes och Västra Götalandsregionens skadeståndsanspråk i sin helhet.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Överklagandena av tingsrättens dom

Åklagaren har yrkat att hovrätten skärper fängelsestraffen för Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon samt, beträffande Damon Tojjar, skärper längden på näringsförbudet.

Damon Tojjar har yrkat att hovrätten frikänner honom från åtalen och ogillar mot honom av Region Skåne och Västra Götalandsregionen (regionerna) förd skadeståndstalan samt befriar honom från skyldigheten att utge ersättning för Region Skånes rättegångskostnad vid tingsrätten. Damon Tojjar har vidare yrkat att hovrätten undanröjer näringsförbudet och upphäver beslutet om kvarstad. Slutligen har han vid händelse av frikännande dom yrkat ersättning för rättegångskostnad i hovrätten.

Bengt Linde har yrkat att hovrätten frikänner honom från åtalen och under alla förhållanden ogillar mot honom av regionerna förd skadeståndstalan samt befriar honom från skyldigheten att utge ersättning för Region Skånes rättegångskostnad vid tingsrätten. I andra hand har Bengt Linde yrkat att hovrätten mildrar påföljden och sätter ned skadestånden.

Jonas Gallon har yrkat att hovrätten frikänner honom från åtalen, ogillar mot honom av regionerna förd skadeståndstalan samt befriar honom från skyldigheten att utge ersättning för Region Skånes rättegångskostnad vid tingsrätten. I andra hand har han yrkat att hovrätten mildrar straffet och sätter ned skadestånden. Jonas Gallon har vidare, i händelse av frikännande dom, yrkat att motparterna solidariskt ska ersätta honom för rättegångskostnad vid tingsrätten och i hovrätten.

Region Skåne har yrkat att hovrätten fullt ut bifaller den vid tingsrätten mot respektive Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon förda skadeståndstalan samt förpliktar dem att ersätta Region Skånes rättegångskostnad i hovrätten.

Part har motsatt sig respektive motparts ändringsyrkanden.

Åtalsjusteringar m.m. i hovrätten

Åklagarna har preciserat åtalet för *grov trolöshet mot huvudman* (åtalpunkten 5.1) genom att ange att de tilltalades agerande under punkten b) i åtalet ska ha skett under tiden den 23 februari 2018 till den 6 september 2018.

För det fall hovrätten skulle anse att varken Jonas Gallon eller Bengt Linde kan anses ha haft i uppdrag att sköta eller övervaka ekonomisk uppgift, har åklagarna framställt följande alternativa ansvarsyrkande i tredje hand.

ANSTIFTAN eller MEDHJÄLP TILL GROV TROLÖSHET MOT HUVUDMAN alt. FÖRSÖK DÄRTILL
(Jonas Gallon och Bengt Linde)

Annan har under ovan angiven tid och plats i sin tjänst vid Region Skåne innehaft förtroendeställning med uppgift att sköta ekonomiska angelägenheter eller övervaka skötseln därav. Annan har objektivt sett missbrukat sin förtroendeställning före, under och efter en offentlig upphandling avseende projektet "IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården", vilken resulterat i tilldelningsbeslut och beslut om avtal för Region Skånes och Västra Götalandsregionens räkning. Fara för brottets fullbordan har förelegat såvitt avser beslut om breddinförande.

Missbruket har bestått i att dessa beslut fattats trots att upphandlingen rätteligen skulle ha avbrutits till följd av att medarbetare mottagit mutor samt åsidosatt bestämmelser om sekretess, jäv och andra grundläggande principer i lagen om offentlig upphandling och påverkat eller riskerat att påverka innehållet i avtalen och kostnaden i negativ riktning.

Genom att agera på sätt framgår av andra stycket och punkterna a)-d) ovan (5.1.) har Jonas Gallon och Bengt Linde förmått annan till utförandet av gärningen eller genom råd och dåd främjat annan att begå gärningen.

Åklagarna har vidare justerat gärningsbeskrivningen för ansvarsyrkandet mot Damon Tojjar i andra hand under åtalpunkten 5.2, *medhjälp till grov trolöshet mot huvudman*, alternativt *försök därtill* genom att i gärningsbeskrivningens andra stycke andra meningen skjuta in "även" efter ordet "därvid". Även under denna åtalpunkt har åklagarna framställt ett alternativt ansvarsyrkande enligt följande.

MEDHJÄLP TILL (JONAS GALLONS OCH BENGT LINDES) ANSTIFTAN ELLER MEDHJÄLP TILL GROV TROLÖSHET MOT HUVUDMAN ALT. FÖRSÖK DÄRTILL

Annan har under ovan angiven tid och plats i sin tjänst vid Region Skåne innehaft förtroendeställning med uppgift att sköta ekonomiska angelägenheter eller övervaka skötseln därav. Annan har objektivt sett missbrukat sin förtroendeställning före, under och efter en offentlig upphandling avseende projektet "IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården", vilken resulterat i tilldelningsbeslut och beslut om avtal för Region Skånes och Västra Götalandsregionens räkning. Fara för brottets fullbordan har förelegat såvitt avser beslut om breddinförande.

Missbruket har bestått i att dessa beslut fattats trots att upphandlingen rätteligen skulle ha avbrutits till följd av att medarbetare mottagit mutor samt åsidosatt bestämmelser om sekretess, jäv och andra grundläggande principer i lagen om offentlig upphandling och påverkat eller riskerat att påverka innehållet i avtalen och kostnaden i negativ riktning.

Damon Tojjar har genom råd och dåd främjat Bengt Lindes och Jonas Gallons agerande på sätt framgåar av andra stycket och punkterna a)-d) i åp. 5.1., varigenom de förmått annan till utförandet av gärningen eller genom råd och dåd främjat annan att begå gärningen.

Damon Tojjars främjande har bestått i att han uppmuntrat Bengt Linde och Jonas Gallon genom att till dem erbjuda, utlova och lämna otillbörliga förmåner, vars utfall delvis berott på resultatet av upphandlingen. Damon Tojjar har därvid även ställt frågor, efterfrågat och tillhandahållits sekretessbelagd information och dokument, begärt kontakt med och bestämt möten med dem, allt i syfte att kunna genomföra presentationer, förhandla med regionerna och lämna anbud baserat på erhållen information.

Lagrum: 10 kap 5 § 1 st och 2 st samt 23 kap 4 § brottsbalken

Åklagarna har till förtydligande angett att med ”Annan” i de alternativa gärningspåståendena avses de som undertecknat tilldelningsbeslut och avtal vid respektive region, nämligen Mats Ekstrand för Region Skåne och Mats Löfquist för Region Västra Götaland och att med ”dessa” i sista meningen första stycket i båda gärningsbeskrivningarna avses tilldelningsbesluten och avtalen.

Till följd av åklagarnas i hovrätten framställda alternativa gärningspåståenden har regionerna åberopat även dessa brottspåståenden som omständigheter till stöd för skadeståndsanspråket och anført att brottspåståendena inte utgör ny omständighet eftersom de utgör en tillåten åtalsjustering. Om hovrätten skulle finna att de alternativa gärningspåståendena utgör en ny omständighet har regionerna anført att de haft giltig ursäkt för att inte ha åberopat dessa tidigare eftersom åklagarna framført brottspåståendena först i hovrätten.

De tilltalade har yrkat att hovrätten avvisar de av åklagarna i hovrätten framställa alternativa gärningspåståendena eftersom de utgör en otillåten ändring av åtalet. Vidare har de tilltalade yrkat att hovrätten avvisar regionernas åberopande av nämnda gärningspåståenden eftersom regionerna inte åberopat omständigheterna vid tingsrätten och därför är förhindrade att i enlighet med bestämmelsen i 50 kap. 25 § rättegångsbalken åberopa omständigheterna i hovrätten.

Åklagarna och regionerna har motsatt sig avvisningsyrkandena.

Slutligen har Damon Tojjar yrkat att hovrätten avvisar åklagarnas yrkande om att hovrätten i första hand ska pröva påståendet i åtalspunkten 5.2, anstiftan av grov trolöshet mot huvudman, eftersom åklagarna inte överklagat särskilt i den delen.

Åklagaren har motsatt sig Damon Tojjars avvisningsyrkanden eftersom det rör sig om samma gärning och det därför inte finns hinder för hovrätten att pröva gärningspåståendena.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN I SKADESTÅNDSDELEN

Parterna har åberopat samma grunder som vid tingsrätten och har utvecklat sin talan i allt väsentligt på samma sätt som där. De har dock gjort följande tillägg och förtydliganden av sina ståndpunkter.

Region Skåne har förklarat att regionen endast åberopar de åtalade brotten som grund för skadeståndsanspråket och att regionen redan vid tingsrätten frånföll sitt påstående om skadeståndsskyldighet på grund av vållande enligt skadeståndslagen.

Damon Tojjar har förtydligat sina invändningar beträffande Region Skånes skadeståndsanspråk enligt följande.

- a. Det saknas ansvarsgrund.
- b. Vårdinnovations prestation är fullgod. Region Skånes avtal med Vårdinnovation har därför inte inneburit skada.
- c. Vårdinnovations prestation är fullgod. Region Skåne har haft nytta av de av Vårdinnovation levererade tjänsterna och den av Region Skåne genomförda upphandlingen.
- d. Region Skåne har inte begränsat sin skada genom att inte i första hand begära ersättning av Vårdinnovation eller den för bolaget ställda moderbolagsgarantin.
- e. Ett krav att från Damon Tojjar återfå den utgivna ersättningen till PWC utgör inte en tillgångspost i Region Skånes förmögenhet eftersom det inte föreligger ett kontraktsförhållande mellan Region Skåne och Damon Tojjar och eftersom den utgivna ersättningen avser delvis annan utredning än frågan om misstänkta oegentligheter i ifrågavarande upphandling.

- f. Region Skånes krav är inte adekvat i förhållande till påstådda gärningar eftersom upphandlingen inte avser digitala vårdcentraler, lokalt installerad programvara och konsulttjänster som inte ingår i tjänstekostnaden.
- g. Region Skåne är medvållande till eventuell skada genom att inte organisera sig på sätt som uteslöt jäv och informationsövergång.

Damon Tojjar har vidare som grund för sitt bestridande av Västra Götalandsregionens skadeståndsanspråk gjort motsvarande invändningar som anges ovan i punkterna a), b), c) och f).

Bengt Linde har till förtydligande av sitt bestridande av skadeståndsanspråken anfört att Region Skåne brustit i sitt arbetsgivaransvar och därmed varit medvållande till såväl Region Skånes som Västra Götalandsregionens skada genom att Region Skåne gett Bengt Linde i uppdrag att vara medlem i expertgruppen med vetskap om hans preferenser för Vårdexpressen och de kontakter som Region Skåne begärde att han skulle ha med Damon Tojjar under upphandlingen samt den bristfälliga kunskap som Bengt Linde hade avseende upphandling.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Hovrätten har tagit del av samma utredning som tingsrätten. Därutöver har såväl de tilltalade som åklagarna åberopat ytterligare omfattande skriftlig bevisning i hovrätten. Bland annat har Damon Tojjar åberopat en it-forensisk rapport som upprättats av Michael Nylén. Åklagarna har å sin sida åberopat ytterligare it-forensiska undersökningar som genomförts med anledning av viss skriftlig bevisning som Damon Tojjar åberopat i hovrätten. Jonas Gallon har åberopat ett rättsutlåtande av professor Magnus Ulväng. Slutligen har åklagarna och Damon Tojjar åberopat delar av en ljudinspelning från mötet med expertgruppen den 23 augusti 2018 då Vårdinnovation hade sin presentation av Vårdexpressen med efterföljande prisdiskussioner.

På åklagarnas begäran har tilläggsfrågor ställts till Erik Berséus samt har vittnena Sylvie Bové och Björn Hansen hörts i hovrätten. På Damon Tojjars begäran har vittnena Annie

Chandy, Jan Andersson, Johan Järte och Michael Nylén hörts i hovrätten. Därutöver har tilläggsfrågor på begäran av Damon Tojjar ställts till honom.

I åtalet mot Damon Tojjar yrkade åklagarna såvitt avser *åtalspunkten 5.2* ansvar för anstiftan av grov trolöshet mot huvudman eller i andra hand ansvar för medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alternativt försök därtill. Tingsrätten ansåg att Damon Tojjars agerande inte hade varit sådant att det var ensamt avgörande för Bengt Lindes och Jonas Gallons handlande och dömde därför Damon Tojjar för medhjälp till trolöshetsbrotten och inte för anstiftan av dessa. Det förhållandet att tingsrätten dömt Damon Tojjar i enlighet med åklagarnas gärningspåstående i andra hand innebär inte hinder för hovrätten att pröva förstahandsyrkandet. Skuldfrågan i dess helhet är nämligen uppe till hovrättens prövning och åklagarna kan vid sådant förhållande vidhålla samtliga gärningsmoment som gjorts gällande vid tingsrätten. Det förhållandet att åklagarna inte framställt yrkandet inom överklagandetiden saknar därmed betydelse. Damon Tojjars avvisningsyrkande ska därför avslås.

Som hovrätten tidigare har redovisat har åklagarna i hovrätten under åtalspunkterna 5.1 och 5.2 framställt ett ansvarsyrkande i tredje hand mot samtliga tilltalade. Enligt hovrättens bedömning skulle det inte vara möjligt att efter hovrättens dom på nytt väcka åtal mot de tilltalade med de aktuella alternativa gärningspåståendena eftersom det hade varit fråga om samma gärningsomständigheter som redan prövats i denna dom och därmed omfattats av domens rättskraft. De alternativa gärningspåståenden som åklagarna framställt innebär i stället att åklagarna åberopat nya omständigheter till stöd för åtalet. Detta medför att hovrätten kan pröva de alternativa gärningspåståendena. De tilltalades avvisningsyrkanden ska således avslås.

Regionerna har åberopat de åtalade gärningarna som grund för sin respektive skadeståndstalan. Åklagarnas ansvarsyrkanden i tredje hand har framförts först i hovrätten. Hovrätten har ansett att åklagarnas justering av åtalet ligger inom ramen för vad som kan tillföras genom en åtalsjustering. Även om det justerade ansvarsyrkandet är en ny omständighet i den mening som avses i 50 kap. 25 § rättegångsbalken kan det inte krävas att regionerna självständigt skulle ha övervägt att åberopa denna omständighet utan att

åklagarna gjort det. Regionerna har därför haft giltig ursäkt för att först i hovrätten åberopa åklagarnas i tredje hand framställda ansvarsyrkanden (jfr rättsfallet NJA 2019 s. 600). Av detta följer att de tilltalades avvisningsyrkanden ska avslås också i denna del.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Inledande anmärkningar

Hovrätten ansluter sig inledningsvis till vad tingsrätten anfört under rubrikerna *Användningen av begrepp och förkortningar* och *Bakgrunden till åtalet* (s. 13 nederst till s. 17 överst i tingsrättens dom). Hovrättens prövning av målet kommer i huvudsak att följa samma ordning som tingsrätten valt i sin dom.

I målet har omfattande skriftlig bevisning åberopats. Innehållet i de åberopade chattkonversationerna och andra skriftliga meddelanden mellan Bengt Linde och Damon Tojjar respektive Jonas Gallon och Damon Tojjar har utgjort central bevisning för bedömningen av de åtalade gärningarna. Av bevisningen framgår att både Bengt Linde och Jonas Gallon haft omfattande kontakter med Damon Tojjar såväl före, under som efter att upphandlingen avslutades den 6 september 2018 genom att behörig befattningshavare vid Region Skåne fattade tilldelningsbeslutet. En stor del av kontakterna har rört helt andra frågor än upphandlingen medan en del av konversationerna som skett under upphandlingen uppenbarligen har rört denna. När det gäller innehållet i meddelandena och övrig skriftlig bevisning kommer hovrätten att värdera det i den omfattning som det är relevant för hovrättens prövning av åtalen.

Hovrätten övergår nu till att pröva de olika åtalspunkterna.

Grovt tagande och givande av muta (åtalspunkterna 1, 2 och 4)

När det gäller de rättsliga utgångspunkterna för hovrättens bedömning ansluter sig hovrätten till vad tingsrätten redovisat i sin dom (tingsrättens dom s. 56 första stycket). En första fråga i denna del är om ett erbjudande av en anställning respektive ett godtagande av ett sådant erbjudande eller en begäran om en anställning kan utgöra en muta.

Både materiella och immateriella förmåner kan utgöra muta. Särskilt komprometterande anses kontanter vara. En muta skulle också kunna bestå i en välbetald anställning eller lönande uppdrag, exempelvis som styrelseledamot eller konsult. En anställning eller ett uppdrag skiljer sig från andra förmåner genom att de kräver mottagaren på en motprestation i form av en arbetsinsats. Om en person med en inflytelserik ställning i en offentlig myndighet eller privat företag erbjuds eller begär en välbetald anställning i ett företag med vilket han eller hon har en relation i tjänsten kan det dock vara fråga om givande respektive tagande av otillbörlig förmån, särskilt om det är fråga om övergång från offentlig till privat tjänst (se Mutbrott, Thorsten Cars m.fl., JUNO version 4, s. 100). Såvitt hovrätten har kunnat se har frågan om ett erbjudande av en anställning kan utgöra ett mutbrott inte prövats tidigare.

Tagande respektive givande av muta mellan Bengt Linde och Damon Tojjar

När det gäller frågan om Damon Tojjar erbjudit Bengt Linde anställning eller uppdrag i Vårdinnovation på det sätt som åklagarna gjort gällande i gärningsbeskrivningen gör hovrätten följande bedömning.

I likhet med tingsrätten anser hovrätten att det genom innehållet i de återopade chattkonversationerna mellan Bengt Linde och Damon Tojjar under tiden den 8 juni 2018 till den 9 juli 2018 är, sett till åklagarens bevisning, styrkt att de har haft konkreta diskussioner om att Bengt Linde skulle anställas av Vårdinnovation och att Damon Tojjar har erbjudit Bengt Linde en högre lön, fler semesterdagar och möjlighet till s.k vesting eller personaloptioner i något av Damon Tojjars bolag. Av konversationer mellan Bengt Linde och Damon Tojjar den 30 juni 2018 framgår exempelvis att Bengt Linde har skickat sin lönesedel till Damon Tojjar, vilket denne tackat för men samtidigt skrivit att Bengt Linde inte hade behövt göra det eftersom Damon Tojjar hade sagt att det var 65 000 kr som gällde. Damon Tojjar har samma dag skrivit ”sedan vill jag minnas att det var 0,5 % är påtalad vesting” och uppmanat Bengt Linde att fundera på ”lönebiten, villkor och semester” samt förklarat att erbjudandet är vad Damon Tojjar ”sagt/lovat”.

Damon Tojjar har vidhållit att diskussionerna har avsett anställning av någon annan person än Bengt Linde och att han inte kände till att Bengt Linde ingick i expertgruppen. Till stöd för invändningen har Damon Tojjar i hovrätten åberopat ny bevisning i form av en mejlkonversation mellan honom och Pendar Solimani (som inte har hörts i hovrätten). Pendar Solimani var, som hovrätten har uppfattat Damon Tojjar, den jurist som hjälpte Damon Tojjar med upphandlingen. Pendar Solimani har den 11 juni 2018 bland annat skrivit att ”Direktupphandlingen av Läkartidningen är inget hinder för kontakt med Bengt”, att ”Dokumentet i upphandlingarna är kända och omfattas inte av sekretess” och ”Det finns inget oegentligt eller otillbörligt, men du gör rätt att inte öppna hans dokument av ren försiktighetsprincip”. Damon Tojjar har dagen därpå, den 12 juni 2018, skrivit till Bengt Linde – med hänvisning till ett samtal som de ska ha haft samma dag – bland annat att Bengt Linde skriftligen ska meddela jäv för Monika, att Bengt Linde inte kan komma i fråga för någon tjänst, uppdrag eller anställning i Vårdinnovation och att Bengt Linde ska ”lova att inte skicka några upphandlingsdokument. Det sköter vår upphandlingsjurist”.

Damon Tojjar har inledningsvis påstått att mejlen är hämtade från enheter som tagits i beslag från honom eller något av hans bolag. Åklagarna har låtit polisens IT-forensiker genomsöka beslag utan att de aktuella mejlen kunnat anträffas. Damon Tojjar har därefter hävdade att dokumenten kommer från Google-drive eller G-Suite vilka lagringsutrymmen enligt åklagarna inte länge är kontrollerbara. Det är enligt hovrättens mening anmärkningsvärt att dokumenten presenterats först i hovrätten efter att åtalet varit föremål för två rättegångar vid tingsrätten. Vidare framstår innehållet i Pendar Solimanis mejl som tillrättalagt eftersom mejlen berör flera frågor som tingsrätten ansett att det saknats konkret stöd för i utredningen. Att Damon Tojjar bara drygt två veckor efter mejlkonversationerna i fråga i olika chattmeddelanden med Bengt Linde förhandlade om villkoren för dennes anställning i Vårdinnovation är vidare helt oförenligt med påståendet i mejlet till Bengt Linde om att denne inte skulle komma i fråga för någon anställning eller uppdrag i bolaget. Enligt hovrättens mening innebär dessa omständigheter i förening med det förhållandet att mejlen åberopats först i hovrätten att riktigheten av dessa starkt kan ifrågasättas. Oavsett hur det förhåller sig med detta är det emellertid med hänsyn till innehållet i chattkonversationerna uteslutet att de har handlat om anställning

av någon annan än Bengt Linde. Vad Damon Tojjar åberopat i hovrätten förtar därmed inte värdet av åklagarnas bevisning.

Sammantaget innebär detta att hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att det utifrån innehållet i diskussionerna och hur dessa förts mellan Damon Tojjar och Bengt Linde inte råder något tvivel om att det är fråga om en anställning av Bengt Linde. Med hänsyn till att det var fråga om anställning i ett nystartat bolag som deltog i upphandling av ett kontrakt med Region Skåne och Västra Götalandsregionen som var värda mycket betydande belopp är det vidare klarlagt att anställningserbjudandet representerade ett inte obetydligt ekonomiskt värde. Detta gäller även med beaktande av den motprestation i form av arbetsinsats som anställningen skulle ha krävt från Bengt Linde. I likhet med tingsrätten anser hovrätten det därmed bevisat att Damon Tojjar erbjudit Bengt Linde en ekonomiskt förmånlig anställning, vilket Bengt Linde godtagit.

När det gäller frågan om förmånen har varit otillbörlig har inte bara förmånens art eller beskaffenhet som sådan betydelse utan också i vilken situation den förekommer och vilken påverkansrisk som rent objektivt föreligger (se Mutbrott, Thorsten Cars m.fl., JUNO version 4, s. 109). Vid denna bedömning har det därför betydelse i vad mån Damon Tojjar kände till att Bengt Linde deltog i Region Skånes upphandlingsarbete.

Inledningsvis kan hovrätten konstatera att Damon Tojjars påstående om att han inte visste att Bengt Linde var delaktig i Region Skånes arbete med upphandlingen är helt oförenligt med innehållet i den omfattande kommunikation mellan honom och Bengt Linde som uppenbarligen delvis har avsett frågor rörande upphandlingen. Exempelvis har Bengt Linde redan dagen efter expertgruppens uppstartsmöte den 6 mars 2018 meddelat Damon Tojjar att han ”har fått upphandlingsprocessen”. Den 11 maj 2018 har Damon Tojjar fått veta att Bengt Linde jobbar med ”de sista små justeringarna i upphandlingsunderlaget” och att ”det är justerat till Läkarespressens fördel så långt det går”. Den 30 juli 2018 undrar Damon Tojjar om det ”finns något någonstans med om att den klarar psykisk ohälsa” och om det ska med i underlaget. Bengt Linde svarar samma dag Damon Tojjar att han ”gärna ska ta in med psykisk ohälsa i underlaget om det går”. Slutligen har Bengt Linde dagen efter att anbudstiden har gått ut den 1 augusti 2018 meddelat

Damon Tojjar att fyra anbud var inkomna. Av detta följer att det inte råder något tvivel om att Damon Tojjar var medveten om att Bengt Linde deltog i Region Skånes arbete med upphandlingen. Damon Tojjars påstående om motsatsen är således motbevisat.

Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att Damon Tojjar har haft behörighet att med bindande verkan lämna ifrågavarande erbjudande om anställning till Bengt Linde (se tingsrättens dom s. 71 andra stycket).

När det gäller frågan om vilka närmare överväganden som bör göras vid bedömningen av om en förmån är otillbörlig har Högsta domstolen uttalat bland annat följande. Det är inte tillräckligt att ett handlande är olämpligt eller oetiskt i mer allmän bemärkelse. För att vara straffbart måste handlandet ligga klart utanför gränsen för det godtagbara. Om förmånen har en tydlig och konkret inriktning på att belöna eller påverka till ett pliktstridigt handlande är otillbörligheten i regel uppenbar. En helhetsbedömning av otillbörligheten måste göras och en utgångspunkt för otillbörlighetsbedömningen av förmånen bör vara det skyddsintresse som uppbär kriminaliseringen. När förmånen lämnas till företrädare för offentlig verksamhet är det därmed i första hand förvaltningens integritet som ska skyddas. I vissa fall innebär emellertid kravet på särskilt integritetsskydd för personer med myndighetsutövande uppgifter att en förmån måste anses otillbörlig trots att den inte objektivt sett kan anses ägnad att påverka personen i tjänsteutövningen. Det handlar då vanligen om att det i stället finns en konkret risk för att allmänhetens förtroende för myndigheten skadas. Särskilt kan detta bli aktuellt när det finns konkreta och aktuella beröringspunkter mellan givaren och mottagaren, såsom ett pågående ärende (se rättsfallet NJA 2020 s. 241).

Som hovrätten i det följande konstaterar har Bengt Linde genom sitt deltagande i den expertgrupp som bistod Region Skånes inköpsavdelning, Koncerninköp, vid upphandlingen haft ett förtroendefullt och ansvarsfullt uppdrag. Även om Bengt Linde varken ensam eller tillsammans med expertgruppen, har kunnat fatta något självständigt beslut rörande upphandlingen har han som medlem i expertgruppen medverkat i Region Skånes upphandlingsprocess. Som hovrätten tidigare konstaterat har Bengt Linde och Damon

Tojjar under upphandlingen haft omfattande kontakter som delvis rört denna. Med hänsyn härtill och till Bengt Lindes roll i upphandlingsprocessen har Damon Tojgars erbjudande till Bengt Linde om en ekonomiskt fördelaktig anställning inte bara objektivt sett varit ägnad att påverka Bengt Linde i hans tjänsteutövning utan också inneburit en konkret risk för att allmänhetens förtroende för Region Skåne skulle skadas. Av de ovan angivna exemplen på kontakter som de hade under upphandlingen skulle det kunna uppfattas som att Bengt Linde påverkats till ett pliktstridig handlande. Det sagda leder hovrätten till samma slutsats som tingsrätten, nämligen att anställningserbjudandet har varit en otillbörlig förmån. Det står vidare klart att både Damon Tojjar och Bengt Linde varit fullt medvetna om de faktiska förhållanden som utgör brottsrekvisiten och till de omständigheter som innebär att förmånen varit otillbörlig. Att de själva inte gjort bedömningen att det varit fråga om en otillbörlig förmån saknar betydelse. De har därmed haft uppsåt till de åtalade gärningarna.

När det gäller frågan om Damon Tojgars erbjudande till Monika Linde om anställning hos Vårdinnovation har utgjort en otillbörlig förmån för Bengt Linde gör hovrätten följande bedömning. I målet är klarlagt att Monika Linde, då Jönsson, anställdes i Vårdinnovation i början av september 2018. Monika Linde och Bengt Linde var vid den tiden ett par men bodde inte tillsammans. Av utredningen framgår att Monika Linde redan den 26 mars 2018 kontaktade Damon Tojjar via mejl och uttryckte sitt intresse för att delta i det diabetesprojekt som Damon Tojjar var engagerad i. Av e-postkonversation mellan Patrik Midlöv och Damon Tojjar framgår också att det så sent som den 13 augusti 2018 varit tal om att Monika Linde skulle anställas av Lunds universitet inom ramen för forskningsprojektet EASY-1 och att medel för en sådan anställning anslagits av Vinnova. Damon Tojjar och Bengt Linde har diskuterat anställningen av Monika Linde under tiden som upphandlingen pågick. Detta framgår bland annat av ett e-postmeddelande den 28 juni 2018 där Bengt Linde framhåller Monika Linde och skriver att hon kan börja som forskningssjuksköterska och arbeta med implementeringen av Läkarexpressen. När det gäller anställningsvillkoren är det företrädesvis vilken lön som Monika Linde skulle erhålla och vid vilken tidpunkt som Monika Linde skulle börja arbeta som diskuterades. Exempelvis har Damon Tojjar frågat Bengt Linde den 13 augusti 2018 ”vad hade vi för lönenivå på Monika” varvid Bengt Linde svarar ”som nu 38 om det går”. Damon Tojjar

har då svarat ”fint, jag har meddelat 40”. Av åberopade lönespecifikationer från Region Skåne framgår att Monika Linde hade en månadslön om 37 500 kr. Bengt Linde har vidare berättat att det var Monika Linde själv som hade anmält intresse hos Damon Tojjar för att arbeta i dennes bolag eller forskningsprojekt och att hennes anställningsvillkor bland annat innebar att hon inte hade rätt till övertidsersättning samt att hon själv fick göra avsättning till tjänstepension. Uppgifterna får visst stöd av det anställningsavtal som åklagaren åberopat och som erhållits från Monika Lindes digitala brevlåda Kivra. Av avtalet framgår att hennes anställning var tidsbegränsad till två år, att hennes arbetstid kunde förläggas till såväl dag som natt samt vardagar och helgdagar och att hon inte hade rätt till övertidsersättning. Av avtalet framgår vidare att hon hade rätt till 40 semesterdagar per år och att hon skulle erbjudas att delta i ett optionsprogram när Vårdinnovation lanserade ett sådant.

Damon Tojjar har också i denna del först i hovrätten åberopat ett mejl rörande hans kontakter med Monika Linde och hennes anställningsvillkor. Enligt detta har han förklarat för Monika Linde att det inte kunde bli fråga om något optionsprogram och att antalet betalda semesterdagar var mer begränsat. Innehållet motsvarar det som Damon Tojjar redan vid tingsrätten berättade om sina kontakter med Monika Linde om att fel avtal skickats. Mot den bakgrunden framstår det som anmärkningsvärt att handlingen åberopas först nu. Detta ger anledning att starkt ifrågasätta dess ursprung. Enligt hovrätten har detta emellertid inte någon avgörande betydelse för bedömningen.

Även med utgångspunkt i att Monika Lindes anställningsvillkor haft det innehåll som åklagaren påstått innebär villkoren sammantagna inte att det är fråga om sådan ekonomisk förmån som bestämmelsen om tagande av muta tar sikte på. Vid denna bedömning har hovrätten särskilt beaktat att lönen med hänsyn till att hon själv skulle göra avsättning till tjänstepension och inte hade rätt till övertidsersättning i realiteten inte innebar någon löneökning. Det har varit fråga om en tidsbegränsad anställning som sjuksköterska vilket synes ha legat helt inom ramen för Monika Lindes kompetensområde. Vidare var erbjudandet för henne att delta i ett eventuellt kommande optionsprogram allmänt hållet och ovisst till sitt innehåll, vilket gör det ekonomiska värdet svårbedömt. Det framstår därmed som oklart om det överhuvudtaget funnits något benefikt inslag i

den anställning som erbjudits. Hovrättens slutsats blir därmed att det inte är bevisat att Damon Tojjar har erbjudit Bengt Linde någon otillbörlig förmån såvitt avser Monika Lindes anställning i Vårdinnovation. Åtalet i denna del är således inte styrkt.

Sammantaget ska således Damon Tojjar och Bengt Linde, som tingsrätten funnit, dömas för givande av muta respektive tagande av muta, dock endast såvitt gäller erbjudande respektive godtagande av erbjudande av anställning för Bengt Linde själv. Att Bengt Linde aldrig tillträtt en anställning i Vårdinnovation har inte någon betydelse eftersom brotten är fullbordade redan genom lämnandet av respektive godtagandet av anställningserbjudandet. Med hänsyn härtill konstaterar hovrätten vidare att brotten har begåtts under tiden den 8 juni till och med den 9 augusti 2018.

När det gäller frågan om brottens rubricering gör hovrätten följande bedömning. Vid brottsrubriceringen ska en samlad bedömning av samtliga relevanta omständigheter göras. Av bestämmelsen i 10 kap. 5 c § brottsbalken framgår att det är fyra omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2011/12:79 s. 47) har närmare utvecklats vad de olika omständigheterna i första hand tar sikte på. Att gärningen innefattat missbruk eller angrepp på särskilt ansvarsfull ställning är ett uttryck för att vissa arbets- och uppdragstagares uppgifter kräver ett mycket starkt integritetsskydd. Som exempel nämns i första hand samhällets allra mest centrala beslutsfunktioner i riksdag eller regering men också att det i vissa fall bör kunna vara fråga om missbruk av och angrepp på särskilt ansvarsfull ställning när tagande och givande av muta förekommer vid annan myndighetsutövning, i övrig offentlig förvaltning – t.ex. i ärenden om större offentliga upphandlingar – och i anslutning till t.ex. stora investeringsbeslut i näringslivet. En annan omständighet är att gärningen avsett betydande värde. Härmed avses värdet på den aktuella förmånen. En tredje omständighet är att gärningen har varit av särskilt farlig art. Med detta uttryck avses bland annat att muttagarens gärning lett till att vederbörandes huvudman tillfogats en synnerligen kännbar ekonomisk eller förtroendemässig skada.

I målet är utrett att mutbrotten har skett under pågående upphandling av kontrakt som var värda mycket betydande belopp. Av den upphandlingsrapport som låg till grund för

Region Skånes tilldelningsbeslut den 6 september 2018 framgår att avtalets värde beräknades kunna komma att uppgå till 320 miljoner kronor. Till detta ska läggas avtalet med Västra Götalandsregionen som var värderat upp till 499 miljoner kronor. Som hovrätten tidigare konstaterat har Bengt Linde som medlem i expertgruppen haft ett ansvarsfullt uppdrag i Region Skånes upphandlingsprocess även om han inte, som hovrätten kommer att utveckla i det följande, haft en sådan förtroendeställning som avses i bestämmelsen om trolöshet mot huvudman. Med hänsyn till att det har varit fråga om en större offentlig upphandling har Bengt Lindes uppdrag i arbetsgruppen krävt ett så starkt integritetsskydd att Bengt Lindes och Damon Tojjars mutbrottslighet bör anses ha innefattat ett missbruk av och angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning. Värdet av mutan är dock i sig är inte så högt att mutbrottet kan anses som grovt av det skälet. Som hovrätten konstaterar i det följande saknas det närmare utredning om vilken ekonomisk skada som Region Skåne kan ha orsakats genom enbart mutbrottsligheten. Även om det inte har lagts fram någon utredning som visar att Region Skåne drabbats av en synnerligen kännbar förtroendemässig skada måste mutbrotten rimligen ha orsakat en betydande sådan. Vid en samlad bedömning bör mutbrotten bedömas som grova brott. Damon Tojjar och Bengt Linde ska därmed, som tingsrätten funnit, dömas för grovt givande respektive grovt tagande av muta. Tingsrättens dom ska alltså stå fast i denna del.

Tagande respektive givande av muta mellan Jonas Gallon och Damon Tojjar

Som hovrätten konstaterat tidigare har Jonas Gallon och Damon Tojjar haft omfattande kontakter med varandra före, under och efter upphandlingen. Rent allmänt sett har kontakterna i allt väsentligt avsett frågor där de rådgjort med varandra rörande både Region Skåne och Vårdinnovation. Vad som är av intresse i denna del är emellertid om kontakterna avsett några löften om anställning eller konsultuppdrag på det sätt som åklagarna har gjort gällande. Hovrätten kan inledningsvis konstatera att det inte har lagts fram någon utredning som visar att Damon Tojjar och Jonas Gallon före eller under upphandlingen har diskuterat något konsultuppdrag för eller anställning i Vårdinnovation eller annat koncernbolag.

Tingsrätten har redovisat olika omständigheter som i viss mån talar för att det under tiden april 2019 till slutet av oktober 2019 funnits ett intresse hos Jonas Gallon att på något sätt arbeta med Vårdinnovation. Det förhållande att Damon Tojjar efter upphandlingen den 17 september 2018 bad Jonas Gallon att inte säga upp sig medger enligt hovrättens mening inga slutsatser om att Jonas Gallon skulle ha erbjudits någon anställning eller konsultuppdrag för Vårdinnovation. Jonas Gallon sade upp sin anställning hos Region Skåne i oktober 2018 och började som konsult hos konsultbolaget KnowIT i januari 2019. Enligt vad Jonas Gallon oemotsagd har uppgett är KnowIT ett börsnoterat bolag. Av utredningen framgår att Jonas Gallon i slutet av april 2019 upprättade och översände till Damon Tojjar ett förslag angående Vårdinnovations organisation, olika roller och ersättningsmodell. I förslaget skissar Jonas Gallon såväl på anställning hos, som det får förstås Vårdinnovation, som på verksamhet via ett konsultbolag. Damon Tojjar, som visserligen har förnekat att han erhållit förslaget, har i en chatt den 7 maj 2019 kommenterat förslaget med att det han söker är ”som vi pratat intresse av lön resp. lön/optioner (vad vill du, vara 100 % likvid med ren lön eller är det ett optionsförfarande, och om så vad är dina tankar om ersättningsnivå”. Någon utredning som visar att det förekommit mer konkreta diskussioner om anställningsavtal, konsultuppdrag eller ersättningsnivåer har inte lagts fram. Tingsrätten har i sin dom (s. 69) kopierat in en text benämnd som ”Brödtext” som Jonas Gallon skrivit. Innehållet i texten motsvarar i väsentliga delar innehållet i det mejl som Jonas Gallon skrev till Damon Tojjar den 31 oktober 2019 där Jonas Gallon förklarar att han inte är intresserad av något uppdrag för Vårdinnovation. Jonas Gallon har förklarat att mejlet avsåg ett konsultuppdrag hos Vårdinnovation för hans arbetsgivare KnowIT:s räkning. Mejlet har vidarebefordrats till Jonas Gallons dåvarande chef på KnowIT, Carolina Vitabäck, och det framgår där, och av ett annat mejl, att han har rådgjort med henne om innehållet i mejlet till Damon Tojjar. Dessa omständigheter talar enligt hovrättens bedömning emot att texten har handlat om en anställning hos Vårdinnovation. Att det varit en diskussion om att Jonas Gallon för KnowITs räkning skulle ta ett konsultuppdrag i Vårdinnovation kan inte bedömas som en förmån.

Åklagarna har gjort gällande att Jonas Gallon redan hade börjat arbeta för Vårdinnovation genom att han arbetat som konsult. Såväl Jonas Gallon som Damon Tojjar har inväntat att Jonas Gallon anlitas som underkonsult i ett projekt för Region Skåne angående en

applikation kallad Vård och Råd. Deras uppgifter om detta får stöd i utredningen, dels genom en mejlkonversation mellan Damon Tojjar och Gabriel Milic på Region Skåne, dels genom mejl från Jonas Gallon till Damon Tojjar och Elias Hinn, dels också genom chattkonversationen mellan Jonas Gallon och Damon Tojjar där det framgår att Jonas Gallon har varit i kontakt med Monika Kraft och Mats Ekstrand och fått besked om att de inte såg något problem i fall han skulle anlitas som underkonsult för Vårdinnovation i Vård och Råd-projektet. Någon bevisning som talar i motsatt riktning har inte lagts fram. Hovrättens slutsats är att det förhållandet att Jonas Gallon som anställd i KnowIT utförde visst arbete som underkonsult åt Vårdinnovation i projektet Vård och Råd inte har inneburit någon förmån för honom.

När det gäller påståendet att Jonas Gallon utsetts till styrelsesuppleant i Adjuvia AB, vilket enligt åklagaren talar för att Jonas Gallon velat engagera sig i Damon Tojjars företagssfär, konstaterar hovrätten att Jonas Gallon aldrig registrerats som styrelsesuppleant i bolagsregistret. Att det på en beslagtagen dator har anträffats en handling benämnd styrelseprotokoll, vilken Damon Tojjar uppgett är ett felaktigt utkast, där det antecknats att Jonas Gallon utsetts till suppleant motbevisar därför inte Damon Tojjars och Jonas Gallons uppgifter om att Jonas Gallon aldrig fått ett sådant uppdrag. Att Jonas Gallon har svarat jakande på en fråga från Damon Tojjar att han kunde tänka sig att bli styrelsesuppleant i Adjuvia AB är inte ägnat att påverka bedömningen av om mutbrott förekommit.

Av utredningen går det visserligen att dra slutsatsen att det hos Damon Tojjar och Jonas Gallon funnits ett intresse av någon form av samarbete och att det skulle kopplas till Vårdinnovation. Utredningen ger emellertid inte stöd för att det har varit annat än lösa diskussioner om formerna för ett samarbete och allmänna ordalag om lönenivåer eller annan ekonomisk ersättning. Något till sitt innehåll konkret erbjudande om förmån i form av uppdrag eller anställning som åklagarna har gjort gällande i gärningsbeskrivningen har inte lagts fram. Bevisningen ger inte heller erforderligt stöd för att diskussionerna, som fördes ungefär fyra månader efter att Jonas Gallon avslutat sin anställning på Region Skåne, var kopplade till den anställningen vilket dessutom är en förutsättning för att mutbrottsansvar ska kunna komma i fråga. Det sagda innebär sammantaget att

åklagarna inte har fullgjort sin bevisbörda. Åtalet mot Jonas Gallon och Damon Tojjar ska därmed ogillas i denna del. Tingsrättens dom ska således ändras i enlighet härmed.

Grov trolöshet mot huvudman och anstiftan av eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman (åtalpunkterna 5.1 och 5.2)

Hovrätten konstaterar inledningsvis att det, såvitt rätten kunnat utröna, inte finns några andra avgöranden i svensk rätt där en anställd som ingått i en expertgrupp vid en offentlig upphandling har blivit åtalad för trolöshet mot huvudman för att ha brutit mot regelverket för offentlig upphandling. Den aktuella situationen synes inte heller ha förutsetts vid lagstiftningsarbete eller diskuterats i doktrin.

Som hovrätten tidigare har redovisat har Bengt Linde och Jonas Gallon som deltagare i expertgruppen haft för upphandlingen såväl förtroendefulla som ansvarsfulla uppgifter. Dessa omständigheter är emellertid inte i sig tillräckliga för att straffansvar för trolöshet mot huvudman ska kunna komma i fråga vid eventuellt illojalt förfarande i förhållande till Region Skåne. För detta krävs som en första förutsättning att Bengt Linde och Jonas Gallon har haft en sådan kvalificerad förtroendeställning som förutsätts för ansvar för trolöshet mot huvudman i 10 kap. 5 § brottsbalken. I den juridiska litteraturen har närmare utvecklats vad som avses med att någon har en sådan förtroendeställning. Det finns därför anledning att inleda hovrättens prövning av åtalen med att redovisa den rättsliga utgångspunkten för hovrättens bedömning.

Enligt långvarig svensk tradition beivras brott mot förpliktelser i avtalsförhållanden i princip främst med civilrättsliga påföljder, t.ex. skadestånd och vite, i stället för med straff (se t.ex. prop. 1985/86:65 s. 24). Vid avtalsbrott i ett anställningsförhållande kommer i första hand arbetsrättsliga sanktioner såsom uppsägning och avskedande i fråga. För brott mot förpliktelser på grund av särskild förtroendeställning har det dock ansetts motiverat att göra undantag från denna princip. Skälen för detta är huvudsakligen att, när någon företräder ett annat subjekt vid skötseln av dess ekonomiska angelägenheter, han eller hon får en särskild möjlighet att förfoga över annans förmögenhet. Det innebär med andra ord en specifik maktställning som kan missbrukas till att göra skada på ett sätt som en utomstående person inte kan (se NJA II s. 464).

Anställda i offentlig eller privat tjänst tillhör den personkategori som kan inneha en sådan förtroendeställning som avses i straffbestämmelsen om trolöshet mot huvudman. För ansvar fordras emellertid att gärningsmannen på grund av förtroendeställningen fått till uppgift att för någon annan sköta eller övervaka skötseln av, såvitt nu är av intresse, ekonomisk angelägenhet (ekonomisk förtroendeställning). Det räcker alltså inte att vederbörande befinner sig i förtroendeställning; han ska också på grund av denna ha fått att sköta eller övervaka skötseln av en ekonomisk angelägenhet. Det centrala är ansvarssubjektets uppdrag att sköta eller övervaka skötseln av annans ekonomiska angelägenhet på ett sätt som innefattar förtroende. Vad som kan utgöra en ekonomisk angelägenhet bör förstås brett. Frågan om en person har ekonomisk förtroendeställning måste bedömas utifrån vilka uppgifter han eller hon har fått (vad uppdraget avser) och hur dessa ska utföras (självständighetskriteriet), snarare än vilken tjänst eller tjänsteställning han eller hon har (se Almkvist, Förmögenhetsbrott och förmögenhetsrätt, 2020, s. 512 ff.).

En sådan ekonomisk förtroendeställning som avses i straffbestämmelsen om trolöshet mot huvudman utmärks alltså av att en person självständigt får utföra uppgiften att sköta eller övervaka skötseln av en ekonomisk angelägenhet för någon annan. Detta skiljer sig från situationen att någon arbetar med någon annans ekonomiska angelägenhet utan denna grad av autonomi. Vidare får det inte röra sig om rådgivning om hur någon annan själv ska sköta sina ekonomiska angelägenheter. I ett sådant fall är kravet på förtroendeställning inte heller uppfyllt (se Leijonhufvud, Trolöshet mot huvudman, Straffansvar vid förtroendebrott, särskilt i aktiebolag, 2007, s. 79 och Almkvist, a.a., s. 506).

I doktrinen finns två olika sätt att se på vad självständigheten måste innefatta för att självständighetskriteriet ska vara uppfyllt. Det ena synsättet betonar att det måste finnas ett visst beslutsutrymme, medan det andra synsättet fokuserar på avsaknad av kontinuerlig kontroll, dvs. att den som fått uppgiften att sköta eller övervaka skötseln av en ekonomisk angelägenhet får utföra denna utan att stå under någon annans direkta kontroll eller ledning i utförandet (se Almkvist, a.a., s. 506 ff.).

Har Bengt Linde och Jonas Gallon på grund av förtroendeställning fått till uppgift att sköta ekonomisk angelägenhet för regionerna?

Hovrätten bedömer till en början att den aktuella upphandlingen i och för sig har varit en ekonomisk angelägenhet för såväl Region Skåne som Västra Götalandsregionen. För att kunna bedöma om Bengt Linde och Jonas Gallon haft en förtroendeställning inom Region Skåne att sköta eller övervaka skötseln av denna ekonomiska angelägenhet är det nödvändigt att klargöra vilka roller de har haft i upphandlingsarbetet. Vid tiden för upphandlingen var Jonas Gallon chef för enheten för Digital förnyelse och Bengt Linde arbetade som hälso- och sjukvårdsstrateg. Deras anställningar har inte i sig inneburit att de haft någon förtroendeställning i förhållande till upphandlingsarbetet inom Region Skåne. De har dock båda ingått i den expertgrupp som bildades med anledning av att upphandlingen beställdes i slutet av februari. Både Erik Berséus och Evelina Kelvgård har berättat att det var Koncerninköp som ansvarade och drev upphandlingen framåt under ledning i huvudsak av Erik Berséus som var strategisk inköpare. I den aktuella upphandlingen kom beställningen från IT-avdelning och som beställare angavs Jonas Gallon. Jonas Gallon har förnekat att det var han som gjorde beställningen och det är inte utrett vem som faktiskt fyllde i och skickade in beställningen till Koncerninköp. Det var beställaren som ansvarade för att det bildades en expertgrupp som skulle bistå Koncerninköp i upphandlingsarbetet. Utifrån den utredning som presenterats i målet har det inte gått att få någon klarhet i vem eller vilka som bestämde vilka personer som skulle ingå i expertgruppen. Expertgruppen bestod bortsett från Erik Berséus av åtta personer varav hälften var medicinska experter. Expertgruppens uppgift var att bidra med sin expertis när det gällde att upprätta kravspecifikationer och användarfall samt att hjälpa till med utvärderingen av anbuderna och användarfallen. Koncerninköp ansvarade för den kommersiella delen och att kraven utformades på sådant sätt att det var möjligt att erhålla en så bred upphandling som möjligt.

Av den upphandlingsrapport som låg till grund för Region Skånes tilldelningsbeslut den 6 september 2018, vilket fattades av Digitaliserings- och IT-direktören Mats Ekstrand, framgår bland annat att upphandlingen hade bedrivits av Koncerninköp tillsammans med representanter från Region Skånes verksamheter, vilka hade utgjort expertgruppen och att Koncerninköp och expertgruppen gemensamt hade berett ärendet inför beslut.

Under rubriken ”Beslut” angavs i rapporten att Vårdinnovation hade lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet varför Vårdinnovation skulle antas som leverantör. Rapporten undertecknades av Erik Berséus och Måns Weimarck för Koncernkontorets, Avdelningen för Koncerninköp, räkning. Enligt hovrättens bedömning medger uppgifterna om hur upphandlingsarbetet var organiserat och innehållet i upphandlingsrapporten inte någon annan slutsats än att expertgruppen i formell mening haft en närmast rådgivande roll i upphandlingsarbetet. Behörigheten att fatta beslut för Region Skånes räkning om att tilldela Vårdinnovation uppdraget har legat hos Mats Ekstrand. Varken Bengt Linde eller Jonas Gallon haft alltså haft någon behörighet att fatta för Region Skåne i förhållande till tredje man bindande beslut. De kan därför inte på denna grund anses ha befunnit sig i en förtroendeställning.

Behörigheten att binda huvudmannen vid rättshandlande med tredje man är emellertid varken ett tillräckligt eller nödvändigt kriterium för förtroendeställning (se Almkvist, a.a. s. 505). Även om Bengt Linde och Jonas Gallon således inte haft behörighet att var för sig eller tillsammans binda regionerna är frågan om de ändå i realiteten genom sitt deltagande i expertgruppen fått uppgiften att sköta eller övervaka skötseln av en ekonomisk angelägenhet och fått utföra denna utan att stå under huvudmannens direkta kontroll eller ledning. Frågan blir alltså om Bengt Linde, Jonas Gallon eller expertgruppen kan anses ha haft möjlighet att självständigt sköta upphandlingen utan Region Skånes direkta kontroll eller ledning. I denna del konstaterar hovrätten att expertgruppen under ledning av Erik Berséus i och för sig ansvarade för upphandlingens genomförande. Som ovan beskrivits har expertgruppens uppgift varit att med sin samlade medicinska och tekniska kompetens formulera de krav som skulle ställas på IT-verktyget för att möta primärvårdens behov. Vidare var det expertgruppen som, också under ledning av Erik Berséus, skulle utvärdera anbuderna utifrån användarfallen. Resultatet av expertgruppens utvärdering var bindande på så sätt att det inte fanns möjlighet för regionen att välja någon annan anbudsgivare än den som Koncerninköp, på grundval av expertgruppens utvärdering och det framförhandlade slutliga anbudspriset, utsåg. Däremot hade regionen en möjlighet att avbryta upphandlingen om det valda alternativet ansågs bli alltför dyrt eller om förutsättningarna för upphandlingens fullföljande påverkades av politiska beslut eller organisatoriska förändringar (se 1.2.11 i upphandlingsunderlaget).

Hovrätten konstaterar i detta sammanhang att Bengt Lindes uppgift om att han inte var närvarande vid utvärderingen av Vårdinnovations anbud den 23 augusti 2018 får stöd av den ljudinspelning från anbudspresentationen som lagts fram här. Det betyder att Bengt Linde inte deltog i utvärderingen av Vårdinnovations anbud och de efterföljande prisförhandlingarna. Av ljudinspelningen från den 23 augusti 2018 från mötet mellan expertgruppen och Vårdinnovation framgår att prisdiskussionerna inte blev avslutade vid sammanträdet. I stället fick Vårdinnovation ytterligare någon eller några dagar på sig att inkomma med slutlig prisuppgift. Jonas Gallon har berättat att han under och efter den 23 augusti 2018 hade kontakt med såväl Mats Ekstrand som regiondirektören Alf Jönsson angående prisförhandlingarna. Uppgiften får stöd av utredningen genom att det under den aktuella tiden förekom ett flertal kontakter mellan Jonas Gallon och Mats Ekstrand respektive Alf Jönsson rörande upphandlingen. Exempelvis har Mats Ekstrand den 22 augusti 2018 meddelat Jonas Gallon att Mats Ekstrand ska ha ett möte med Alf Jönsson och dagen därpå tackar Mats Ekstrand Jonas Gallon för hans arbete med upphandlingen. Den 24 augusti 2018 har Alf Jönsson gett Jonas Gallon direktiv att underhållskostnaderna ska tryckas ned med 90 procent samt investeringskostnaden med ytterligare 30 procent. Slutligen har Jonas Gallon den 28 augusti 2018 meddelat Alf Jönsson att han kan informera om förankrings- och upphandlingsprocessen. De redovisade kontakterna ger vid handen att både Mats Ekstrand och Alf Jönsson har varit delaktiga framför allt i prisdiskussionerna. I samma riktning talar det som Jonas Gallon sakframställningsvis anfört om ett möte i Lund den 2 eller 3 september 2018. Vid mötet, som bland annat avsåg primärvårdens inställning till det digitala verktyget och dess kostnader, deltog bland andra Jonas Gallon, Mats Ekstrand och Alf Jönsson.

Det är således klarlagt att expertgruppens arbete i vart fall under slutskedet av upphandlingen inte har varit självständigt. Annat har inte framkommit än att Region Skåne i egenskap av huvudman har haft kontroll och inflytande över prisförhandlingarna och därmed haft möjlighet att avbryta upphandlingen om t.ex. priset blivit för högt eller om förutsättningarna för att upphandla det aktuella verktyget förändrats. Detta innebär att Bengt Lindes och Jonas Gallons uppdrag som expertgruppsmedlemmar inte varit så självständigt att de, var för sig eller tillsammans med övriga i expertgruppen, haft ansvar för upphandlingen utan ledning eller kontroll från huvudmannen. Det är inte heller visat

att Jonas Gallon fått ett självständigt uppdrag att för Region Skånes räkning förhandla om anbudspriset vid mötet den 23 augusti 2018 eller för tiden därefter. Hovrättens slutsats i denna del blir att varken Bengt Linde, Jonas Gallon eller expertgruppen har kunnat sköta upphandlingen på ett sådant självständigt sätt att Bengt Linde och Jonas Gallon därigenom haft ekonomiska förtroendeställningar.

Sammantaget har Bengt Linde och Jonas Gallon genom deltagande i expertgruppen alltså inte haft sådan ekonomisk förtroendeställning som krävs för att de ska kunna dömas för trolöshet mot huvudman. De ska därför frikännas från åtalet för grov trolöshet mot huvudman och det alternativa ansvarsyrkandet för försök till sådant brott. Vid denna bedömning ska Damon Tojjar frikännas från åtalet för anstiftan av, alternativt medhjälp till, grov trolöshet mot huvudman eftersom också detta förutsätter att Bengt Linde och Jonas Gallon haft ekonomisk förtroendeställning.

Med denna bedömning finns det inte anledning för hovrätten att gå vidare och pröva om övriga brottsrekvisit för trolöshetsbrottet förelegat, t.ex. om något missbruk av förtroendeställning skett, om missbruket orsakat skada eller om de tilltalade handlat med uppsåt. Det saknas vidare skäl för hovrätten att närmare pröva eller värdera den bevisning som har lagts fram gällande vilka kontakter som varit mellan Damon Tojjar och Jonas Gallon respektive Damon Tojjar och Bengt Linde och om sekretessbelagd information har förmedlats till Damon Tojjar.

Åtalet i tredje hand för anstiftan eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alternativt försök därtill (Bengt Linde och Jonas Gallon)

Detta alternativyrkande förutsätter att Mats Ekstrand för Region Skåne och Mats Löfquist för Västra Götalandsregionen objektivt har missbrukat sina förtroendeställningar. För det första krävs alltså att dessa två personer har haft en sådan förtroendeställning som avses i trolöshetsbestämmelsens mening. Av utredningen har framgått att Mats Ekstrand har skrivit under tilldelningsbeslutet i upphandlingen för Region Skåne samt att båda skrivit under avtalen om försöksverksamheten för respektive region. Någon annan utredning om vilken förtroendeställning deras tjänster i regionerna inneburit har emellertid inte lagts fram. Om det trots allt godtas att Mats Ekstrand och Mats Löfquist

genom sina respektive positioner haft en förtroendeställning att sköta ekonomisk angelägenhet är frågan om de före, under eller efter den offentliga upphandlingen har missbrukat denna förtroendeställning och i så fall på vilket sätt.

I uttrycket missbruk av förtroendeställning ligger att gärningsmannen gjort något som han uppenbart inte borde ha gjort med hänsyn till sina särskilda skyldigheter gentemot huvudmannen (se Friberg, Brottsbalk (1962:700) 10 kap. 5 §, not 524, Karnov 2023-01-01 (JUNO), En förtroendeman som haft godtagbara skäl för sitt handlande kan inte sägas ha missbrukat sin förtroendeställning (jfr rättsfallet NJA 1996 s. 152 och Almkvist a.a. s. 652 med not 2099). I ordet missbruk måste således ligga någon form av medvetet handlande. Avgörande för bedömningen av om agerandet inneburit ett missbruk måste därför enligt hovrättens mening vara vilka motiv som förtroendemannen haft för sitt handlande. En förtroendeperson som har fattat ett beslut som ligger helt inom hans eller hennes behörighet och som har haft godtagbara skäl för sitt beslut kan inte anses ha missbrukat sitt förtroende av det skälet att det senare visar sig att det förekommit förhållanden som, om de varit kända, skulle ha påverkat förtroendepersonens beslut. Förtroendepersonen kan alltså enligt hovrättens uppfattning inte omedvetet ha missbrukat sitt förtroende vid beslutsfattandet.

Åklagaren har i gärningsbeskrivningen påstått att förtroendemännens missbruk bestått i att besluten fattats trots att upphandlingen rätteligen skulle avbrutits till följd av det handlande som lagts Bengt Linde och Jonas Gallon till last. Mats Ekstrand och Mats Löfquist har inte hörts i målet. Av utredningen har framgått att den av Erik Berséus och Måns Weimarck för Koncerninköps räkning upprättade uppdragsrapporten legat till grund för tilldelningsbesluten. Vad som därutöver kan ha legat till grund för Mats Ekstrands och Mats Löfquists överväganden inför besluten har inte utretts. Enbart den omständigheten att de varit ovetande om de oegentligheter som åklagaren påstått att Bengt Linde och Jonas Gallon gjort sig skyldiga till kan emellertid inte leda till slutsatsen att de objektivt sett missbrukat sin respektive förtroendeställning. Redan av detta skäl kan åklagarens tredjehandsyrkande inte vinna bifall.

Även om förtroendepersonerna i regionerna skulle anses ha omedvetet missbrukat sin respektive förtroendeställning krävs för ansvar att Jonas Gallon och Bengt Linde förmått eller på annat sätt främjat förtroendepersonernas respektive gärning genom råd eller dåd. Det kan för anstiftan vara frågan om psykisk påverkan, dvs. att man förmår någon att besluta sig för att utföra en gärning eller vidmakthåller eller förstärker någons beslut att utföra en gärning. Medhjälp kan också vara psykisk genom påverkan med råd eller uppmuntran. Det torde för straffansvar fordras att medhjälpsgärningen uppfattas av gärningsmannen som en uppmuntran eller åtminstone som en hjälp som medhjälparen vill ge (Borgeke och Månsson, Allmän straffrättspraxis, s. 364).

Av utredningen har framgått att Jonas Gallon har haft kontakt med Mats Ekstrand under prisförhandlingarna. Inte någon av de redovisade kontakterna ger emellertid vid handen att Jonas Gallon har försökt påverka Mats Ekstrand i dennes beslutsfattande och de personer som deltagit i prisförhandlingarna, bortsett från Erik Berséus, är inte heller hörda i målet. Genom utredningen i hovrätten är klarlagt att Bengt Linde inte deltagit i den utvärdering och förhandling avseende Vårdinnovations anbud som skedde de 23 augusti 2018. Det har inte framkommit att han på något annat sätt varit involverad i prisförhandlingarna eller haft kontakt med Mats Ekstrand eller Mats Löfquist inför deras beslutsfattande. Utredningen ger alltså inte stöd för att någon av Bengt Linde eller Jonas Gallon förmått beslutsfattarna i regionerna att fatta besluten och inte heller att de på annat sätt främjat beslutsfattarnas påstådda missbruksgärningar. Även på detta sätt brister förutsättningarna för bifall till åklagarnas tredjehandsyrkande.

Åklagarens tredjehandsyrkande mot Damon Tojjars för medhjälp till (Jonas Gallon och Bengt Lindes) anstiftan eller medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alternativt försök därtill

Eftersom hovrätten kommit fram till att det inte är bevisat att Mats Ekstrand och Mats Löfqvist på ett objektivet plan missbrukat sin förtroendeställning saknas redan av det skälet en grundläggande förutsättning även för åklagarnas tredjehandsyrkande mot Damon Tojjar. Åtalet mot honom i denna del ska därför ogillas.

Påföljd

Bengt Linde

Bengt Linde döms nu för grovt tagande av muta. Straffvärdet för brottet motsvarar sex månaders fängelse. Straffvärdet är inte så högt att det föreligger en presumtion för att välja fängelse som påföljd. Bengt Linde är tidigare ostraffad. Frågan blir då om brottets art medför att påföljden måste bestämmas till fängelse. Högsta domstolen har uttalat att det inte finns någon praxis som innebär att mutbrott och bestickning (vilket i dag motsvaras av givande respektive tagande av muta) generellt är brott av sådan art att påföljden bör bestämmas till fängelse. Det finns inte heller några uttalanden från lagstiftaren i den riktningen eller andra skäl för att mera allmänt bedöma mutbrott och bestickning som så kallade artbrott (se rättsfallet NJA 2012 s. 307). Det nu nämnda avgörandet rörde mutbrott som hade syftat till att påverka en myndighets beslutsfattande i frågor av väsentlig betydelse. Denna omständighet, och att det var fråga om brottslighet som var svår att upptäcka och som generellt måste anses medföra betydande skadeverkningar för allmänhetens förtroende, innebär att det fanns en presumtion för fängelse vid korruptionsbrottslighet av sådant slag. I förevarande mål har det inte varit fråga om någon myndighetsutövning. Det har visserligen rört mutbrott i offentlig verksamhet och avsett en stor upphandling men Bengt Linde har inte haft möjlighet att själv fatta några avgörande beslut under upphandlingsprocessen. Tillräckliga skäl för att bestämma påföljden till fängelse på grund av brottets art föreligger inte. Det saknas vidare särskild anledning att anta att Bengt Linde kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Påföljden ska därför bestämmas till villkorlig dom. Några skäl att frånga huvudregeln att förena den villkorliga domen med dagsböter har inte framkommit. Vid bestämmandet av antalet dagsböter har hovrätten beaktat att Bengt Linde till följd av att han dömdes vid tingsrätten avskedades från sin anställning.

Damon Tojjar

Damon Tojjar döms nu för grovt tagande av muta. Straffvärdet för brottet motsvarar sex månaders fängelse. Damon Tojjar är inte tidigare dömd för brott. Som anförts i det föregående innebär varken brottets art eller straffvärde att fängelse måste väljas som påföljd. Det saknas vidare särskild anledning att anta att Damon Tojjar kommer att göra

sig skyldig till fortsatt brottslighet. Påföljden ska därför bestämmas till villkorlig dom. Med hänsyn till den tid som Damon Tojjar har varit frihetsberövad i målet föreligger särskilda skäl mot att förena den villkorliga domen med dagsböter.

Skadestånd

Region Skåne och Västra Götalandsregionen har som grund för sin skadeståndstalan åberopat de tilltalades påstådda brottslighet. Med hänsyn till hovrättens bedömning av åtalen för trolöshet mot huvudman och anstiftan eller medhjälp till trolöshet mot huvudman ska de tilltalade inte åläggas något skadeståndsansvar på grund av dessa åtal. Bengt Linde och Damon Tojjar döms för grovt tagande respektive grovt givande av muta. Brotten innehåller inte något skaderekvisit, dvs. det krävs inte för straffansvar att brotten – till skillnad från trolöshetsbrottet – orsakar någon ekonomisk skada.

Att mutbrott kan grunda skadeståndsansvar är i och för sig klart. T.ex. har sjukvårdspersonal och hemtjänstpersonal som mottagit penninggåvor av vårdtagare dömts för mutbrott och ålagts att betala skadestånd till vårdtagaren. Att en anställd som tagit emot mutor kan bli skadeståndsskyldig enligt 2 kap. 2 § och 4 kap. 1 § skadeståndslagen mot sin huvudman om huvudmannen lidit skada av mutbrottet är också klart. Skadeståndsansvar kan i samma situation åläggas även givaren av mutan eller dennes eventuella huvudman. Om Region Skåne och Västra Götalandsregionen orsakats ekonomisk skada till följd av de mutbrott som Bengt Linde och Damon Tojjar gjort sig skyldiga till skulle Bengt Linde och Damon Tojjar som utgångspunkt kunna åläggas skadeståndsskyldighet mot regionerna.

Region Skåne och Västra Götalandsregionen har som grund för sin skadeståndstalan åberopat de åtalade gärningarna dvs. såväl trolöshetsbrotten som mutbrotten. Regionerna har argumenterat för att de oegentligheter som uppdagats gjort det omöjligt för regionerna att fullfölja avtalen med Vårdinnovation. Det som nu ska bedömas är om enbart de mutbrott som Bengt Linde och Damon Tojjar döms för i sig har orsakat den skada som regionerna begär ersättning för. Det är regionerna som har bevisbördan för att skada uppkommit till följd av mutbrotten och hur stor den skadan är.

Den fråga som får ställas är vad följden skulle ha blivit om de oegentligheter som upp-
dagades vid den aktuella tidpunkten bestått enbart i att det erbjudits och godtagits löfte
om framtida anställning för Bengt Linde i Damon Tojjars företagssfär, dvs. de mutbrott
som de båda döms för. Det är enbart den brottsligheten som nu kan läggas till grund för
skadeståndstalan. Att göra en bedömning av ett sådant hypotetiskt händelseförlopp är
naturligtvis svårt. Det är emellertid inte orimligt att tänka sig att det skulle ha funnits
olika handlingsalternativ för regionerna i en sådan situation och att den ekonomiska ska-
dan hade kunnat bli olika stor beroende på hur regionerna valt att agera. Av den bevis-
ning som lagts fram går det inte att dra någon slutsats om hur regionerna skulle ha reso-
nerat. Johan Arneson, Erik Berséus, Evelina Kelvgård och Lars Loftäng har vittnat om
att skälet till att avtalen avslutades var de oegentligheter som avslöjades men ingen har
berättat om vilka överväganden som skulle ha gjorts om det enbart hade handlat om de
nu aktuella mutbrotten. Regionerna har inte heller fört någon argumentation i den frågan.
Sammantaget leder detta till slutsatsen att regionerna inte har bevisat att de mutbrott som
Bengt Linde och Damon Tojjar gjort sig skyldiga till har orsakat ekonomisk skada för
regionerna eller hur stor denna skada i så fall har varit. Såväl Region Skånes som Västra
Götalandsregionens skadeståndstalan ska därmed ogillas.

Kvarstad

Till följd av hovrättens bedömning i frågan om skadestånd ska kvarstadsbeslutet upphä-
vas.

Näringsförbud

Det brott som Damon Tojjar nu döms för innebär att han har gjort sig skyldig till brott i
näringsverksamhet. Eftersom det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fäng-
else i sex månader föreligger en presumtion för näringsförbud om det inte finns särskilda
skäl som talar mot det. Några sådana skäl har inte framkommit. Som tingsrätten funnit
ska Damon Tojjar därmed meddelas näringsförbud. Det brott som Damon Tojjar nu
döms för motiverar inte en längre tid för näringsförbudet än tre år. Med hänsyn till att
tingsrätten beslutat att näringsförbudet ska gälla utan hinder av att tingsrättens dom inte

vunnit laga kraft bör förordnas att tiden för näringsförbudet ska gälla från dagen för tingsrättens dom. Tingsrättens dom ska alltså ändras i enlighet härmed.

Ersättningar till de offentliga försvararna

Försvararna har yrkat ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg i enlighet med vad som kommer att preciseras i anslutning till hovrättens bedömning av varje försvarares anspråk.

Åklagarnas yttrande

Åklagarna har yttrat sig och i huvudsak framfört synpunkter på från vilka utgångspunkter hovrätten bör göra bedömningen av skälig ersättning. Åklagarna har vidare redogjort för sin uppfattning om försvararnas kostnadsräkningar allmänt och i mer specifika delar. När det gäller generella synpunkter som riktar sig mot flera försvarares kostnadsräkningar kan följande nämnas.

Av rättsfallet NJA 1993 s. 237 framgår att enighet torde råda om att ca 1 200 timmar per år är debiterbara i normal advokatverksamhet, vilket måste bli en utgångspunkt vid skälighetsbedömningen av de nu framställda anspråken.

I praxis har ställts betydande krav på en arbetsredogörelse, särskilt när det begärda arvodet är högt. Arbetad tid har i kostnadsräkningarna redovisats löpande i datumordning och ofta är flera åtgärder redovisade i klump för olika datum. Vidare saknas tidsangivelser och dessa brister försvårar bedömning och kontroll. Det kan ifrågasättas om skäligheten av olika arbetsmoment, t.ex. inläsning av material från förundersökningen, kan bedömas om det saknas tidsangivelser för detta. I kostnadsräkningarna förekommer genomgående många mindre poster med enklare åtgärder, ofta redovisade flera i klump. Det är omöjligt att bedöma rimligheten i den redovisade tidsåtgången av detta.

Vid en jämförelse mellan nedlagd arbetstid och förhandlingstiden i hovrätten förefaller det orimligt att totalt arbetad tid för någon av de offentliga försvararna skulle uppgå till 3–5 gånger förhandlingstiden.

Det torde vara en naturlig utgångspunkt, i de fall då huvudförhandlingen påbörjas samma år som huvudförhandlingen i tingsrätten, att det endast undantagsvis kan anses rimligt att en försvarare ska lägga ned tid på att lyssna på ljudupptagningar från vittnesförhören på nytt. I stället bör en försvarare som deltagit vid tingsrätten kunna förlita sig på anteckningar av vad som förekommit vid tingsrätten.

Målet särskiljer sig varken i svårighetsgrad eller omfattning från ett normalstort ekomål. Målet har genomgått två huvudförhandlingar i tingsrätt. Förberedelsearbetet för de tre offentliga försvarare som även varit med i tingsrätten torde därför vara i huvudsak genomfört inför hovrättens överprövning.

Monique Cardens genmäle

Det är inte relevant att utgå från en debiterbar tid om 1 200 timmar per år i denna typ av mål. Arbete med målet har fått utföras även under kvälls- och helgtid. Det har tillkommit ny bevisning i målet i hovrätten som krävt ytterligare arbetstid. Det har varit befogat att lyssna på inspelade förhör. Försvararna har samordnat sitt arbete för att effektivisera processen. En del av det arbete som utförts av de andra tilltalades försvarare har kommit även Bengt Linde till del, t.ex. inhämtande av rättsutlåtande.

Conny Cedermarks genmäle

Målet har varken i fråga om juridiken, mängden bevisning eller något annat varit normalt. En försvarare har skyldighet att stämma av det som förekommit och som avses förebringas med klienten. I detta mål har det omfattande processmaterialet i hovrätten föranlett omfattande kontakter med klienten. Det är felaktigt att påstå att det finns enighet om att 1 200 timmar per år är debiterbara i advokatverksamhet (se yttrande från Sveriges Advokatsamfund till Svea hovrätt i mål Ö 3050-13 m.fl. den 24 juni 2013). Vidtagna förberedelser och åtgärder har varit påkallade och bedömningen av om de är skäliga kan inte göras utifrån ett schablonresonemang. Det är felaktigt att hovrättsförfaranden inte längre skulle innebära genomlysning av tingsrättsförhör. Klienten har ett berättigat intresse av att försvararen lyssnar på de förhör som bedömts relevanta, särskilt

som tingsrätten har värderat bevisningen annorlunda än Jonas Gallon har gjort. Responsum har inhämtats för att det funnits anledning att pläderingsvis belysa de komplicerade rättsfrågorna i målet närmare.

Staffan Bergqvists genmäle

Hur många timmar per år som är debiterbara i advokatverksamhet kan inte utgöra grund för att bedöma skäligheten i begärt arvode. Utgångspunkten för bedömning av vilka kontakter som har varit påkallade är enligt rättsfallet NJA 2012 s. 151 de skyldigheter som advokaten har i förhållande till sin klient, vilket bl.a. innebär att en advokat är skyldig att åberopa den bevisning som klienten begär såvida den inte är uppenbart utan betydelse i målet. En försvarare har inte möjlighet att agera utan instruktioner från en klient och kan inte heller tvinga fram bevisning, om sådan finns. Vad avser arbetsfördelningen mellan honom och medförsvararen har de övergått till att ha gemensamma diskussioner med anledning av främst det i hovrätten tillkommande materialet eftersom det annars hade funnits en risk för att målet inte skulle kunna genomföras. Målet är inte något normalstort ekomål.

Christina Bergensteins genmäle

Hon har varit ny försvarare i hovrätten och haft behov av att läsa in målet. Hon har behövt lyssna på samtliga ljudfiler, det är inte tillfyllest att läsa någon annans anteckningar från ett förhör. Målet har varit allt annat än ett vanligt ekomål, både vad avser juridik och omfattning av bevisning. Även om två försvarare har förordnats måste båda läsa in målet i dess helhet. I de delar som ansvaret har kunnat delas upp, nämligen när det gäller sakframställan, förberedelse och genomförande av förhör med klient och vittnen samt slutplädering, har hon och medförsvararen gjort det.

Utgångspunkter för hovrättens bedömning

Huvudförhandling har pågått i knappt 66 timmar fördelat på 13 förhandlingsdagar med början den 23 november 2022 och sista förhandlingsdag den 3 mars 2023. Hovrätten har enskilt tagit del av de inspelade förhören från tingsrätten under knappt 44 timmar.

Inledningsvis konstateras att samtliga kostnadsräkningar är tillräckligt utförliga för att en bedömning av rimligheten i anspråken ska kunna göras.

Alla försvarare utom Christina Bergenstein företrädde sina respektive klienter redan vid tingsrätten. Med hänsyn till att materialet i målet var vidlyftigt redan vid tingsrätten måste som en utgångspunkt godtas att det varit nödvändigt med betydande förberedelsearbete även i hovrätten. Även det förhållandet att målet i hovrätten har tillförts ny utredning i förhållandevis stor omfattning har motiverat en större tidsåtgång här än vad som annars är brukligt. Särskilt som det i målet varit omfattande förhör och annan utredning, av vilken en del varit ny, har hovrätten vidare förståelse för att försvararna kan ha haft anledning att ta del av de inspelade förhören på nytt.

Som försvararna påpekat finns det inte någon normerande praxis som talar för att skälighetsbedömningen ska utgå från att en normal advokatverksamhet debiterar 1 200 timmar per år. Under alla omständigheter framstår det som mer eller mindre oundvikligt att det förekommer arbetstoppar även i advokatverksamheter och att dessa är vanligare i anslutning till hantering av mål med omfattande utredning, där huvudförhandling pågår under en längre tid och med betydande tillkommande bevisning i högre rätt. Detta gäller i än högre grad för en advokat som har att hantera parallella uppdrag. Det förefaller därför oundvikligt att advokater i perioder arbetar betydligt mer än vad som kan sägas vara normal arbetstid. Enligt hovrätten är det därför inte relevant att använda ett riktmärke för normalt debiterad tid i en advokatverksamhet som utgångspunkt för bedömningen av vad som utgör en rimlig arbetsinsats i ett enskilt mål.

Hovrätten övergår nu till att pröva skäligheten i de framställda ersättningsyrkandena.

Ersättning till Monique Carden

Monique Carden har begärt ersättning för arbete under 276, 2 timmar. Hovrätten har inte anledning att ifrågasätta att Monique Carden har lagt ned det arbete som hon har redovisat i sin kostnadsräkning och arbetsredogörelse. Eftersom Jonas Gallon och Bengt Linde åtalats i medgärningsmannaskap kan antas att det varit påkallat för försvaret att i

stor utsträckning ta del även av material som har avsett den andre medåtalade. Med hänsyn härtill och de ovan redovisade allmänna utgångspunkterna anser hovrätten, vid en samlad bedömning, att det nedlagda arbetet framstår som motiverat. Den begärda ersättningen för tidsspillan är skälig. Monique Carden ska därmed tillerkännas begärd ersättning för arbete och tidsspillan.

Ersättning till Conny Cedermark

Conny Cedermark har begärt ersättning för arbete som offentlig försvarare under 375, 6 timmar. För arbete som privat försvarare för Jonas Gallon i hovrätten, dvs. för arbete utfört i tiden före hovrättens beslut att förordna honom som offentlig försvarare, har han begärt ersättning för arbete under 38,4 timmar. Den totalt nedlagda tiden för arbete med försvaret i hovrätten uppgår därmed till 414 timmar.

Conny Cedermark har vidare yrkat ersättning för tidsspillan under totalt 49 timmar, varav 18 timmar á 1 350 kr och 31 timmar á 885 kr. Därutöver har han yrkat ersättning för ett responsum av professorn i straffrätt Magnus Ulväng med 75 000 kr samt ersättning för utlägg för resa och logi med sammanlagt 47 609 kr.

Åklagarna har såvitt gäller Conny Cedermarks kostnadsräkning särskilt anmärkt följande. Eftersom Conny Cedermark såväl i sakframställan som i slutanförandet tagit upp rättslig argumentation har dubbel huvudförhandlingstid ägnats åt hans klients rättsliga invändningar. Ersättning bör inte utgå för rättsutlåtandet eftersom det inte varit nödvändigt enligt 35 kap. 2 § rättegångsbalken. Såvitt gäller restid kan rättsliga biträden i vart fall under längre tågresor förväntas arbeta någon del av restiden.

Eftersom Jonas Gallon och Bengt Linde åtalats i medgärningsmannaskap kan antas att det varit påkallat för försvaret att i stor utsträckning ta del av material som avser den andre medåtalade. Hovrätten anser inte att Conny Cedermark borde ha disponerat sin sakframställan eller plädering på annat sätt än han gjorde. Med de utgångspunkter som hovrätten redovisat i det föregående framstår även den tid han har ägnat åt förberedelser inför sakframställan och plädering liksom de timmar han lyssnat på förhör som godtagbara. Däremot förefaller tidsåtgången för löpande åtgärder som stor i förhållande till

övriga åtgärder med anledning av uppdraget. I ljuset av att det tillkommit mycket ny utredning i hovrätten som i sin tur föranlett kontakter med klienten och i viss utsträckning med försvararna får emellertid även den tidsåtgången godtas som skälig. Vid en sammantagen bedömning anser hovrätten att den begärda ersättningen för arbete är skälig.

Hovrätten har i samband med att Conny Cedermark förordnades som offentlig försvarare för Jonas Gallon lämnat positivt förhandsbesked i fråga om merkostnader för distansförsvarare. Begärd ersättning för tidsspillan i samband med resor samt utlägg för hotell och resekostnader framstår som skälig. Denna ersättning ska därför utgå.

Såvitt gäller begärd ersättning för professor Magnus Ulvängs rättsutlåtande gör hovrätten följande överväganden. Ett rättsutlåtande har ansetts inte lagligen kunna ersättas som utlägg till ett rättshjälpsbiträde enligt rättshjälpslagen (se t.ex. rättsfallet NJA 1997 s. 629). Motsvarande gäller vid ersättning till offentlig försvarare. I bland annat det nu nämnda rättsfallet har rätten emellertid ansett att kostnaden för ett juridiskt sakkunnigutlåtande får beaktas vid bestämmande av biträdets ersättning för arbete, i den mån det kan anses ha varit erforderligt. Som Conny Cedermark anför har de frågor som berörs i utlåtandet inte varit okomplicerade. Det nu aktuella sakkunnigutlåtandet har emellertid färdigställts och getts in till hovrätten i ett sent skede av rättegången och har presenterats först under Conny Cedermarks plädering. För att ett utlåtande som enbart innehåller rättslig argumentation ska kunna beaktas vid bestämmande av en försvarares ersättning för arbete får det enligt hovrättens mening krävas att utlåtandet kommit försvararens arbete till godo på så sätt att försvararen kunnat lägga ned mindre tid på rättsutredning och egen juridisk argumentation. Det är inte möjligt att utifrån uppgifterna i arbetsredogörelsen dra några slutsatser om i vilken mån utlåtandet har bidragit till att underlätta försvararens arbete. Det kan därför inte anses ha varit erforderligt att inhämta ett rättsutlåtande och någon ytterligare ersättning för arbete än den tid som Conny Cedermark själv har lagt ned ska därför inte tillerkännas honom. Hovrätten återkommer till frågan om kostnaden för rättsutlåtandet kan ersättas Jonas Gallon som rättegångskostnad.

Ersättning till Staffan Bergqvist och Christina Bergenstein

Staffan Bergqvist har begärt ersättning för arbete under 492 timmar och Christina Bergenstein för arbete under 429 timmar. De har vidare yrkat ersättning för tidsspillan under 21 timmar respektive 15 timmar.

Åklagarna har i yttrande anfört följande som särskilt tar sikte på kostnadsräkningarna från Staffan Bergqvist och Christina Bergenstein. Det bör finnas tidsangivelser i arbetsredogörelsen för varje arbetsmoment för att det ska vara möjligt att bedöma skäligheten i åtgärderna och för att jämföra med kostnadsräkningar som samma offentliga försvarare lämnat i olika brottmål under samma tidsperiod. Christina Bergenstein har varit förordnad försvarare i två andra stora mål under delvis samma tidsperiod som det nu aktuella förordnandet och redovisningen för detta och de andra uppdragen visar att sammanlagd arbetad tid per dag är orimlig. Damon Tojjars bevisföring har varit överrumplande och falska uppgifter om bevisningens härkomst har framförts, vilket kommit att tidsmässigt tynga huvudförhandlingen i hovrätten. Detta medför att det finns anledning att sätta ned ersättningen till försvararna. När två försvarare förordnats bör krävas att de i så stor utsträckning som möjligt delar upp arbetet mellan sig. Trots detta har Christina Bergenstein läst in hela förundersökningsmaterialet och försvararna har samarbetat kring i princip alla kontakter med klient och all ny bevisning. Eftersom Christina Bergenstein är den sjunde advokaten som förordnats för Damon Tojjar borde vägledning för inläsning kunnat fås från advokat Bergqvist eller någon av företrädarna. Ersättning för arbete med jävsinvändning och brottsanmälan bör inte utgå med mer än någon enstaka timmes arbete eftersom grunderna för yrkandena bygger på vantolkningar av innehållet i de aktuella olovligt upptagna ljudfilerna.

Christina Bergenstein har genmält: Hon har haft en hög arbetsbelastning under hösten 2022 innebärande arbete från tidig morgon till sen kväll och i stort sett varje helg. Det har dock inte varit fråga om dubbeldebitering och den angivna tiden är de facto nedlagd. Damon Tojjar har varit mycket engagerad och aktiv i hur försvaret skulle utformas. Det har varit nödvändigt att övergå till gemensamma sammanträden och samtal med klienten för att ta gemensamma beslut. Arbetet med jävsinvändningen har varit nödvändigt för att ta tillvara klientens rätt.

Staffan Bergqvist har – utöver vad som redovisats i det föregående – anfört dels att det inte lämnats falska uppgifter om bevisningens härkomst och att det inte hade varit möjligt att agera på annat sätt när det gäller den nya bevisningen, dels att tid inte debiterats för att göra brottsanmälan.

Hovrätten gör följande bedömning.

Ersättning ska bestämmas med utgångspunkt i den tidsåtgång som är rimlig med hänsyn till uppdragets art och omfattning. Även om det varit två förordnade försvarare är ramen och omfattningen av det ersättningsgilla arbetet densamma som om det varit en ensam försvarare. Att två försvarare förordnas innebär alltså inte att de anförtros att vid sidan av varandra utföra samma uppdrag utan de förutsätts gemensamt fullgöra ett och samma försvararuppdrag inom de ovan angivna ramarna (se t.ex. Hovrätten över Skåne och Blekinge beslut 2018-12-10 i Ö 3328-18).

Hovrätten ifrågasätter inte att Staffan Bergqvist och Christina Bergenstein har lagt ner den tid som de redovisat i sina respektive kostnadsräkningar. Detta gäller för Christina Bergensteins del även mot bakgrund av vad åklagarna har upplyst om hennes debiterade tid i andra försvararuppdrag under samma tid.

Christina Bergenstein har förordnats först i september 2022, dvs. först sedan målet handlagts en tid i hovrätten. Det innebär att Staffan Bergqvist ensam har utfört det inledande arbetet i hovrätten, bland annat med överklagandet. Det betyder vidare att Christina Bergenstein som ny försvarare i hovrätten har behövt lägga tid på att läsa in målet. Den tidsåtgång hon redovisat för detta framstår som rimlig. Hovrätten anser vidare, i enlighet med de utgångspunkter för bedömningen som redovisades inledningsvis, att målet har krävt betydande förberedelsearbete även i hovrätten och att det varit befogat för Christina Bergenstein att ta del av ljudupptagningarna från tingsrätten.

Åklagarna har invänt mot försvararnas hantering av ny bevisning i hovrätten och gjort gällande att bevisföringen varit överrumplande. Den nya bevisningen i hovrätten har

visserligen lagts fram på ett relativt sent stadium i handläggningen. Av innehållet i kostnadsräkningarna framgår emellertid att försvararna upprepat efterfrågat den bevisning som Damon Tojjar ställt i utsikt. Hovrätten anser inte att det finns grund för slutsatsen att bevisföringen varit överrumplande och att detta skulle påverka försvararnas rätt till ersättning.

När det gäller frågan om det föreligger rätt till ersättning för arbete med jävsinvändning anser hovrätten att det varit befogat att lägga ned viss tid inledningsvis för att kunna bilda sig en uppfattning om vad som fanns på de ljudfiler som klienten fått tillgång till och avgöra om innehållet i dem skulle kunna medföra jäv för tingsrättens ledamöter. Skälig tid för detta arbete anser hovrätten uppgår till 10 timmar för Staffan Bergqvist och 5 timmar för Christina Bergenstein. Den tid som de därefter har lagt ned har bland annat avsett att kontrollera om utskrifter överensstämmer med innehållet i inspelningarna och att formulera den jävsinvändning som senare gavs in. Hovrätten (i en annan sammansättning) har i beslut den 22 november 2022 avslagit jävsinvändningen. I beslutet framkommer att det funnits flera omständigheter som gett anledning att iaktta stor försiktighet vid bedömningen av ljudupptagningarnas innehåll och vad som uttalas i dessa. Hovrätten har också ansett att det inte finns något i det ingivna materialet som gett anledning att misstänka att det föreligger någon omständighet som utgjort jäv. Även om det således ålegat försvararna att göra inledande undersökningar av det inkomna materialet har det som framkommit där inte varit sådant att det varit befogat att lägga arbete på att gå vidare med en jävsinvändning. Utifrån redovisningen i arbetsredogörelserna för vilket arbete som lagts ned på jävsinvändningen ska därför ersättningen till Staffan Bergqvist sättas ned med 40 timmar och ersättningen till Christina Bergenstein med 10 timmar.

Det har vidare ålegat försvararna att anpassa arbetet för att undvika dubbelarbete. Även om Damon Tojjar har ställt synnerligen höga krav på utformningen av försvaret anser hovrätten att den tid som försvararna har lagt ned, särskilt på möten och samtal med klienten, framstår som mer omfattande än vad som kan godtas som skäligt. Med hänsyn till att såväl Staffan Bergqvist som Christina Bergenstein är mycket erfarna försvarare

borde de ha begränsat den tid som klienten tagit i anspråk. Sammantaget bedömer hovrätten att skälig ersättning till Staffan Bergqvist uppgår till 410 timmar och till Christina Bergenstein till 390 timmar.

Den ersättning för tidsspillan som de har begärt – enligt schablon för en försvarare inom ett avstånd om 10 mil från domstolsorten – är skälig.

Staten ska svara för försvararkostnaderna

Eftersom Jonas Gallon frikänns från ansvar ska staten stå för kostnaden i hovrätten för det offentliga försvaret.

Eftersom Damon Tojjar och Bengt Linde döms till lindrigare påföljd i hovrätten är de båda att anse som vinnande parter här (31 kap. 10 § rättegångsbalken). Staten ska därför stå för deras försvararkostnader i hovrätten. Tingsrättens förordnande om att staten ska svara för deras försvararkostnader i tingsrätten står fast, jfr rättsfallet NJA 1978 s. 12 och Sverne Arvill, Rättegångsbalk (1942:740) 31 kap. 10 §, Karnov 2023-01-01 (JUNO).

Rättegångskostnader

Med hänsyn till att Region Skånes talan lämnas utan bifall ska Region Skåne stå sin egen rättegångskostnad såväl vid tingsrätten som i hovrätten. Bengt Linde, Jonas Gallon och Damon Tojjar ska därför befrias från skyldigheten att ersätta Region Skåne för rättegångskostnad vid tingsrätten.

Jonas Gallon har yrkat att motparterna solidariskt ska ersätta honom för rättegångskostnad vid tingsrätten och i hovrätten för privat försvarare och för vittnesersättning vid tingsrätten. Han har vidare, reservationsvis, yrkat ersättning med 75 000 kr jämte mervärdesskatt för inhämtande av rättsutlåtande från professor Magnus Ulväng, i den mån den kostnaden inte ersätts inom ramen för det offentliga försvaret.

Enligt 31 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken kan en tilltalad som har frikänts i ett mål där åklagaren för talan få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för försvarare och för bevisning under förundersökningen eller i rättegången, under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt. Skälighetskravet har ansetts ta sikte på såväl att den åtgärd som har föranlett kostnaden ska vara motiverad som att kostnaden för åtgärden i sig ska vara rimlig. Utgångspunkten är att den som frikänns från ett åtal i princip ska hålla skadeslös för kostnad som har varit nödvändig för att tillvarata hans rätt (se rättsfallet NJA 2015 s. 62 p. 10).

Även om timkostnadsnormen för offentliga försvarare inte är tillämplig i förhållandet mellan en tilltalad och en privat försvarare, brukar ersättningen normalt bestämmas med utgångspunkt i denna timkostnadsnorm. Av rättsfallet NJA 2015 s. 62 följer dock att det är annorlunda i mål som rör komplicerade ekonomiska eller rättsliga frågor eller som av annat skäl erfordrar särskilt kvalificerad kompetens eller erfarenhet. I sådana fall kan en tilltalad ha svårt att anlita en privat försvarare till en ersättningsnivå som motsvarar timkostnadsnormen. I regel bör därför en frikänd tilltalad ha rätt till ersättning svarande mot den kostnad han eller hon haft för försvararen, givet att försvarersättningen enligt allmänna syssломannarättsliga principer är skälig.

Jonas Gallon har anlitat Conny Cedermark som privat försvarare efter att den första fällande domen i Malmö tingsrätt hade undanröjts av hovrätten och återförvisats för fortsatt handläggning. Målet har rört komplicerade juridiska frågor av såväl straffrättslig som civilrättslig natur samt innehållit omfattande muntlig och skriftlig utredning. Jonas Gallon har riskerat såväl ett långt fängelsestraff som ett mycket betungande skadeståndsansvar. Hovrätten anser att målet har varit av sådan beskaffenhet att det varit befogat för Jonas Gallon att anlita en försvarare med specialkompetens i dessa frågor. Jonas Gallon har därför rätt till ersättning för den kostnad han haft för sin privata försvarare, förutsatt att den nedlagda tiden varit skäligen påkallad för att tillvarata hans rätt.

Det finns inte anledning att ifrågasätta annat än att den tid som tagits upp i arvodesräkningen från tingsrätten och hovrätten svarar mot nedlagt arbete. Den tid som redovisats

i arbetsredogörelsen (478 timmar vid tingsrätten jämte 6 timmar för substituerad försvarare samt 38,4 timmar i hovrätten) framstår mot bakgrund av målets omfattning och karaktär som nödvändig för att tillvarata Jonas Gallons rätt i målet. Jonas Gallon ska därför tillerkännas ersättning för kostnad för ombudsarvode i såväl tingsrätten som hovrätten med begärda belopp.

När det gäller frågan om ersättning för rättegångskostnad för rättsutlåtandet avseende vissa av rekvisiten i straffbestämmelsen om trolöshet mot huvudman gör hovrätten följande bedömning. Som redogjorts för ovan anges i 31 kap. 2 § rättegångsbalken att en frikänd tilltalad har rätt till ersättning – förutom för försvararkostnader – även för bevisning, under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt. Ett rättsutlåtande utgör inte sakkunnigbevisning (se t.ex. Nordh, Bevisrätt A, 2009, s. 23 och 92). Målet har visserligen innehållit svårbedömda juridiska frågeställningar. Samtidigt har det inte varit fråga om något för allmänna domstolar främmande eller ovanligt rättsområde. Det aktuella rättsutlåtandet har lämnats in först under slutet av åklagarens plädering. Hovrätten anser vid en samlad bedömning att rättsutlåtandet inte har varit nödvändigt för att ta tillvara Jonas Gallons rätt i målet. Han har således inte rätt till ersättning för kostnaden för detta.

Beviskostnaden för ett vittne vid tingsrätten är skälig och ersättning för den ska därför utgå.

Jonas Gallon har yrkat att hovrätten ska förplikta motparterna att solidariskt ersätta hans rättegångskostnader. Som framgår av den ovan citerade bestämmelsen i 31 kap. 2 § rättegångsbalken ska ersättning till en frikänd tilltalad utgå av allmänna medel. I 31 kap. 11 § fjärde stycket anges att i de fall en målsägande för talan i ett mål jämte åklagaren eller åklagaren för talan för målsäganden bestäms skyldigheten att ersätta rättegångskostnad enligt 18 kap. 12 § rättegångsbalken. En målsägande ska således likställas med en osjälvständig intervenient i tvistemål. Det innebär för det första att en målsägande inte är solidariskt ansvarig för motpartens kostnader. En målsägande kan endast åläggas betalningsansvar för den del av kostnaderna som särskilt hänför sig till målsägandens talan. I förevarande mål har den bevisning som åberopats av Region Skåne legat till

grund även för åklagarens ansvarsyrkande såvitt gäller skaderekvisitet i åtalet för trolöshet mot huvudman. Vidare framgår det inte av Conny Cedermarks kostnadsräkningar eller arbetsredogörelser hur stor del av arvodet som hänför sig enbart till målsägandenas skadeståndsanspråk. Således föreligger det inte förutsättningar att förplikta Region Skåne eller Västra Götalandsregionen att ersätta Jonas Gallon för rättegångskostnader, varken solidariskt eller till någon del. Ersättningen för Jonas Gallons rättegångskostnad vid tingsrätten och i hovrätten ska därför utgå av allmänna medel.

Damon Tojjar har, vid frikännande dom, begärt ersättning med totalt 231 727 kr för det han har betalat för merkostnader till följd av att han har haft två distansförsvarare. Som angetts i det föregående är hovrättens dom mot Damon Tojjar att anse som friande (se 31 kap. 10 § rättegångsbalken). Bestämmelsen i 31 kap. 2 § rättegångsbalken om att rätten kan besluta att den tilltalade ska få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för bland annat försvarare – under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motive-
rade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt – är därför tillämplig.

Christina Bergenstein har inte begärt förhandsbesked avseende rätt till merkostnader och har inte yrkat ersättning för sådana kostnader i sin kostnadsräkning. Tingsrätten har inte tillerkänt Staffan Bergqvist rätt till ersättning för merkostnader vid tingsrätten och Staffan Bergqvist har inte överklagat tingsrättens ersättningsbeslut i den delen. Damon Tojjar har till stora delar frikänts från åtalen och skadeståndsyrkandet mot honom har ogillats. Han döms dock för grovt givande av muta i ett fall och han meddelas näringsförbud. Staten svarar för hans kostnader för försvaret i övrigt i både tingsrätten och hovrätten. Mot denna bakgrund anser hovrätten att Damon Tojjar inte ska tillerkännas rätt till ersättning av allmänna medel för merkostnaderna i hovrätten för två distansförsvarare.

Övrigt

Eftersom Jonas Gallon helt frikänns från åtalen ska hans skyldighet att betala avgift till brottsofferfonden upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 16 maj 2023.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ingela Sundin, Per G. Hansson (referent) och Katarina Kölfors, samt nämndemännen Anne-Lise Nielsen och Ingvar Nordesparr.

Avräkningsunderlag, se bilaga C-D

MALMÖ TINGSRÄTT

Avdelning 2

Enhet 204 B

DOM

2022-04-01

meddelad i

Malmö

Mål nr: B 8144-21**PARTER** (Antal tilltalade: 3)**Tilltalad**

Damon Tojjar, 19861202-4078

Nordanväg 10 Lgh 1203

222 28 Lund

Offentlig försvarare:

Advokat Staffan Bergqvist

Advokatgruppen i Stockholm AB

Box 5153

102 44 Stockholm

Offentlig försvarare:

Advokat Henrik Jacobsson

Advokatfirman W&Ö HB

Box 7387

103 91 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Thomas Forsberg, Mats Jansson och Johan Lindmark

Åklagarmyndigheten

Riksenheten mot korruption

Box 57

101 21 Stockholm

Målsägande

1. Region Skåne, 232100-0255
291 89 Kristianstad

Ombud:

Advokat Gustav Nygren

Advokatbyrån Sigeman & Co AB

Anna Lindhs plats 4

211 19 Malmö

Ombud:

Advokat Johan Sigeman

Advokatbyrån Sigeman & Co AB

Anna Lindhs plats 4

211 19 Malmö

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Kalendegatan 1

Telefon

040-35 30 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 265

201 22 Malmö

E-postmalmotingsratt@dom.se**Webbplats**www.malmotingsratt.domstol.se

2. Västra Götalandsregionen, 232100-0131
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

Företrädd av åklagaren

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Medhjälp till grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st samt 23 kap 4 § brottsbalken
2017-12-01 -- 2020-06-17, två brott
2. Grovt givande av muta, 10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken
2017-12-01 -- 2020-09-01, två brott

Påföljd m.m.

Fängelse 4 år

Näringsförbud

Damon Tojjar meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud för en tid av 5 år räknat från dagen för tingsrättens dom. Näringsförbudet gäller omedelbart utan hinder av att tingsrättens dom inte vunnit laga kraft.

Skadestånd

1. Damon Tojjar ska solidariskt med Bengt Linde och Jonas Gallon betala skadestånd till Region Skåne med 17 426 077 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 16 mars 2021 till dess betalning sker.
2. Damon Tojjar ska solidariskt med Bengt Linde och Jonas Gallon betala skadestånd till Västra Götalandsregionen med 7 650 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 16 mars 2021 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

Beslaget av USB-minne ska bestå till dess domen vunnit laga kraft (beslagsnummer 2020-5000-BG80614 p. 4).

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Staffan Bergqvist får ersättning av staten med 941 589 kr. Av beloppet avser 677 740 kr arbete, 61 667 kr tidsspillan, 13 864 kr utlägg och 188 318 kr mervärdesskatt.
2. Henrik Jacobsson får ersättning av staten med 641 943 kr. Av beloppet avser 432 600 kr arbete, 67 320 kr tidsspillan, 13 634 kr utlägg och 128 389 kr mervärdesskatt.
3. Staten ska stå för kostnaderna för försvararna.

4. Damon Tojjar ska solidariskt med Bengt Linde och Jonas Gallon ersätta Region Skånes rättegångskostnader avseende ombudsarvode med 820 306 kr, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635), från dagen för dom till dess att full betalning sker.

Övrigt

Beslutad kvarstad om så mycket av Damon Tojjars egendom att ett belopp om 17 426 077 kr kan antas bli täckt vid utmätning ska bestå, dock längst två månader efter det att domen vunnit laga kraft.

MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 204 B

DOM
2022-04-01
meddelad i
Malmö

Mål nr: B 8144-21

Tilltalad

BENGT Arne Ingmar Linde, 19550729-3933
Tellusgatan 59 Lgh 1401
554 62 Jönköping

Offentlig försvarare:
Advokat Monique Carden
Kron Advokater AB
Rundelsgatan 16
211 36 Malmö

Åklagare

Kammaråklagarna Thomas Forsberg, Mats Jansson och Johan Lindmark
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

Målsägande

1. Region Skåne, 232100-0255
291 89 Kristianstad

Ombud:
Advokat Gustav Nygren
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

Ombud:
Advokat Johan Sigeman
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

2. Västra Götalandsregionen, 232100-0131
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

Företrädd av åklagaren

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Kalendegatan 1

Telefon
040-35 30 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

E-post
malmotingsratt@dom.se

Webbplats
www.malmotingsratt.domstol.se

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken
2017-12-01 -- 2020-06-17
2. Grovt tagande av muta, 10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken
2017-12-01 -- 2020-09-01

Påföljd m.m.

Fängelse 3 år 6 månader

Skadestånd

1. Bengt Linde ska solidariskt med Damon Tojjar och Jonas Gallon betala skadestånd till Region Skåne med 17 426 077 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 19 mars 2021 till dess betalning sker.
2. Bengt Linde ska solidariskt med Damon Tojjar och Jonas Gallon betala skadestånd till Västra Götalandsregionen med 7 650 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 19 mars 2021 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

Beslaget av USB-minne ska bestå till dess domen vunnit laga kraft (beslagsnummer 2020-5000-BG80614 p. 4).

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Monique Carden får ersättning av staten med 632 339 kr. Av beloppet avser 483 358 kr arbete, 22 513 kr tidsspillan och 126 468 kr mervärdesskatt.
 2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.
 3. Bengt Linde ska solidariskt med Damon Tojjar och Jonas Gallon betala ersättning för Region Skånes rättegångskostnader avseende ombudsarvode med 820 306 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), från denna dag till dess att betalning sker.
-

MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 204 B

DOM
2022-04-01
meddelad i
Malmö

Mål nr: B 8144-21

Tilltalad

JONAS Valter Gallon, 19681026-2730
Gotlandsvägen 4
222 25 Lund

Försvarare:

Advokat Conny Cedermark
ASTRA ADVOKATER KB
Drottninggatan 98
111 60 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Thomas Forsberg, Mats Jansson och Johan Lindmark
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

Målsägande

1. Region Skåne, 232100-0255
291 89 Kristianstad

Ombud:

Advokat Gustav Nygren
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

Ombud:

Advokat Johan Sigeman
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

2. Västra Götalandsregionen, 232100-0131
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

Företrädd av åklagaren

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Kalendegatan 1

Telefon
040-35 30 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

E-post
malmotingsratt@dom.se

Webbplats
www.malmotingsratt.domstol.se

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grov trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken
2017-12-01 -- 2020-06-17
2. Grovt tagande av muta, 10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken
2017-12-01 -- 2020-01-31

Påföljd m.m.

Fängelse 3 år 6 månader

Skadestånd

1. Jonas Gallon ska solidariskt med Damon Tojjar och Bengt Linde betala skadestånd till Region Skåne med 17 426 077 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 mars 2021 till dess betalning sker.
2. Jonas Gallon ska solidariskt med Damon Tojjar och Bengt Linde betala skadestånd till Västra Götalandsregionen med 7 650 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 mars 2021 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

Beslaget av USB-minne ska bestå till dess domen vunnit laga kraft (beslagsnummer 2020-5000-BG80614 p. 4).

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Staten ska stå för kostnaden för advokat David Faxé.
 2. Jonas Gallon ska solidariskt med Damon Tojjar och Bengt Linde betala ersättning för Region Skånes rättegångskostnader avseende ombudsarvode med 820 306 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635), från denna dag till dess att betalning sker.
-

Innehållsförteckning

INLEDNING	12
Målets handläggning.....	12
Användningen av begrepp och förkortningar	13
Bakgrunden till åtalet.....	14
YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR.....	17
Yrkanden.....	17
Inställningar	18
Damon Tojjar	18
Bengt Linde.....	18
Jonas Gallon.....	18
Inställning i övriga frågor.....	19
Särskilt yrkande	19
Talan om näringsförbud	19
De enskilda anspråken	19
Frihetsberövande.....	19
ÅKLAGARNAS SAKFRAMSTÄLLAN	19
Inledning.....	19
Jonas Gallons och Bengt Lindes roller i Region Skåne.....	20
Trolöshetsbrotten	21
Kontakter mellan de tilltalade före upphandlingsförfarandet	21
Tiden efter uppstartsmötet den 5 mars 2018	22
Efter tilldelningsbeslutet	24
Mutor.....	24
Region Skånes och VGR:s skada.....	25

Försvårande omständigheter.....	26
FÖRSVARARNAS SAKFRAMSTÄLLNINGAR	26
Jonas Gallon	26
Påstådd förtroendeställning och särskild ekonomisk uppgift.....	26
Subjektiva utgångspunkter	27
Påstått förtroendemissbruk	32
Påstådd förmån	34
Bengt Linde	36
Inledning.....	36
Upphandlingen	38
Monica Lindes arbete	39
Tilldelningsbeslutet	40
Bengt Lindes framtid.....	41
Hur fungerade upphandling inom Region Skåne?	42
Damon Tojjar.....	42
Produkten.....	42
Relationer	43
Förberedelsefasen	44
Genomförandefas	44
Utvärderingsfas.....	45
Mutbrott	45
Dokumenterna i Damon Tojjars dator	46
REGION SKÅNES SAKFRAMSTÄLLAN I SKADESTÅNDSDELEN	46
FÖRSVARARNAS SAKFRAMSTÄLLNINGAR I SKADESTÅNDSDELEN.....	48
Jonas Gallon	48

Ansvarsgrund.....	48
Skada	48
Medvållande	48
Skadebegränsning.....	49
Jämkning i övrigt.....	49
Bengt Linde	49
Damon Tojjar.....	50
Ansvar och skada	50
Medverkansansvar och medvållande.....	51
Region Skånes talan	51
VGRs talan.....	52
Begränsning av skada.....	53
TINGSRÄTTENS BEDÖMNING	54
Vissa övergripande frågor.....	54
Grov trolöshet mot huvudman, grovt givande av muta och medverkan	54
Offentlig upphandling.....	56
Bevisrättsliga utgångspunkter	58
När fick DamonTojjar del av handlingar som sparats i hans dator?	60
Har Jonas Gallon och Bengt Linde haft förtroendeställning och känt till vad det innebar?	62
Grovt givande och tagande av muta.....	64
Bengt Linde har erbjudits en förmån	64
Jonas Gallon har erbjudits och mottagit en förmån	67
Bengt Lindes och Jonas Gallons förmåner har varit otillbörliga	70
Rubricering.....	72
Trolöshet mot huvudman och anstiftan därtill	73

Jonas Gallon har missbrukat sin förtroendeställning.....	73
Bengt Linde har missbrukat sin förtroendeställning.....	78
Damon Tojjar har främjat gärningen	81
Vårdexpressen och faran för patientsäkerheten	84
Rubricering.....	86
PÅFÖLJD	86
SKADESTÅND	88
Regionerna har lidit skada	88
Skadeståndsbeloppen	89
Jämkning och skadebegränsning i övrigt.....	90
ÖVRIGA FRÅGOR.....	91
Kvarstad.....	91
Näringsförbud.....	91
Kostnadsanspråk.....	92
Rättegångskostnader.....	94
Övrigt	95

INLEDNING

Kort bakgrund

Den 17 juni 2020 mottog polisens nationella anti-korrupsionsgrupp en anmälan från Region Skåne angående misstänkta brott vid en offentlig upphandling som berörde både Region Skåne och Västra Götalandsregionen. En förundersökning inleddes rörande grovt givande och tagande av muta, grov trolöshet mot huvudman samt medverkan till detta brott.

Åtal väcktes den 11 mars 2021 mot Damon Tojjar, Bengt Linde, Monika Linde och Jonas Gallon för grova trolöshetsbrott och grova mutbrott. Tingsrätten dömde den 28 maj 2021: Damon Tojjar för grovt givande av muta och medhjälp till grov trolöshet mot huvudman till fängelse tre år; Bengt Linde för grovt tagande av muta och grov trolöshet mot huvudman till fängelse två år och tre månader; Jonas Gallon för grov trolöshet mot huvudman till fängelse två år. Jonas Gallon frikändes från åtalet för grovt tagande av muta och Monika Linde frikändes helt.

Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon överklagade tingsrättens dom och yrkade i första hand att domen skulle undanröjas och målet återförvisas till tingsrätten på grund av jäv. Hovrätten över Skåne och Blekinge undanröjde den 9 augusti 2021 tingsrättens dom i de överklagade delarna, utom de i domen intagna besluten om ersättning till försvararna, och återförvisade målet till tingsrätten för fortsatt behandling.

En ny rättegång påbörjades den 11 januari 2022.

Målets handläggning

I anledning av att hovrätten återförvisat målet på grund av att en av domarna i tingsrätten varit jävig och att det förhållandet funnits redan i samband med att rättegången inleddes, har tingsrätten ansett det lämpligt att ta upp förhören på nytt vid huvudförhandlingen.

Vårdinnovation Sverige AB i konkurs begärde att få delta i rättegången som intervenient. Efter att tingsrätten avslagit denna begäran, fastställde hovrätten efter överklagan beslutet den 26 januari 2022.

Eftersom det funnits hinder för att ta upp vittnesmålet med Agneta Karlsson på nytt, har ljud- och bildupptagningarna av hennes förhör från den tidigare rättegången återanvänts.

Huvudförhandlingen har genomförts under den s.k. Coronaviruspandemin, vilket har medfört att Damon Tojjar, och Bengt Linde när de har haft symptom, inte har varit närvarande i rättssalen under en eller ett par av förhandlingsdagarna. De har då i stället deltagit via länk. Detsamma har gällt åklagarna, ombuden och försvararna under vissa enstaka dagar.

Vid bedömningen av de hördas roller vid huvudförhandlingen har utgångspunkten varit att enhetschefen Evelina Kelygård vid Region Skåne och avdelningschefen för koncerninköp Lars Loftäng vid Västra Götalandsregionen ska anses vara parter i målet, eftersom de hördes som det vid den tidigare rättegången. De har därför inte avlagt vittnesmål. Åklagarna, ombuden, de tilltalade och försvararna har inte haft något att erinra mot denna bedömning.

Parterna har åberopat en omfattande bevisning, bl.a ett stort antal vittnesförhör. Den skriftliga bevisningen och de förhör som hållits redovisas inte fullständigt i domen, utan endast utifrån vilken betydelse de har haft vid bevisvärderingen. Den bevisning som parterna har åberopat framgår av tingsrättens anteckningar från huvudförhandlingen.

Användningen av begrepp och förkortningar

I domen återfinns följande förkortningar som används inom regionerna: RS för Region Skåne; VGR för Västra Götalandsregionen; PV för primärvården och SDV för Skånes digitala vårdssystem.

I återopade meddelanden förekommer också förkortningen LE för Läkarexpressen som var en tidigare version av Vårdepressen (se vidare nedan).

Vid upphandlingen användes ett elektroniskt upphandlingsverktyg benämnt TendSign. Verktöget ger bl.a. möjlighet att skapa elektroniska förfrågningar, låta leverantören ställa frågor och lämna sin offert.

I målet förekommer erbjudanden om option eller ”vesting”. I detta fall innebär det att medarbetaren efter att ha varit anställd en viss tid erbjuds aktier eller delägarskap i företaget. Även begreppet ”white paper” används och kan översättas till vitbok eller policydokument.

När det i mejl, textmeddelanden och chattar anges namnet Bengt Ardenvik är det synonymt med Bengt Linde, som bytt efternamn.

Bakgrunden till åtalet

Under år 2017 genomfördes förstudier i Region Skåne för att undersöka de tekniska lösningar som fanns på marknaden för digitalisering av fysiska vårdcentraler. Ett digitalt hjälpmedel för vårdpersonalen som ingick i studien var Läkarexpressen som Damon Tojjar hade varit med om att ta fram. Läkarexpressen var ett verktyg som var avsett för i första hand anamnesupptagning och triagering, dvs. upptagning av patientens sjukdomshistoria samt sortering och prioritering av patienter.

Den 30 januari 2018 beslutade regiondirektören Alf Jönsson att anslå fyra miljoner kr till ett initiativ för digitalisering av fysiska vårdcentraler. Som en följd av det inleddes ett arbete inom Region Skåne för att utvärdera, införskaffa och anpassa ett digitalt hjälpmedel för triage- och processtöd i primärvården, se bilaga 3.

Den 31 januari 2018 skickades ett första utkast till projektdirektiv till anställda inom Region Skåne, som hade intresse av projektet. IT-avdelningen inom regionen gjorde den 23 februari 2018 en beställning på en upphandling av digitaliserade vårdcentraler. Som beställare av upphandlingen angavs Jonas Gallon.

Den 5 mars 2018 hölls ett uppstartsmöte med de personer som hade utsetts till ledamöter i den expertgrupp som skulle biträda Region Skånes inköpsavdelning, Koncerninköp, under den kommande upphandlingen enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

Expertgruppen leddes inledningsvis av Johan Arnesson, som i april 2018 ersattes av Erik Berséus. I gruppen ingick ytterligare åtta personer som alla var anställda av Region Skåne; nämligen Bengt Linde, Jonas Gallon, Matz Widerström, Ola Bergstrand, Caroline Schön, Staffan Lovén, Tomas Olsson och Annie Katalinic.

Expertgruppen behövde underlag för den kravspecifikation de skulle färdigställa. De valde därför att anordna hearingar under perioden den 28 mars – den 3 april 2018 med tre av marknadens aktörer. Syftet var att få en uppfattning om vilka leverantörer och produkter som fanns på marknaden och vilka leverantörer som kunde vara aktuella för att lämna anbud i den kommande upphandlingen. Vid dessa hearingar presenterade Damon Tojjar Läkarexpressen samt företrädare för Doctrin AB (Doctrin) och Collabodoc AB (Collabodoc) sina produkter.

Region Skåne och VGR kom överens om att samupphandla ett IT-baserat processtöd för primärvården i respektive region. VGR lämnade därför den 10 april 2018 fullmakt för Region Skåne att genomföra upphandlingen åt VGR. Fullmakten omfattade inte tilldelningsbeslut eller avtal.

Damon Tojjar bildade den 15 maj 2018, tillsammans med några andra, Vårdinnovation Sverige AB (Vårdinnovation). Anders Ruland var vid denna tid verkställande direktör (VD) för bolaget. Damon Tojjar övertog rollen som VD den 25 juni 2018. Vårdinnovation ägdes vid bildandet av Adjuvia AB som i sin tur ägdes av Adjuviva AB.

Den 25 maj 2018 utannonserade Region Skåne upphandlingen av ett ”IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården”. Anbud skulle lämnas senast den 31 juli samma år. Fyra anbud lämnades in.

Anbuden kom från Vårdinnovation, Doctrin, Collabodoc och Tieto Sweden AB (Tieto). Som ett led i urvalsprocessen bjöd Region Skåne in de fyra anbudsgivarna till var sin dag för en presentation av de digitala verktyg de lämnat anbud på. I expertgruppen hade man tagit fram ett antal användarfall för att testa verktygens funktionalitet. Demonstrationerna genomfördes under perioden den 20 – den 23 augusti 2018.

Efter presentationerna slutförde expertgruppen utvärderingen av de lämnade anbuden. Vid utvärderingen konstaterades att tre av leverantörerna inte klarade kraven. Endast Vårdinnovation förordades för att lämna ett slutligt anbud.

Den 6 september 2018 fattade Region Skåne ett tilldelningsbeslut som innebar att Vårdinnovations anbud antogs. Värdet på avtalet beräknades till 320 miljoner kr. De andra anbudsgivarna uteslöts eftersom de inte bedömdes uppfylla de ska-krav som regionerna ställde på anbudsgivaren. En av de uteslutna begärde den 14 september 2018 överprövning av tilldelningsbeslutet. Den 25 februari 2019 avslog förvaltningsrätten klagandens begäran om att upphäva tilldelningsbeslutet.

Den 27 maj 2019 träffade Region Skåne avtal med Vårdinnovation som innebar att Vårdinnovations digitala verktyg Vårdexpressen (tidigare Läkarexpressen) installerades på ett antal vårdcentraler i regionen under en pilotfas som skulle pågå under sex månader, med möjlighet till förlängning ytterligare sex månader. Efter pilotfasen hade Region Skåne möjlighet att besluta om ett breddinförande av verktyget på samtliga vårdcentraler. I avtalet ingick också konsult- och utbildningstjänster som kunde avropas av Region Skåne.

Den 23 september 2019 tecknade VGR avtal med Vårdinnovation under i stort sett samma villkor som Region Skåne, dvs. en pilotfas skulle pågå under sex månader. Värdet på avtalet beräknades till 499 miljoner kr.

Pilotfasen inom Region Skåne inleddes i maj 2019. Den förlängdes vid två tillfällen och pågick till januari 2020, varefter en utvärdering gjordes. I anledning av att det i ett

program på SVT, Uppdrag Granskning, uppgavs att det hade förekommit oegentligheter vid upphandlingen, beslutade Region Skåne den 31 januari 2020 att avbryta pilotprojektet och tillsätta en extern granskning. VGR beslutade den 17 juni 2020 att inte förlänga avtalet.

Den externa granskningen utmynnade i en polisanmälan. Förundersökning inleddes den 30 november 2020, varvid ett antal husrannsakingar genomfördes.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR

Yrkanden

Åklagarna har framställt yrkanden och åberopat bevisning enligt bilaga 1. Åklagarna har förtydligat gärningsbeskrivningen under åtalspunkterna 1, 2 och 4 genom att ange att rekvisiten: ”erbjudit, utlovat och därefter lämnat otillbörliga förmåner”, är självständiga och att det är tillräckligt att ett eller flera av dessa gärningsmoment är uppfyllda för att rekvisiten för gärningen ska ha uppfyllts.

Åklagarna har sakframställningsvis förtydligat vilka omständigheter som mera exakt har inneburit en fara för patientsäkerheten:

- inköp av den medicinska produkten innebar i sig en säkerhetsrisk då produkten inte var säkerställd,
- leverantören ansvarade för att personal som hanterade verktyget hade rätt kompetens och utbildning, men någon uppföljning gjordes inte,
- verktyget byggde på att äldre och yngre personer fyllde i uppgifter själva utan hjälp, vilket innebar en risk för patienten,
- förslagen på diagnoser var felaktiga och medförde risk för felbehandling,
- det fanns brister i hur uppgifterna överfördes från verktyget, vilket innebar risk för att personuppgifter inte hölls hemliga.

Åklagarna har framställt VGR:s skadestånd enligt bilaga 1 s. 9.

Region Skåne har begärt skadestånd enligt bilaga 2.

Jonas Gallon har, för det fall han helt eller delvis frikänns från ansvar, yrkat ersättning av allmänna medel för försvararkostnader och bevisning i rättegången. Bengt Linde har av samma skäl begärt ersättning för sina inställesekostnader. Damon Tojjar har oavsett utgång begärt att staten ska stå hans rättegångskostnader för den undanröjda rättegången.

Inställningar

Damon Tojjar

Damon Tojjar har förnekat vad åklagarna har lagt honom till last. Han har bestritt samtliga av åklagarnas påståenden med undantag för följande. Han vidgår att han har erbjudit Monika Linde, och därmed Bengt Linde inom ramen för egennytta, en tvåårig anställning som inte har innefattat delägarskap eller optioner. Anställningen har inte varit otillbörlig. Han har haft kontakter med Jonas Gallon och Bengt Linde, men kontakterna har avsett andra projekt som de har bedrivit gemensamt. Under alla förhållanden har den information som kan ha överförts till Damon Tojjar inte påverkat upphandlingens resultat.

Bengt Linde

Bengt Linde har förnekat vad åklagarna har lagt honom till last. Han har bestritt samtliga av åklagarnas påståenden med undantag för följande. Hans hustru Monika Linde anställdes av Vårdinnovation i september 2019 när han inte längre ingick i expertgruppen eller hade skyldighet att anmäla saken till Region Skåne. Trots detta har han informerat Region Skåne därom.

Vidare har han haft vissa kontakter med Damon Tojjar och svarat på frågor, men detta har ingått i hans uppdrag som omvärldsbevakare inom Region Skåne respektive i hans roll som medlem i expertgruppen. Informationen han har delat har dock inte varit sekretessbelagd utan offentlig, och den har inte riskerat att påverka vare sig upphandlingen eller avtalen mellan Vårdinnovation och regionerna i negativ riktning.

Jonas Gallon

Jonas Gallon har förnekat vad åklagarna har lagt honom till last. Han har bestritt samtliga av åklagarnas påståenden med undantag för följande. Han har varit e-hälsosamordnare och chef för Digital förnyelse inom Region Skåne och deltagit i upphandlingens expertgrupp. I sin tjänst vid Region Skåne hade han en förtroendeställning.

INSTÄLLNING I ÖVRIGA FRÅGOR

Särskilt yrkande

De tilltalade har förklarat sig inte ha någon erinran mot bevisbeslaget.

Talan om näringsförbud

Damon Tojjar har bestritt yrkandet om att han ska meddelas näringsförbud med hänvisning till inställningen i skuldfrågan.

De enskilda anspråken

De tilltalade har bestritt skadeståndsskyldighet, med hänvisning till inställningen i skuldfrågan. De har inte godtagit något belopp som skäligt i och för sig men vitsordat sättet att beräkna ränta.

De tilltalades närmare inställning till åtalet och skadeståndsanspråken redovisas nedan i anslutning till respektive sakframställningar.

FRIHETSBERÖVANDE

Damon Tojjar greps den 30 november 2020 medan Bengt Linde greps dagen därpå. Den sistnämnde frigavs den 3 december samma år. Damon Tojjar var frihetsberövad till dess den första huvudförhandlingen hade genomförts, eller den 30 april 2021.

ÅKLAGARNAS SAKFRAMSTÄLLAN

Inledning

Åtalet har sin grund i den upphandling som redogjorts för ovan under ”Bakgrund”. Vid en offentlig upphandling ska vissa grundläggande upphandlingsprinciper följas av den myndighet som genomför upphandlingen. En av principerna innebär att alla anbudsgivare och leverantörer ska ges lika förutsättningar och behandlas lika, den s.k.

likabehandlingsprincipen. I enlighet med principen om icke-diskriminering får inte heller ovidkommande hänsyn tas vid hanteringen av olika anbudsgivare.

Jonas Gallon och Bengt Linde har åsidosatt dessa principer vid upphandlingen genom att det har förekommit jäv gentemot Damon Tojjar såsom företrädare för Vårdinnovation samt genom att Damon Tojjar i sina kontakter med Bengt Linde och Jonas Gallon har tillägnat sig sekretessbelagda uppgifter och handlingar. Om dessa omständigheter hade varit kända för Region Skåne skulle Vårdinnovation uteslutas från upphandlingen enligt 13 kap 3 § 6 och 9 LOU.

Bevisningen består till stor del av dokument och mejl samt chattar via den krypterade meddelandetjänsten Whatsapp, som har säkrats från datorer och mobiltelefoner tillhörande de tilltalade eller Vårdinnovation, men även från en USB-sticka som hade översänts till en SVT-redaktion.

Det säkrade materialet har uteslutande härrört från kommunikation som ägt rum via de tilltalades privata kanaler och inte via Region Skånes eller Lund Universitets mejl, vilket vore det normala sättet att kommunicera rörande arbetsrelaterade frågor.

Jonas Gallons och Bengt Lindes roller i Region Skåne

Jonas Gallon anställdes av Region Skåne som e-hälsosamordnare i februari 2017. Han blev ett år senare chef för enheten Digital förnyelse, vilket var en roll som han hade under tiden som upphandlingen av ett IT-baserat processtöd för primärvården pågick. Han sa upp sig från Region Skåne den 4 oktober 2018 och anställningen där upphörde den 7 januari 2019. Hans sista arbetsdag var den 22 december 2018.

Bengt Linde var under många år anställd av Region Skåne som hälso- och sjukvårdsstrateg. Hans arbetsuppgifter under den aktuella perioden rörde framför allt projektet ”Framtidens vårdcentral”, men han arbetade även med andra frågor. Från sensommaren eller hösten 2018 arbetade han i första hand med utvecklingen av digitala journalsystem. Bengt Linde avskedades från Region Skåne den 7 september 2020.

Trolöshetsbrotten

Kontakter mellan de tilltalade före upphandlingsförfarandet

Bengt Linde var tidigt intresserad av två applikationer som Damon Tojjar hade varit med och utvecklat i projekt inom Lunds universitet. Dessa var ett diabetesverktyg, kallat EASY-1, och ett triage- och processstöd benämnt ”Läkarexpressen”. Bengt Linde deltog bl.a. när Damon Tojjar förevisade verktygen den 28 november 2017 för primärvårdsdirektören Marie-Louise Gefvert och IT-chefen Benny Johansson, båda vid VGR.

Bengt Linde försökte skynda på en upphandling av de tekniska lösningar Damon Tojjar förevisat genom att den 9 januari 2018 skicka en presentation av Läkarexpressen och EASY-1 till enhetschefen för e-hälsotjänster, Annie Katalinic, som förslag på teknik som kunde införas i projektet ”Framtidens vårdcentral”.

Även Jonas Gallon deltog i spridandet av information om Läkarexpressen inom Region Skåne. Tillsammans med Damon Tojjar förevisade han Läkarexpressen för en verksamhetsledningsgrupp inom Region Skåne den 10 januari 2018. Även Bengt Linde deltog vid mötet. Vid detta möte konstaterades att verktyget var klart för upphandling och att både Region Skåne och primärvården i VGR var intresserade av ett samarbete för att upphandla verktyget. Någon vecka efter mötet blev Jonas Gallon ombedd av Damon Tojjar att ta del av och redigera ett dokument med en sammanställning av Läkarexpressen. Detta gjordes genom att de delade lagringsyta på Google Drive. Ett par veckor senare fick också Bengt Linde möjlighet att lämna synpunkter på samma dokument.

Den 21 februari 2018 skickade Jonas Gallon textmeddelanden till Johan Arnesson vid Koncerninköp angående en förevisning av Läkarexpressen inför en upphandling. Johan Arnesson föreslog för Jonas Gallon att man i stället skulle boka in alla leverantörer som kunde vara intressenter till en hearing, eftersom det inte var bra att särbehandla en leverantör. Efter detta besked föreslog Jonas Gallon för Annie Katalinic att en ”projektgrupp” skulle skapas där utöver de båda, Ola Bergstrand, Caroline Schön och Bengt Linde skulle ingå. Syftet var att säkerställa ett snabbt breddinförande.

Den 23 februari 2018 diariefördes Jonas Gallons beställning av ett upphandlingsuppdrag för inköp av ett verktyg för digitalisering av fysiska vårdcentraler. I beställningen föreslogs att Jonas Gallon, Annie Katalinic, Ola Bergstrand, Caroline Schön och Bengt Linde skulle ingå i en expertgrupp. Till beställningen var fogat två dokument, dels projektdirektiv 0.5 med bifogad förstudie, dels beslutet om anslag från regiondirektören. Projektdirektivet var ett s.k. levande dokument som angav vilka krav som skulle ställas på det digitala verktyg som skulle upphandlas. Projektdirektivet fanns i flera olika versioner.

Tiden efter uppstartsmötet den 5 mars 2018

Johan Arnesson utsågs till projektledare för upphandlingen. Han skickade ut en inbjudan den 26 februari 2018 till angivna medlemmar i expertgruppen samt till en IT-arkitekt och en projektledare från IT-avdelningen, som också skulle ingå i gruppen. Till inbjudan var fogat fyra bilagor som bl.a. innehöll projektdirektivet och projektplanen som senare påträffades på ett USB-minne som Anders Ruland hade fått av Damon Tojjar i månadsskiftet februari/mars 2018. Vid undersökningen av filstrukturen på USB-minnet framgår att den mapp som innehåller dokumenten heter ”Radera efter läsning”. Dessa dokument återfanns också på en av Damon Tojjars datorer. Dokumenten hade sparats på datorn den 28 februari 2018. Det påstås inte att Jonas Gallon eller Bengt Linde har överlämnat dessa handlingar.

Det framgår av en mejlkonversation mellan Damon Tojjar och Anders Ruland att de redan den 18 mars 2018 använde uppgifterna i projektdirektivet och projektplanen för att planera en framtida organisation och budgetera efter den.

Under uppstartsmötet presenterades en PowerPoint för medlemmarna i expertgruppen där de grundläggande upphandlingsprinciperna gick igenom, bl.a. principerna om likabehandling och icke-diskriminering av leverantörer. Man gick också igenom reglerna om jäv samt att det rådde sekretess och tystnadsplikt för detaljer i underlaget innan det annonserats, vilka som lämnat anbud och hur många som lämnat anbud. Både Jonas Gallon och Bengt Linde var med vid mötet.

Även Damon Tojjar fick del av denna information i samband med att han i TendSign undertecknade dokumentet ”Upphandlingsinstruktioner samt inbjudan att delta i upphandlingsprocessen”. Där framgick det att alla kontakter och frågor skulle ställas genom TendSign samt att absolut sekretess gällde till dess tilldelningsbeslutet i upphandlingen offentliggjordes eller upphandlingen avslutades på annat sätt. Först därefter skulle inkomna anbud och slutliga avtal bli offentliga. Damon Tojjar intygade också att personer som företrädde Vårdinnovation inte var jäviga eller hade tillägnat sig sekretessbelagd information.

Efter att Bengt Linde och Jonas Gallon hade inlett arbetet i expertgruppen fortsatte de att ha kontakt med Damon Tojjar och lämnade information om upphandlingen som var hemlig. Damon Tojjar fick bl.a. besked om vilka övriga som lämnat anbud och vad Region Skåne hade för strategi vid pridförhandlingarna. Dessa besked gav Vårdinnovation en konkurrensfördel för att vinna upphandlingen och även för att förhandla ett högre pris.

Den 10 april 2018 fick Region Skåne fullmakt av VGR för att samupphandla ett processtöd för primärvården. Av avtalet framgår att strikt sekretess stadgas för VGR:s personal angående innehållet i materialet fram till tilldelningsbeslut.

Efter att samtliga bolag hade presenterats för expertgruppen, kom gruppen fram till att endast Vårdinnovation uppfyllde kraven som ställdes på användarfallen. Det rådde dock viss tvekan rörande en av anbudsgivarna om inte även det anbudet uppfyllde kraven. Det framgår av Erik Berséus uppgifter och den sammanställning han gjorde av expertgruppens bedömning av anbuderna att Vårdinnovations anbud var fem gånger så dyrt som övriga anbud. Priset var så högt att en diskussion upptogs om att avbryta upphandlingen om inte Vårdinnovation gick ned i pris. Upphandlingsdokumentet angav dock att den största vikten skulle läggas på utvärderingen av användarfallen.

Efter tilldelningsbeslutet

Den 6 september 2018 meddelades tilldelningsbeslut som innebar att Region Skåne valde att teckna avtal med Vårdinnovation, men tilldelningsbeslutet innebar inte att avtal hade tecknats.

Den 27 maj 2019 tecknade Region Skåne avtal med Vårdinnovation. Avtalet skulle löpa i en pilotfas från den 1 april 2019 under som längst ett år. Därefter skulle Region Skåne fatta beslut om ett eventuellt breddinförande. Ett avtal om konsulttjänster var en integrerad del av avtalet. Damon Tojjar undertecknade avtalet för Vårdinnovation.

Den 23 september 2019 tecknade VGR avtal med Vårdinnovation med samma införandesätt som Region Skåne, dvs. först en pilotfas på upp till tio vårdcentraler. Ett avtal om konsulttjänster var en integrerad del även av detta avtal. Damon Tojjar undertecknade avtalet för Vårdinnovation.

Pilotfasen vid Region Skåne förlängdes till den 30 januari 2020. Region Skåne gjorde under januari en utvärdering av verktyget genom att analysera data och genomföra enkäter och djupintervjuer med patienter och medarbetare. Resultatet angav att patienterna var positiva till verktyget, men att inställningen bland medarbetarna var blandad. Det gjordes emellertid inte en medicinsk utvärdering av verktyget.

Mutor

Damon Tojjar erbjöd, inför upphandlingen, att Jonas Gallon skulle få arbeta i hans företag mot att Jonas Gallon bidrog till att Vårdexpressen köptes in av Region Skåne. Efter att Jonas Gallon hade sagt upp sig från Region Skåne var han delaktig i uppbyggnaden av Vårdinnovations organisation och deltog vid möten och anställningsintervjuer. I vart fall från september 2019 arbetade Jonas Gallon som konsult och chef på Vårdinnovation via konsultbolaget Knowit Insight Syd AB (Knowit) med en lön om 1 000 kr per timme. Han var också styrelsesuppleant i Vårdinnovations moderbolag, Adjuvia AB.

Det är ostridigt att Jonas Gallon inte haft ett anställningsavtal med Vårdinnovation. Men han arbetade de facto för bolaget i enlighet med vad som har angetts ovan.

Damon Tojjar erbjöd även Bengt Linde och dennes sambo Monika Linde att arbeta i hans företag. Detta mot att Bengt Linde bidrog till att Vårdexpressen köptes in av Region Skåne. Monika Linde började jobba för Damon Tojjar den 3 september 2018. Hon erbjöds bättre lön, bättre semestervillkor och möjligheten att ingå i ett optionsprogram. Bengt Linde blev erbjuden en anställning med motsvarande lön som han hade i Region Skåne men med bättre villkor för semester. Denne erbjöds även möjligheten att delta i ett optionsprogram alternativt konsultuppdrag på deltid. Han skulle börja sin anställning i samband med breddinförandet. Han fick aldrig möjlighet att börja eftersom Region Skåne och VGR valde att inte fullfölja avtalet.

Region Skånes och VGR:s skada

Efter att det hade uppkommit misstankar om att det förekommit oegentligheter vid upphandlingen beslutade Region Skåne att inte gå vidare med ett breddinförande och avslutade piloten. En internutredning tillsattes vid Region Skåne som utfördes av PwC Sverige AB (PwC). Vid denna framkom att Vårdinnovation fått en gynnsam hantering under upphandlingen i strid med reglerna enligt LOU. Det var bl.a. deltagare i expertgruppen som uppfattade att Jonas Gallon och Bengt Linde redan hade bestämt sig för att Vårdinnovation skulle vinna upphandlingen och att hela upphandlingen var riggad till detta bolags fördel.

Region Skånes avtalsvärde beräknades till 320 miljoner kr. Under pilotfasen infördes verktyget först på en vårdcentral i maj 2019. Därefter infördes verktyget på sju ytterligare vårdcentraler samt en kvälls- och helgmottagning. Verktyget började användas delvis på Region Skånes digitala tjänst. Pilotfasen motsvarade upp till tio vårdcentraler till ett pris om åtta och en halv miljon kr.

VGR betalade den 24 november och den 1 december 2019 sammanlagt 9 562 500 kr inklusive mervärdesskatt i förskott till Vårdinnovation. Vårdinnovation utförde inte något arbete och installerade aldrig någon pilot vid någon vårdcentral inom VGR:s

primärvård. VGR:s yrkande om skadestånd motsvarar detta belopp exklusive mervärdesskatt.

I anledning av vad som framkommit vid PwC:s utredning beslutade VGR att inte införa Vårdexpressen och avstå från sin rätt att få piloten genomförd. Avtalsvärdet beräknades till 499 miljoner kr.

Försvårande omständigheter

Inköpet av Vårdexpressen har inneburit en fara för patientsäkerheten. Det har varit fråga om en medicinsk-teknisk produkt som inte har varit säkerställd genom vetenskapliga bevis. De medarbetare som skulle använda verktyget hade inte rätt kompetens eller hade brister i utbildningen, vilket leverantören ansvarade för att säkerställa. Verktyget byggde på att både äldre och yngre personer själva skulle fylla i sina uppgifter. Det fanns brister i hur dessa uppgifter överfördes och förslagen på diagnoser var felaktiga och medförde risk för felbehandling.

FÖRSVARARNAS SAKFRAMSTÄLLNINGAR

Jonas Gallon

Påstådd förtroendeställning och särskild ekonomisk uppgift

Jonas Gallon var anställd av Region Skåne som e-hälsosamordnare och sedermera chef för enheten Digital förnyelse mellan den 13 februari 2017 och den – 7 januari 2019.

Jonas Gallon hade:

- ingen medicinsk bakgrund,
- ingen it-teknisk bakgrund,
- aldrig tidigare arbetat med upphandlingar,
- aldrig tidigare arbetat i en politisk organisation och gjorde följaktligen under åren 2017 och 2018 sitt första inlägg som samordnare mellan politiken, förvaltningen, verksamheten och primärvården.

Mats Ekstrand var IT- och digitaliseringsdirektör och Jonas Gallons närmaste chef. Jonas Gallon rapporterade närmast dagligen till Mats Ekstrand. Den aktuella

upphandlingen var inget undantag, Mats Ekstrand tillsatte Jonas Gallon i expertgruppen och Jonas Gallon höll Mats Ekstrand underrättad om arbetet. Mats Ekstrand höll Jonas Gallon sysselsatt genom att instruera och vägleda i arbetet. Mats Ekstrand deltog under ett antal möten med Damon Tojjar, men även på interna möten med t.ex. Koncerninköp med anledning av den aktuella upphandlingen.

Alf Jönsson var Jonas Gallons och Mats Ekstrands överordnade. Jonas Gallon och Alf Jönsson hade omfattande kontakter. Jonas Gallon höll löpande Alf Jönsson underrättad om den aktuella upphandlingen. Alf Jönsson höll Jonas Gallon sysselsatt genom att bl.a. instruera och vägleda, fatta beslut om finansiering, sätta tidsramar, godkänna prisnivåer och upplägg. Alf Jönsson fattade också beslut om tilläggstjänster när Jonas Gallon hade avslutat sin anställning. Alf Jönsson deltog under ett antal möten och kommunicerade även direkt med Damon Tojjar.

Jonas Gallon var anställd av Region Skåne, men inte av VGR. Han hade inte förtroendeuppdrag eller särskild uppgift av ekonomisk natur i någon av regionerna. Han var endast samordnare. Det var Alf Jönsson som beslutade om pengarna.

Subjektiva utgångspunkter

Region Skånes vision om ett e-hälsoverktyg var högprioriterat. Region Skåne hade pekat på Läkarexpressen som det bästa verktyget och hade också beslutat sig för att köpa in verktyget efter offentlig upphandling.

Under ingen del av denna tid rådde förbud mot leverantörskontakter. Tvärtom var sådana kontakter påbjudna och en naturlig del av processen.

Jonas Gallon var anställd för att omsätta strategi till verklighet. Jonas Gallon medverkade till att ett flertal vårdverktyg undersöktes och introducerades, bl.a. Läkarexpressen.

Ett antal förstudier, pilotprojekt och rapporter genomfördes och lades fram under åren 2016-2020, såsom ”Elektronisk hälsodeklaration inför operation”, ”Vård på distans”, ”Egen provtagning i hemmet” och ”Mobila digitala arbetssätt”. Frågorna kom att bli än

mer aktuella i takt med att vårdsituationen blev mer pressad. I Jonas Gallons arbetsuppgifter ingick att genomföra marknadsanalyser, känna till vilka aktörer som fanns på marknaden, identifiera, möta, nätverka, föra samman, jämföra, presentera, utvärdera, identifiera möjligheter osv. Jonas Gallon var i sin egenskap av e-hälsosamordnare och sedermera chef för enheten Digital förnyelse väl införstådd med att frågan var högprioriterad ”uppifrån”.

Jonas Gallon hade inom ramen för Region Skånes vision och sin tjänst återkommande sonderat marknaden i jakt på lösningar. Han hade i juni 2017 blivit medbjuden till Kristianstad för att träffa Capio AB:s (Capio) ledning. Han fick i uppdrag av Mats Ekstrand och Alf Jönsson att ta ett uppföljningsmöte med Capio under Almedalsveckan i juli 2017. Han träffade också Doctrins VD och chefen för Telia Sverige AB:s e-hälsosatsning.

Under Almedalsveckan 2017 träffade han även Damon Tojjar som han tidigare endast hade träffat genom ett styrelseuppdrag i LU Holding AB, där båda satt i styrelsen. Efter semestern 2017 förevisades Läkarexpressen för honom tillsammans med en läkare och en sjuksköterska på en vårdcentral i Malmö.

Efter semestern 2017 följde Jonas Gallon med Alf Jönsson på ett möte med Doctrin. Region Skåne erbjöds då Doctrins lösning för 1,5 kr/invånare. Alf Jönsson antog inte anbudet.

Senare under hösten beslutade Alf Jönsson på grund av den tveksamhet som fanns att Doctrin skulle genomföra en Proof of Concept, dvs. låta Region Skåne testa produkten som pilot. Alf Jönsson talade samtidigt om behovet av att leta bredare på marknaden.

När Läkarexpressen introducerades under hösten 2017 visade Alf Jönsson mycket stort intresse och meddelade att han ville hållas löpande informerad. Även Mats Ekstrand engagerades i diskussionen. Läkarexpressens system inkluderades i förstudien för egenbedömningstjänst.

Jonas Gallon medverkade till att Läkarexpressens verktyg förevisades brett inom Region Skåne för att bekräfta och fastställa primärvårdens behov och utröna huruvida verktyget potentiellt mötte verksamhetens krav. Läkarexpressen möttes av ett brett och unisont gillande.

I oktober 2017 förevisade Damon Tojjar Läkarexpressen för kliniska och medicinska företrädare på Region Skåne. Han förevisade systemet för: Pelle Johnsson, kliniskt ansvarig för journalsystemprojektet SDV; Matz Widerström, medicinskt ansvarig på avdelning IT och Digitalisering; Mats Ekstrand, IT- och digitaliseringsdirektör; Torbjörn Lloyd, Koncerninköp och en IT arkitekt. De som förevisades verktyget var översvallande positivt inställda. Jonas Gallon fortsatte hålla Alf Jönsson och Mats Ekstrand uppdaterade.

Den 31 oktober 2017 genomfördes ytterligare ett studiebesök på den nyss nämnda vårdcentralen. Bland deltagarna fanns Annie Katalinic, enhetschef för Digital förnyelse, Bengt Stavenow, Innovationsledare, Innovation Skåne och Ola Bergstrand, Verksamhetsstrateg och läkare. Alla var begeistrade.

Bengt Linde frågade Jonas Gallon om en delegation från VGR, som skulle komma på besök i november 2017, kunde nyttja de lokaler där Jonas Gallon arbetade. Jonas Gallon svarade ja och bjöd även in två personer från Region Skåne.

Bengt Linde och Damon Tojjar närvarade vid mötet med VGR, men inte Jonas Gallon. Mötet hölls den 28 november 2017 och Läkarexpressens verktyg och EASY-projektet förevisades. Damon Tojjar meddelade Jonas Gallon vad som hade hänt under mötet och berättade att Läkarexpressen "tagit VGR". Meddelandet skickades sannolikt för att ytterligare öka och skynda på Region Skånes intresse. Meddelandet gick på tvärs med Region Skånes (och Alf Jönssons) ambition att ligga i framkant. Region Skåne och Alf Jönsson ville vara först.

Jonas Gallon pratade med Mats Ekstrand som ansåg att det var en god idé att förevisa Läkarexpressen för Alf Jönsson. Jonas Gallon underrättade Damon Tojjar om detta

den 29 november 2017. Dagen efter föreslog Jonas Gallon en visning i ett sms till Alf Jönsson. Jonas Gallon var medveten om att Alf Jönsson var angelägen om att Region Skåne skulle vara ledande i e-hälsa.

Jonas Gallon insåg att inköpsavdelningen borde involveras för att vägleda i processen. Jonas Gallon meddelade Damon Tojjar detta den 5 och den 6 december 2017.

Läkarexpressen diskuterades i positiva ordalag, oberoende av Jonas Gallon, på ett chefsmöte den 5 december 2017. Alf Jönsson förevisades Läkarexpressen en knapp vecka senare.

Alf Jönsson meddelade Jonas Gallon att han hade informerat Henrik Fritzon, som var regionstyrelsens ordförande, om den lösning han hade förevisats. Jonas Gallon informerade i sin tur Mats Ekstrand om Alf Jönssons mycket positiva inställning. Den 13 december 2017 hade Alf Jönsson, Mats Ekstrand och Jonas Gallon ett möte där verktyget, prismodell och regional-licens diskuterades. Alf Jönsson och Mats Ekstrand gav Jonas Gallon uppdraget att upprätta ett förslag till projektbeskrivning rörande ett pilotprojekt för Läkarexpressen.

Jonas Gallon följde upp det nyss nämnda mötet med kontakter med Damon Tojjar den 11 respektive den 13 december 2017. I december 2017 pågick fortsatt sonderingsarbete. I detta låg att klarlägga verktygets funktioner och eventuella prismodeller.

Kontakterna med Damon Tojjar har legat inom ramen för Jonas Gallons anställningsuppgifter. En del i Jonas Gallons arbetsuppgifter bestod också i att tillsammans med en annan person ta fram uppdragsbeskrivningar för en föredragning hos Alf Jönsson. Uppdragsbeskrivningen skulle tjäna som underlag för Alf Jönssons beslut om projektet skulle erhålla några pengar. Jonas Gallon föredrog ärendet för Alf Jönsson i januari 2018.

Under januari och februari 2018 diskuterades internt inom Region Skåne hur Läkarexpressens verktyg skulle köpas in. Jonas Gallon saknade egna kunskaper om

upphandling, men verkade i enlighet med regionens ambition. Koncerninköp engagerades tidigt för att driva processen framåt.

Jonas Gallon hade under den aktuella perioden, i linje med sin tjänst och det önskemål som fanns från regionen om att köpa in Läkarexpressen, löpande kontakter med Damon Tojjar. Det var fortfarande Jonas Gallons bestämda uppfattning att kontakterna låg i linje med Region Skånes tydligt deklarerade intressen.

Annie Katalinic hade erfarenhet av upphandlingar och formalia och bar det huvudsakliga ansvaret för upprättandet av projektdirektiv, som primärt syftade till att knyta en projektledare till projektet samt knyta en resurs från Koncerninköp till projektet.

Den 23 februari 2018 skickades en beställning av upphandlingsunderlag till upphandlingsavdelningen. Det var inte Jonas Gallon som skickade beställningen, även om den stod i hans namn, utan detta gjordes av Ola Bergstrand, vilket Annie Katalinic meddelade Jonas Gallon.

När beställningen hade skickats fick Damon Tojjar besked om detta av Jonas Gallon. Han meddelade också Damon Tojjar att få leverantörer kunde bli aktuella, vilket var förenligt med den av Region Skåne genomförda förstudien.

Den 26 februari 2018 mejlade Johan Arnesson dokumenten som åklagarna har påstått att Damon Tojjar skulle ha fått på en USB-sticka. Jonas Gallon delade inte dokumenten med Damon Tojjar.

Stora delar av expertgruppen som sedan tillsattes var jäviga. Det gällde för övrigt också personerna som beslutade om tilldelning, budget och pilotprojekt samt sedermera förhandlade och tecknade avtal med Vårdinnovation och gjorde en rad tilläggsbeställningar. Nämligen Mats Ekstrand, Alf Jönsson och cheferna för de tre primärvårdsförvaltningarna. Att Region Skåne hanterade den offentliga upphandlingen bristfälligt har konstaterats av PwC:s utredning.

Jonas Gallon verkade inom en organisation med bristfälliga upphandlingsrutiner. Det var första gången han deltog i en upphandling. Han saknade uppsåt till att skada organisationen utan verkade för att infria dess visioner och målsättningar.

Påstått förtroendemisbruk

Jonas Gallon har varken muntligen eller skriftligen utbytt sekretessbelagd information med Vårdinnovations företrädare.

Jonas Gallon har inte heller självständigt eller tillsammans och i samförstånd med andra:

- mottagit erbjudanden om otillbörliga förmåner eller haft omfattande privata kontakter och följaktligen inte heller underlåtit att informera sin huvudman om jävssituation,
- avseende upphandlingen inte tillämpat objektivitets- och likabehandlingsprincipen eller aktivt verkat för att diskvalificera övriga anbudsgivares anbud,
- inför Region Skånes och VGR:s avtal med Vårdinnovation den 27 maj 2019 respektive den 23 september 2019 påverkat eller riskerat att påverka innehållet i avtalen och kostnaden i negativ riktning för Region Skåne och VGR,
- före och under försöksverksamheten under hösten 2019 påverkat eller försökt att påverka andra företrädare i Region Skåne och VGR att fatta beslut om ett breddinförande trots att de tilltalade missbrukat sina förtroendeställningar före, under och efter upphandlingen på sätt som angetts.

Jonas Gallon lyfte frågan om jäv för eget vidkommande och hade en perifer roll under upphandlingen. Mats Ekstrand instruerade honom att ingå i expertgruppen som områdeschef för Digital förnyelse. Han har inget minne av att han närvarade vid uppstartsmötet. Han förankrade aktivt sina kontakter med Damon Tojjar inom Region Skåne genom att stämma av kontakterna med Johan Arnesson och fick då besked att jävssituation inte ansågs föreligga.

Det dokument som Damon Tojjar skulle ha skickat till Jonas Gallon den 25 mars 2018 – ”Checklista för utvärdering” har Jonas Gallon inget minne av. Listan synes dessutom ha skickats ut till alla anbudsgivare.

Parallellt med genomförandet av hearingarna utarbetades upphandlingsunderlag av expertgruppen. Framförallt av de kliniskt eller medicinskt kunniga och de med IT-specifika kunskaper. Jonas Gallon hade mycket litet att bidra med. Såvitt han vet skapades och uppdaterades upphandlingsunderlaget i TendSign, som han inte hade tillgång till.

Jonas Gallon deltog inte när expertgruppen avhandlade frågor om användarfall, riskanalys, informationsklassning m.m.

Alf Jönsson hade synpunkter på upphandlingen gällande bl.a. kostnadstak och regional licens. Jonas Gallon förmedlade Alf Jönssons synpunkter till Erik Berséus. Detta fick till följd att annonseringen sköts upp till den 25 maj 2018.

Efter annonseringen hade Jonas Gallon fortsatt kontakt med Damon Tojjar. Kontakterna rörde inte bara Läkarespressen utan också det förhållandet att Damon Tojjar hade problem med Ulf Malmqvist som arbetade i EASY-projektet. Jonas Gallon lämnade ingen sekretessbelagd information till Damon Tojjar. Han har inte heller verkat för att utesluta övriga anbudsgivare. En enig expertgrupp menade att övriga anbudsgivare inte uppfyllde upphandlingskraven.

Jonas Gallon och Mats Ekstrand samtalade den 22 augusti 2018 bl.a. om det höga priset som Vårdinnovation hade lämnat i sitt anbud. Mats Ekstrand uppmanade då Jonas Gallon att ta kontakt med Damon Tojjar, bl.a. rörande det höga priset. Vårdinnovation höll sin presentation dagen efter mötet. I expertgruppen konstaterades att Vårdinnovation var vinnare av upphandlingen. Vårdinnovations offererade pris var dock fortsatt för högt och förhandlingar skulle därför bli nödvändiga.

Jonas Gallon fick direktiv om att framföra förhandlingsbud om prissättning eftersom Alf Jönsson och Mats Ekstrand var medvetna om Jonas Gallons ingångar till Damon Tojjar. Jonas Gallon framförde buden på ett lika framgångsrikt som förankrat sätt. Han har medverkat till att åstadkomma en kraftig prissänkning. Utöver prissänkningen har ett antal tilläggstjänster förhandlats fram utan kostnad för Region Skåne.

Den 3 september 2018 träffades Ola Bergstrand, Jonas Gallon, Mats Ekstrand och Alf Jönsson på ett möte i Lund för att slutligt avhandla frågan om primärvårdens inställning till verktyget och eventuella kostnadsökningar. Det var vid mötet tydligt att primärvården stod bakom verktyget, att varje enskild vårdcentral skulle besluta om användandet av verktyget och också måste bära sina egna kostnader: således gavs Vårdinnovation inga garanterade intäkter eller lägsta nivå. Jonas Gallon återkopplade efter mötet till Erik Berséus, som författade tilldelningsbeslutet som Mats Ekstrand undertecknade den 6 september 2018. Jonas Gallon hade därefter varken någon roll, del, eller någon påverkan eller insyn i de samtal eller förhandlingar som skedde mellan Region Skåne och Vårdinnovation och som mynnade ut i de avtal som skrevs mellan Vårdinnovation och regionerna år 2019.

Påstådd förmån

Efter uppsägningen från Region Skåne sökte Jonas Gallon nya uppdrag och diskuterade tjänster med flera intressenter. Han accepterade tjänst som konsult hos Knowit, som inte hade några uppdrag för Vårdinnovation.

Jonas Gallon hade inte räknat med en tjänst hos Vårdinnovation till följd av en tacksamhetsskuld och har inte heller ”godtagit ett löfte och därefter mottagit otillbörliga förmåner under eller efter anställningen upphört från Damon Tojjar”. Han var dock inte ointresserad av Vårdinnovation och eventuella samarbeten. Vårdinnovation skulle enligt hyllningskören komma att förändra branschen.

Att byta arbetsgivare är i sig inget olagligt. Inte heller om man hos sin nya arbetsgivare jobbar mot eller med tidigare arbetsgivare eller tidigare kunder eller leverantörer.

Den 15 februari 2019 hade Jonas Gallon ett möte med Bert Norberg på Knowits kontor. Bert Norberg var styrelseledamot i Vårdinnovation. Bert Norberg ville bygga upp en konsultverksamhet där Jonas Gallon skulle ingå. De talade om att verksamheten eventuellt kunde vara ett samarbete mellan Knowit, några andra bolag och Vårdinnovation. Det de diskuterade rann ut i sanden och konsultverksamheten blev aldrig av. Hans framtida roll på Knowit var dock på alla sätt oberoende av Damon Tojjar och Vårdinnovation.

Jonas Gallon har inte suttit i styrelsen i Adjuvia AB. Det framgår felaktigt av årsstämmoprotokoll den 25 september 2019 att han skulle ha varit suppleant i bolaget. Han har aldrig registrerats i Bolagsverket som funktionär i Adjuvia AB eller i något annat av "Damon Tojjars bolag".

Parallellt med diskussionerna om konsultverksamheten kontaktade Damon Tojjar Jonas Gallon i maj 2019 och ville träffas eftersom Vårdinnovation hade fått en förfrågan från Region Skåne om att arbeta med "Vård & Råd". Damon Tojjar undrade om Knowit och Jonas Gallon kunde tänka sig att eventuellt bistå i det arbetet. Jonas Gallon kontaktade såväl Monika Kraft som Mats Ekstrand på Region Skåne, som båda meddelade att de inte såg några hinder mot att Jonas Gallon verkade som underkonsult till Vårdinnovation. Jonas Gallon vidtog enbart ett fåtal åtgärder och närvarade vid ett fåtal möten rörande Vård & Råd. I september 2019 meddelade Region Skåne vid ett möte att regionen inte hade för avsikt att gå vidare med samarbetet med Vårdinnovation.

Efter att projektet med Vård & Råd inte blev av diskuterade Damon Tojjar och Jonas Gallon om Knowit kunde bistå Vårdinnovation med något annat, t.ex. stötta Elias Hinn. Han hade möten på Vårdinnovation den 11 och den 22 oktober 2019, men blev tveksam till uppdraget. Han skrev den 29 oktober 2019 till Damon Tojjar om beslutet att tacka nej till uppdraget.

Varken Knowit eller Jonas Gallon har begärt, godtagit ett löfte eller mottagit ersättning eller annan förmån från Vårdinnovation.

Bengt Linde

Inledning

Bengt Linde arbetade i 42 år som anställd inom Region Skåne. Han är utbildad sjuksköterska men de senaste 20 åren har han arbetat som hälso- och sjukvårdsstrateg inom primärvården. Denna tjänst innebar inte en förtroendeställning.

I hans tjänst ingick att i samarbete med andra regioner, bl.a. VGR, göra omvärldsbevakningar. Syftet med omvärldsbevakningen var att han skulle leta upp nya lösningar, nya produkter och rekommendera dessa för Region Skåne, vilket innebar att han hade omfattande kontakter med leverantörer och potentiella leverantörer.

I hans arbetsuppgifter ingick också uppdrag för primärvården såsom att utveckla Framtidens vårdcentral (typvårdcentralen). Han hade arbetat med det sedan år 2015. Det innebar att han skulle ”bygga” en fysisk typvårdcentral innefattande byggnad, själva vårdcentralen, tekniska lösningar, flöde, utrustning, personal samt planering. I uppdraget ingick också att föreslå och testa digitala lösningar som Läkarexpressen. När han gjorde sitt förslag kontaktade han leverantörer för att få prisbilder och förslag på tekniska hjälpmedel. Han beräknade kostnaden för IT-system per år till 797 317 kr. Dessa beräkningar var offentliga och han var skyldig att lämna ut dem.

Under år 2015 fick Bengt Linde i uppdrag att få fram vårdcentraler som kunde ingå i forskningsprojektet EASY rörande diabetes.

Dessa uppdrag samt det förhållandet att han hade god omvärldsbevakning, var antagligen skälet till att han fick ingå i expertgruppen. Han hade aldrig deltagit i en upphandling enligt LOU tidigare.

Från år 2017 var Marie Ohlson Andersson hans närmaste chef. Under åren 2017 och 2018 pågick en omfattande omorganisation inom Region Skåne. Det var bristande arbetsledning, bristande information, bristande vägledning och mycket stress. Under dessa år var han satt att bevaka och hantera en mängd system, bl.a. EASY-1 och Läkarexpressen.

Region Skåne hade beslutat att primärvården i Skåne skulle vara oberoende av hyrläkare från den 1 januari 2019. Bengt Linde hade fått Region Skånes handlingsplan av Ola Bergstrand. Hans uppdrag blev då att medverka till att primärvården skulle vara oberoende av hyrläkare. Han flaggade för den patientsäkra situation som fanns i regionen, nämligen att vissa vårdcentraler i november 2017 var helt utan läkare och att vissa vårdcentraler fick stänga.

Region Skåne ville konkurrera på marknaden där patienter fick hjälp digitalt. Inom regionen testades olika digitala system och ett eget system utvecklades, Vårdappen. Ett par system som testades var Collabodocs system Lättakuten och Doctrins system. Testerna och avtalen som tecknades var offentliga. Även bolagens prisbilder var kända. Doctrins system testades som en pilot inom Region Skåne under hösten 2017.

Läkare och annan personal hade fått vetskap om Läkarexpressen och vände sig till Bengt Linde som omvärldsbevakare. Han fick i uppdrag att undersöka och presentera Läkarexpressen för primärvårdsenheterna.

Bengt Linde deltog som sekreterare vid ett chefsmöte i december 2017. Vid mötet deltog hans chef samt övriga chefer inom primärvården. Av minnesanteckningar från detta framgår att Doctrins och Collabodocs system testplanerades och att positivitet rådde kring Läkarexpressen. Han rapporterade kontinuerligt till sin närmaste chef, Maria Ohlson Andersson, om de möten han haft där Läkarexpressen diskuterats.

Vid ett möte i mitten av december 2017, som Bengt Linde deltog i tillsammans med Jonas Gallon och Matz Widerström och några till, fick han information om att Läkarexpressen skulle upphandlas, eftersom Collabodoc och Doctrin inte hade kunnat påvisa något generellt mervärde samt att Region Skåne skulle ta ett eventuellt skadestånd för brott mot reglerna enligt LOU. Ingen av mottagarna av mötesprotokollet har återkommit och sagt att det som står i protokollet är fel. Samtliga mottagare var överordnade Bengt Linde.

Bengt Linde skickade den 9 januari 2018 en Powerpointpresentation avseende Framtidens vårdcentral, typvårdscentralen, till Annie Katalinic. Hans uppfattning var då att Läkarexpressen och EASY-1 skulle införas och man väntade på IT-avdelningen. Det var tydligt att Bengt Linde vid den tiden förväntade sig ett införande av dessa system samt att Region Skåne visste om detta förhållande.

Upphandlingen

Av projektdirektivet 0,5 framgår att upphandlingen gällde ett besluts- och processtödssystem som skulle fungera som ett stöd för vårdpersonal i handläggningsprocessen. En förutsättning för att projektet skulle kunna starta var att projektdirektivet godkändes. Det är projektdirektiv 0.5 som är det projektdirektiv som uppges finnas på den USB-sticka som åklagarna menar innehåller sekretessbelagd information. Projektdirektiv är inte sekretessbelagd information hos Region Skåne.

Vidare ingick inte breddinförandet i projektet och utgjorde därmed inte heller del av den egentliga upphandlingen. Skadeståndsansvar ska inte utgå för något som inte ingick i upphandlingen. Bengt Linde menar att ett godkännande av projektdirektivet lämnades först den 9 oktober 2018, långt efter avslutad upphandling, men att det inte reparerar att man olovligen genomfört en upphandling. Redan här skulle upphandlingen avbrutits.

Region Skåne satte in Bengt Linde i expertgruppen, trots vetskap om att han ansåg att det inte fanns några andra system som kunde matcha Läkarexpressen, att han måste ha fortlöpande nära kontakter med leverantörer, att han under lång tid hade haft ett mycket nära samarbete med Damon Tojjar avseende typvårdscentralen, Läkarexpressen och EASY. Region Skåne var således väl medvetna om att Bengt Linde kunde vara jävig och att detta var ett skäl för att upphandlingen skulle avbrytas.

Vid uppstartsmötet den 5 mars 2018 ska jävs- och sekretessreglerna ha gått igenom med medlemmarna i expertgruppen. Något protokoll har dock inte förts över mötet, varför man inte kan utgå ifrån att det faktiskt gjordes. Av upphandlingspolicyn framgår att information om reglerna kring upphandlingen ska delges skriftligen, men det har inte skett.

Koncerninköp har inte skriftligen informerat Bengt Linde om hans eventuella ansvar. Koncerninköp har inte heller säkerställt att han hade tillräcklig kunskap och kännedom om LOU:s regelverk. Inte heller Bengt Lindes chef eller någon annan ansvarig har gjort detta. Han har heller inte fått veta att brott mot tystnadsplikten kan leda till annan påföljd eller ansvar än böter eller fängelse i högst ett år. Han har inte blivit uppmärksamrad på att han även kan drabbas av skadeståndsansvar. Med vetskap om de korrekta förhållandena hade inte Bengt Linde arbetat i expertgruppen.

Bengt Linde deltog inte vid utarbetandet av kravspecifikationen och användarfallen. Det är riktigt att Bengt Linde påbörjade arbetet med implementeringen innan upphandlingen var klar. Bengt Lindes arbete gick bl.a. ut på att säkerställa att material fanns för personalen som skulle arbeta med det nya systemet. Detta arbete påbörjades i april 2018 och han skickade ut underlagen till berörda parter inom Region Skåne för synpunkter. Han hade fått i uppdrag att förbereda införlivandet av Läkarexpressen. Uppgiften om vilken budget som fanns var offentlig.

Den 27 juli 2018 informerade Maria Ohlson Andersson om att Bengt Linde skulle företräda primärvården i projektet ”Skånes digitala vårdsystem”-SDV. Bengt Linde gick från och med den 1 september 2018 över till att arbeta i SDV-projektet. Att så skulle ske var bestämt sedan maj 2018. Bengt Lindes arbetsuppgifter i projektet innebar att han skulle ansvara för implementering av digitala tjänster.

Monica Lindes arbete

Under våren eller sommaren 2018 fick Bengt Linde en förfrågan från Damon Tojjar om han kände till någon sjuksköterska med kompetens inom diabetes m.m. som skulle kunna bistå inom EASY-projektet. Vid denna tidpunkt var avsikten att sjuksköterskan i fråga skulle vara anställd av Lunds universitet. Av respekt för sin arbetsgivare ville Bengt Linde inte rekommendera någon från regionen eftersom han visste att det rädde brist på kompetenta diabetessjuksköterskor. Monica Lindes då pågående anställning skulle upphöra i slutet av sommaren 2018. Bengt Linde rekommenderade därför, Monica Linde, som var hans sambo, eftersom hon stod i begrepp att söka nytt arbete. Damon

Tojjar skötte förhandlingen med Lunds universitet. Bengt Linde lyfte saken med sin chef, den 9 augusti 2018, men även i expertgruppen. Bengt Linde erhöll som svar att Region Skåne inte ansåg att ett jävsförhållande kunde anses föreligga. Detta trots att Region Skåne visste att vårdcentralen Vårdhuset arbetade med systemet Läkarexpressen och att EASY-1 drevs av Damon Tojjar.

I september 2018 kom förutsättningarna för Monika Lindes anställning snabbt att ändras. Damon Tojjar meddelade Monica Linde att anställningen i stället skulle ske i Vårdinnovation och inte hos Lunds universitet.

Bengt Linde hade vid det här laget redan lämnat expertgruppen. Det gjorde han den 22 augusti 2018, vilket var före Vårdinnovations demonstration och innan expertgruppen satte poäng på Vårdinnovation.

Tilldelningsbeslutet

Efter att Bengt Linde hade lämnat expertgruppen var det inte projektdirektivet 0,5 som låg till grund för upphandlingen. Projektet hade bytt namn från digitalisering av fysiska vårdcentraler till att avse anamnesupptagning och vägledning. Om någon hade förberett sitt anbud efter projektdirektiv 0.5 så hade det varit utifrån ett felaktigt direktiv. Det ursprungliga direktivet avsåg ett digitalt besluts- och processtöd, medan det direktiv som gällde vid annonseringen gällde ett digitalt processtöd. Upphandlingen hade inte justerats för att gynna Vårdinnovation och Läkarexpressen.

Anledningen till denna ändring är oklar, men kan vara att övriga anbudsgivare inte hade ett godtagbart beslutsstöd, varför det i egentlig mening endast fanns en aktör på marknaden.

Ganska snart blev det uppenbart att de övriga tre anbudsgivarna inte uppfyllde skalkraven och att det fanns andra problem. Doctrin kunde inte leverera det som Region Skåne önskade upphandla. Tieto Sweden AB:s system fungerade inte i webbläsaren på Region Skåne eller i mobilen. Vårdinnovations prissättning låg mycket högre än konkurrenternas. Ola Bergstrand kunde inte upphandlingsreglementet och undrade om

det var tillåtet att framföra synpunkter på prissättningen före eller under upphandlingen. Collabodoc hade inte dynamiska formulär, vilket nästan innebar diskvalificering. Bedömningen av ovan angivna anbudsgivare gjordes redan före presentationerna under perioden den 20 – den 23 augusti 2018. I det här läget av upphandlingen var det klart att de lämnade anbuderna hade sådana brister att upphandlingen borde ha avbrutits.

Det framgår av diskussionen mellan Ola Bergstrand och Erik Berséus att Vårdinnovation riskerade att bli uteslutet för att anbudet var för högt, vilket innebar att bolaget inte hade fått någon vägledning från Region Skåne eller från någon annan. När Vårdinnovation hade sin demonstration den 23 augusti 2018 var Bengt Linde inte med.

Bengt Lindes framtid

Bengt Linde ville gärna arbeta med det nya upphandlade IT-systemet för primärvården. Han trodde att det skulle revolutionera vården och arbetet för sjuksköterskorna. Han sökte därför byte av tjänst inom Region Skåne.

Han undersökte också om det fanns möjlighet att få arbeta med implementering på Vårdinnovation. En förutsättning var dock att en eventuell anställning skulle vara förankrad hos Region Skåne. Han lyfte därför frågan om bisyssla med Region Skåne. Anledningen till det var att det inom Region Skåne fanns ett positivt tankesätt vad gällde hälsa och sjukvårds medarbetares möjlighet att samverka med läkemedelsföretag och medicintekniska företag.

I slutet av år 2018 meddelade Bengt Linde Maria Ohlson Andersson men även Ola Bergstrand och Margareta Eliasson att han ville gå ner i tjänst och göra annat. Han ville minska sin tjänst till 80 procent. Skälet för detta var att han skulle starta ett företag för konsultarbete och att han precis hade skrivit en bok som skulle publiceras. I december 2018 skickade han in en ansökan om bisyssla

Det stämmer att Bengt Linde hade kontakt med Damon Tojjar efter det att han gått över till SDV-projektet. Bengt Linde fick även fortsättningsvis i uppdrag att för Region Skåne

marknadsföra Vårdexpressen. Han informerade om Vårdexpressen och EASY bl.a. vid två vårdcentraler i Region Örebro.

Region Skåne anlidade PwC för att göra en utredning. Utredningen, som genomfördes i december 2020, visade bl.a. att Monica Linde arbetade på Vårdinnovation, att hon anställdes efter avslutad upphandling och att Bengt Linde inte hade varit med i piloten eller införande av Vårdexpressen.

De personer som ingick i expertgruppen uppfattade inte att Vårdinnovation särbehandlades och alla var eniga i sina beslut. Även om det förekommit läckor så påverkade det inte resultatet av upphandlingen.

Hur fungerade upphandling inom Region Skåne?

PwC:s granskning av Region Skånes upphandlingar visade att Region Skåne var medvetna om att personer i expertgruppen hade etablerat kontakter med leverantörer utifrån tidigare upphandlingar, att expertgruppen såg leverantörer som samarbetspartners, vilket försvårade objektiviteten, och att en jävsblankett fanns för att motverka jävssituationer, men att detta inte alltid genomfördes samt att Region Skåne inte hade en tillräcklig kontroll över om varor och tjänster inköptes i enligt med LOU, upphandlingspolicy, avtal och regelverk avseende direktupphandlingar.

Damon Tojjar

Produkten

Vårdexpressen byggde på vetenskaplig evidens i form av riktlinjer och publikationer, till stöd för triagebeslut och beslutsstöd. Verkttyget använde AI, dvs. maskininlärning för dataanalys och kvalitetsarbete, såvitt avsåg förutsägelser, i enlighet med upphandlingens krav. Avtalet mellan Vårdinnovation och Region Skåne den 27 maj 2019 innebar att ett acceptanstest skulle genomföras. Denna innefattade konfiguration, implementering och initial utbildning innan pilotperioden kunde inledas. Införandeplanen innefattade att varje vårdenhet skulle ange vilka personer som genomgått utbildningen och därmed var behöriga att använda verkttyget.

Utvärderingsrapporten, daterad den 11 januari 2020, som genomfördes av Region Skåne, visade att Vårdexpressen använts vid 11 959 vårdbesök på personer i åldrarna 0-107 år, att patienterna var positiva till verktyget, att patientsäkerheten granskats särskilt av chefläkare, att sammanfattningsvis tre avvikelser av 11 959 fall rapporterats men att inte någon av dessa hade någon koppling till Vårdexpressen, att Vårdexpressen bidragit till att öka patientsäkerheten och att information och utbildning varit tillräcklig.

Relationer

Applefunktionerna "iMessage" och Whatsapp är båda krypterade tjänster och Whatsapp har mer än 1.5 miljarder användare. WhatsApp är den näst vanligaste samtals- och kommunikationstjänsten efter Facebook Messenger. Whatsapp var således en naturlig kontaktyta att använda även vid arbetskontakter.

EASY-1 var en klinisk studie i samverkan med Region Skåne. EASY-projektet skulle ingå i typvårdcentralen. Vårdinnovation bildades den 11 maj 2018 av disputerade forskare vid Lunds universitet bl.a. för att utveckla EASY-diabetes.

Framtidens vårdcentraler eller typvårdcentralen var ett samverkansprojekt där Vårdinnovation lämnade anbud genom en upphandlingskonsult under sommaren 2018. Projektet rörande Läkarexpressen ingick i typvårdcentralen.

Det fanns ett samverkansavtal mellan Region Skåne och Lunds universitet om primärvårdsforskning. Parterna i avtalet avsåg att samarbeta inom primärvården, vilket resulterat i Framtidens vårdcentral, Diabetesprojektet EASY, Läkarexpressen och Vårdexpressen. Bengt Linde och Damon Tojjar var kontaktpersoner för samverkansprojektet EASY-1.

I arbetet med Framtidens Vårdcentral, som Bengt Linde höll i, ingick Läkarexpressen och EASY som utrustning. En preliminär kalkyl för kostnader avseende inrednings- och utrustningsinvesteringar var under framtagande.

Förberedelsefasen

Projektdirektivet 0.4 utgjorde inte ett upphandlingsdokument. Projektdirektivet 0.5 avseende digitalisering av fysiska vårdcentraler avsåg en upphandling med ”proof-of-concept” eller pilotinförande. Den i dokumentet beskrivna bakgrunden och nulägesbeskrivningen var hämtad från dokumentet ”Slutrapport förstudie Egenbedömningstjänst” från den 1 oktober 2017. Av förstudien framgick att Region Skåne hade för avsikt att ingå ett avtal med Doctrin. Projektdirektivet 1.0 ”Anamnes och vägledning” var ett annat projekt än som åsyftades i projektdirektiv 0.5.

I januari 2018 direktupphandlade Region Skåne Doctrins tjänster ”Flow och Engage” för att testa funktionaliteten. Genom avtalet fick Doctrin information om den kommande upphandlingen, vilket innebar jäv enligt 4 kap 8 § LOU samt att Doctrin Flow var en tjänst som endast innefattade informationsöverföring vid ett planerat besök.

VGR direktupphandlade i juli 2016 Collabodocs produkt ”Lättakuten” för en tid av ett år.

Damon Tojjar fick den 28 april 2018 information från företrädare för Byon8 Corporation om bolagets verktyg Byon8. Han fick också den 30 juli 2018 del av avtalet mellan VGR och Collabodoc. Avtalet var en offentlig handling.

Region Dalarna genomförde en upphandling åren 2019 och 2020 av ett digitalt anamnesverktyg, dvs. samma typ av produkt som Region Skåne och VGR upphandlade. Kravspecifikationen var i det närmaste identisk med Region Skånes.

Genomförandefas

Damon Tojjar fick en inloggning till TendSign. Vårdinnovations externa upphandlingskonsult och andra anställda vid Vårdinnovation hade också inloggningar i TendSign. Damon Tojjar ställde de frågor som han hade visat Bengt Linde i TendSign och fick svar där. Den upphandlade myndigheten fick information om vilken av leverantörerna som ställde frågan. Privata frågor ställdes och besvarades i TendSign utan att de publicerades som en publik fråga, vilket utvisade att den upphandlande

myndigheten gjorde en bedömning och inte publicerade alla inkommande och besvarade frågor som publika frågor och svar. Frågor ställdes också efter den 24 juli 2018.

Region Skåne gav också anbudsgivarna möjlighet att ta del av dokumentet ”Utvärdering och viktning av anbud”.

Utvärderingsfas

För att ett anbud skulle få delta vid utvärderingen krävdes att alla obligatoriska krav var uppfyllda. Det var endast Vårdinnovation som uppfyllde de obligatoriska kraven. Övriga anbudsgivare hade sådana brister att deras anbud inte borde ha utvärderats. Collabodoc åberopade underleverantören Medibas AB utan att ha bifogat avtal eller annan kravställd information om bolaget och i övrigt fanns endast en beskrivning av IT-stödet avseende oplanerade besök. Det var också fråga om två applikationer och deras system använde HL7FHIR men beskrivning saknades. Doctrin uppfyllde inte det obligatoriska kravet att ange det antal besök som den minsta månatliga tjänstekostnaden var baserat på samt att deras system använder HL7FHIR men beskrivning saknades. Tietos system uppfyllde inte det obligatoriska kravet att det skulle fungera i Region Skånes webbläsare eller i mobilen.

Förvaltningsrättens i Malmö dom den 25 februari 2020 i mål nr 10474-18 utvisade att Collabodocs anbud innehöll en sådan fundamental och icke reparabel brist att det inte hade kunnat vinna upphandlingen.

Mutbrott

Damon Tojjar hade fått bidrag för EASY-projektet. Under augusti 2018 diskuterade Damon Tojjar med Patrik Midlöv om att anställa Monika Linde vid Lunds universitet inom ramen för diabetesprojektet EASY som drevs med finansiering av medel från innovationsmyndigheten Vinnova.

Av praktiska skäl anställdes Monika Linde den 3 september 2018 vid Vårdinnovation. Det var en tvåårig tidsbegränsad anställning, med en månadslön om 40 000 kr, utan rätt till pensionsavsättning eller ersättning för övertid. Erbjudandet av personaloptioner

gällde endast om hon var anställd i mer än tre år. Lönen översteg inte genomsnittslönen för en sjuksköterska med Monika Lindes erfarenhet.

Under våren 2019 inhämtade och fick Damon Tojjar samtycke från Region Skåne om att Jonas Gallon, skulle arbeta som konsult för Vårdinnovation via Knowit, i projektet Vård och Råd.

Dokumentet i Damon Tojjars dator

De dokument som återfanns i Damon Tojjars dator och externa minnen sparades ned den 4 juli 2020, vilket framgår av datumstämplarna på filerna. Damon Tojjar hade inte fått del av dessa dokument före detta datum.

REGION SKÅNES SAKFRAMSTÄLLAN I SKADESTÅNDSDELEN

Syftet med en offentlig upphandling är att det allmänna ska kunna handla till konkurrenskraftiga priser. Leverantörer ska behandlas lika och få samma uppgifter. Alla frågor och svar ska komma alla till del. Det måste vara sekretess inom den upphandlande enheten. Om någon har fått en otillbörlig fördel ska upphandlingen avbrytas och göras om. De tilltalade har på ett flagrant sätt satt dessa regler ur spel.

Om Region Skåne hade känt till att vissa personer agerade efter eget ekonomiskt intresse eller att det förekom informationsutbyten av sekretessbelagd information, skulle upphandlingen ha stoppats. Region Skånes uppfattning är att Vårdinnovation inte hade vunnit upphandlingen i enlighet med LOU:s regler när avtalet tecknades.

Arbetet med att implementera projektet medförde stora kostnader, eftersom detta arbete krävde att konsulter anlätades enligt konsultavtalet. Oegentligheterna avslöjades innan breddinförandet, vilket innebar att skadorna kunde begränsas till pilotfasen.

Vårdinnovation skulle inte ha vunnit upphandlingen och fått ingå avtalet om bolaget inte hade fått den hjälp som framgår av åtalet. Vårdinnovation uppfyllde inte alla krav som ställdes enligt kravspecifikationen. Denna omständighet är dock inte en nödvändig förutsättning för att skadestånd ska utgå. Efter att det blivit känt att Region Skåne hade

utsatts för brott och grundläggande upphandlingsrättsliga regler åsidosatts, var det omöjligt för Region Skåne att fullfölja avtalet. Om avtalet inte hade avbrutits skulle Region Skåne ha riskerat att ådra sig ytterligare kostnader men också skadeståndskrav från andra anbudsgivare.

Att Jonas Gallon och Bengt Linde har tagit emot mutor men även deras agerande i övrigt innebar att de har försatt sig i en jävssituation. Även om Vårdinnovation hade haft det bästa anbudet, innebar den uppkomna jävssituationen att upphandlingen blivit uppenbart regelstridig. Genom att Region Skåne inte kunde slutföra projektet har regionen inte heller haft nytta av lösningen. Användningen av verktyget avslutades direkt.

Yrkat skadestånd avser kostnader som Region Skåne faktiskt haft. Samtliga fakturor hänför sig till det ingångna avtalet. Kostnaderna fördelar sig enligt följande.

- genomförande av upphandling	1 264 013 kr.
- implementation och utveckling av system	17 792 049 kr.
- genomförande av pilot (exkl. Vårdinnovation)	2 105 820 kr.
- PWC:s oegentlighetsutredning	2 125 614 kr.
- utredning med anledning av oegentligheter (exkl. PWC)	201 250 kr.
Region Skånes sammanlagda skada	23 488 746 kr.

Beräkningen av de ovan redogjorda kostnaderna framgår av bilaga 4.

Om tingsrätten inte skulle finna att Jonas Gallon och Bengt Linde gjort sig skyldiga till brott, är de skadeståndsskyldiga på grund av vållande enligt skadeståndslagen. Båda har allvarligt brustit i de skyldigheter som man har som anställd, såsom att vara lojal mot sin arbetsgivare. De har haft nyckelpositioner, särskilt i relation till sitt uppdrag vid upphandlingen. Deras agerande har orsakat stor skada för Region Skåne. Detta utgör synnerliga skäl för att Jonas Gallon och Bengt Linde ska utge skadestånd såsom arbetstagare. Ansvar är solidariskt.

Region Skåne gör inte gällande någon annan ansvarsgrund än gärningarna mot Damon Tojjar.

FÖRSVARARNAS SAKFRAMSTÄLLNINGAR I SKADESTÅNDSDELEN

Jonas Gallon

Ansvarsgrund

Jonas Gallon har inte begått brott och än mindre haft uppsåt att begå brott. Någon skadeståndsskyldighet föreligger således inte.

Skada

Regionerna har mottagit prestation för erlagd betalning och har inte lidit skada. Region Skåne meddelade den 12 december 2019 att de accepterade att en effektiv leverans hade skett av den upphandlade piloten. Den fasta ersättningen debiterades därefter.

Regionernas kostnader är inte adekvat kausala i förhållande till påstådda gärningar. Upphandlingen avsåg endast fysiska vårdcentraler, dvs. inte digitala. Upphandlingen avsåg inte heller lokalt installerad programvara. Kostnaden för pilotfasen var 8,5 miljoner kr.

Medvållande

Regionerna har informerats om jävssituationen i samband med upphandlingen och har i den händelse att avtalet därefter hävts varit medvållande.

Om jäv förelegat har det som anförts förekommit i förhållande till flera medlemmar av expertgruppen. Skäl för avtalets upphörande har därmed förekommit oavsett påstådda gärningar (adekvat kausalitet) och genom Region Skånes underlåtenhet eller eget agerande (medvållande).

Region Skåne har i minst tio år varit medvetet om brister i kompetensen kring upphandling och inte gjort något åt det. Region Skånes information till de anställda har brustit. Jonas Gallon hade för övrigt inte tillgång till de faktiska anbuden eller upphandlingsverktyget TendSign.

Skadebegränsning

Om Vårdinnovations prestation saknat värde har krav på prisavdrag och skadestånd bort framställas mot Vårdinnovation eller mot dess borgensman.

Regionen har gjort gällande att hävnings- och skadeståndsrätt förelegat. Regionen har trots det inte krävt betalning åter från Vårdinnovation och har därmed inte begränsat sin skada.

Regionen har inte heller krävt den borgensman som ingått proprieborgen för Vårdinnovations åtaganden enligt det upphandlade avtalet. Regionen har även av det skälet inte begränsat sin skada.

Jämkning i övrigt

Synnerliga skäl för ersättningsskyldighet saknas. Arbetsgivarens agerande i förening med underlåtenhet i informationshänseende föranleder i förening med skadeståndets storlek och parternas förhållanden anledning till jämkning.

Bengt Linde

Skadan ska begränsas till den kostnad som upphandlingen avsåg, nämligen ett pilotprojekt. Avtalat pris framgår då av avtalet och uppgår till 8,5 miljoner kr.

Steg ett skulle genomföras utan koppling till existerande journalsystem. Arbete har i den delen nedlagts av Region Skåne.

Syftet med upphandlingen var att upphandla en lösning som gav stöd för dynamisk anamnesupptagning. Syftet var inte att upphandla ett konsultavtal.

Region Skåne har en försäkring som täcker den uppkomna skadan. Region Skåne är skyldigt att använda sin försäkring. Vid sådant förhållande ersätter försäkringen den uppkomna skadan, varvid skadeståndet, i detta fall, ska jämkas till noll.

Damon Tojjar

Ansvar och skada

Regionerna har av Vårdinnovation erhållit samtliga prestationer enligt träffade avtal. Avtalsvillkoren har varit skäliga.

Även om domstolen skulle finna att Damon Tojjar gjort sig skyldig till brott, föreligger inte adekvat kausalitet mellan Damon Tojjars agerande och de av regionerna åberopade skadorna.

Skadan är i vart fall inte skyddad av den norm som ligger till grund för straffrättsligt ansvar enligt åtalet (normskyddsläran). Ansvar föreligger således inte trots Damon Tojjars eventuella skuld till brott.

Om domstolen skulle finna att Damon Tojjar har ett ansvar för åberopad skada, ska skadeståndet nedsättas till 0 kr eller i varje fall jämkas. Skälet härtill är att det är Region Skåne och inte Damon Tojjar som har vållat skadan genom att inför upphandlingsprocessen underlåta att organisera sig på ett sätt som förebyggde jäv och garanterade en likabehandling av leverantörerna (13 kap 3 § 6 p. LOU), exempelvis genom att Bengt Linde och Jonas Gallon erhöll uppdrag i expertgruppen trots att det fanns en intressekonflikt som för Region Skåne måste varit uppenbar. Region Skåne ansvarar för upphandlingsprocessen och de påstådda bristerna är uteslutande hänförliga till Region Skånes eget agerande.

Av de brott som åklagarna lägger Damon Tojjar till last är det endast medverkansansvar för brottet trolöshet mot huvudman som överhuvudtaget skulle kunna rendera målsäganden anspråk på grund av skada. Men brottet trolöshet mot huvudman innebär inte med automatik att det uppstår en ren förmögenhetsskada (2 kap 2 § skadeståndslagen). Skyddsobjektet för trolöshetsbrottet är nämligen inte målsägandens förmögenhet i sig. Det är själva lojalitetsplikten i en abstrakt mening som är skyddsobjektet. Det intresse som skyddas är därför beroende av omständigheterna i målet och det fordras att det föreligger en adekvat kausalitet mellan den brottsliga handlingen och målsägandens rena förmögenhetsskada. Åklagarnas utredning har inte

visat att en sådan skada uppkommit. Något skadeståndsansvar på grund av blotta risken för skada föreligger inte.

Medverkansansvar och medvållande

För Damon Tojjars skadeståndsansvar, fordras att Region Skånes egna medarbetare befunnits straffrättsligt ansvariga för de brott som åklagarna påstår. Det ankommer på Region Skåne och inte på Damon Tojjar att såsom principal ansvara för de egna medarbetarna.

Region Skånes talan

Region Skåne har erhållit den produkt eller de tjänster som motsvarar debiterade belopp. Samtliga de av Region Skåne redovisade posterna till grund för talan om enskilt anspråk är emellertid inte hänförliga till upphandlingsavtalet utan till andra avtal som tecknats i tiden därefter. Betalningar som grundar sig på sådana avtal kan inte ligga till grund för skadeståndet. Den skadevållande handlingen är i förhållande till dessa avtal inte kausalt adekvat och inte heller normskyddad eftersom den utredning som ligger till grund för åtalet inte omfattar skuld i fråga om dessa avtal.

Region Skåne har erhållit produkten genom att den traderats Region Skåne från Vårdinnovation. Det var alltså inte enbart fråga om någon nyttjanderätt. Därför har Region Skåne obehindrat kunnat använda produkten i sin verksamhet och så även bygga vidare på den plattform som produkten avser. Region Skåne har använt produkten även efter den 31 januari 2020. Region Skåne har inte reklamerat mot det köpta. Någon garanti eller förutsättning för att upphandlingen skulle leda fram till ett resultat innebärande avtalsingående förelåg inte, vilket var Region Skånes affärsmässiga risk i sammanhanget.

Åberopade kostnader motsvarar kostnader för utbildning och i övrigt idrifttagande av upphandlat system. Detta har varit till nytta för Region Skåne och skulle i fråga om ersättning på grund av skada föranleda Region Skåne en obehörig vinst.

Region Skåne har i tiden efter att det upphandlade avtalet har träffats hos Vårdinnovation beställt ytterligare tjänster och Vårdinnovation har utfört arbeten för

Region Skåne i form av möten med Region Skåne, närvaro på primärvårdsenheter, arbete med teknisk utveckling av särskilt efterfrågade anpassningar till Region Skånes verksamheter, arbete med medicinsk utveckling och arbete med implementation, förändringsledning, utbildning samt verksamhetsstöd och kommunikation med medarbetare hos Region Skåne.

Tjänsterna har således avsett separata konsulttjänster, vilka avtalsenligt levererats och fakturerats Region Skåne på grundval av accepter som har lämnats Vårdinnovation direkt. Kostnader hänförliga till Region Skånes accept av anbud utöver det för upphandlingen aktuella, stämmer inte med gärningsbeskrivningen och kan inte bli föremål för Damon Tojjars ansvar. Dessa avtal innebär emellertid inte någon skada för Region Skåne, eftersom Region Skåne har fått de tjänster som har beställts. Region Skåne har inte heller reklamerat mot det köpta.

VGRs talan

VGR grundar sin talan om enskilt anspråk på samma omständigheter som Region Skåne. VGR har inte självständigt genomfört upphandlingen utan istället via fullmakt uppdragit åt Region Skåne att genomföra denna.

Den skadevällande handlingen avser kontakten med Region Skåne och inte VGR, som i stället har att vända sig mot Region Skåne, med vilken avtal funnits. I förhållande till Damon Tojjar är VGR därmed fel part och Damon Tojjar är inte den som vållat VGR någon skada.

I VGR:s fall har regionen erhållit den produkt eller de tjänster som motsvarar debiterade belopp, emedan avräkning har skett på det sätt som parterna överenskommit. De förskott som VGR erlagt, har avräknats VGR:s rätt enligt avtalet och därmed kommit VGR tillgodo.

Att VGR ensidigt har valt att avstå sin rätt enligt avtalet, innebär inte en skada och föranleder inte rätt att återfå vad som avtalsenligt erlagts. VGR har inte hävt avtalet och under alla förhållanden har grund för hävning saknats. VGR har inte heller reklamerat

mot det köpta. Att VGR ensidigt har valt att abandonera avtalet, innebär en ensidig rättshandling som inte renderar någon annan följd än hävningsrätt hos Vårdinnovation. Ingendera av detta rör emellertid Damon Tojjar.

Åberopade kostnader motsvarar kostnader för utbildning, utveckling, integrationsarbete och i övrigt drifttagandet av upphandlat system. Detta har varit till nytta för VGR och skulle i fråga om ersättning på grund av skada föranleda VGR en obehörig vinst.

Begränsning av skada

I den mån Damon Tojjar skulle anses ha vållat Region Skåne en skada, har regionen inte begränsat sin skada och det ankommer därmed på domstolen att bedöma omfattningen av Region Skånes skada. Region Skåne har lagt ned oskäligt mycket arbetstid och anlitat en extern aktör, PwC, för att utreda misstänkta oegentligheter. Damon Tojjar gör härvid gällande att Region Skåne, för att begränsa skadan, skulle ha polisanmält och låtit polismyndigheten utreda misstankarna i stället för att till PwC utge 2 125 614 kr för motsvarande arbete.

Damon Tojjar menar vidare att de eventuella utredningsåtgärder som har vidtagits och som kan anses ta sikte på den påstådda brottsligheten, inte varit behövliga då det i utredningen inte framgår annat än vad som vid tidpunkten redan hade framgått av SVT:s program Uppdrag Granskning. Utredningen från PwC tar i allt väsentligt sikte på Region Skåne och dess interna organisation/rutiner. Utredningen föranleder endast förslag till förbättrande åtgärder hos Region Skåne, dess organisation och rutiner för upphandling. Kostnaden för en sådan utredning är inte en skada och saknar helt adekvat kausalitet i förhållande till den påstått brottsliga handlingen.

Region Skåne har inte heller begränsat skadan genom att till sitt försäkringsbolag anmäla densamma. Region Skåne har en förmögenhetsbrottsförsäkring som gäller sådan skada som vållats genom anställdas brott. Försäkringsbeloppet är 50 000 000 kr. Genom att inte anmäla skadan och begära ersättning från försäkringsbolaget menar Damon Tojjar att Region Skåne inte begränsat sin skada. Detsamma gäller försäkringsbeloppet som avser utredning och som uppgår till 1 000 000 kr.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Vissa övergripande frågor

Grov trolöshet mot huvudman, grovt givande av muta och medverkan

Åklagarna har gjort gällande att Jonas Gallon och Bengt Linde ska dömas för grovt tagande av muta samt grov trolöshet mot huvudman eller i andra hand försök till grov trolöshet mot huvudman samt att Damon Tojjar ska dömas för grovt givande av muta och anstiftan till grov trolöshet mot huvudman eller i andra hand medhjälp till grov trolöshet mot huvudman.

Bestämmelserna om nämnda brott, och om medverkan till brott, finns i brottsbalken och har bl.a. följande innehåll.

Om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta en ekonomisk angelägenhet eller självständigt hantera en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av en sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin förtroendeställning och därigenom skadar sin huvudman, döms han eller hon för *trolöshet mot huvudman* (10 kap. 5 § första stycket brottsbalken).

Brottet trolöshet mot huvudman kännetecknas av att det utgör ett missbruk av den egna maktsfären och att gärningsmannen befinner sig i en särskild förtroendeställning. Enligt lagkommentaren till 23 kap. 4 § brottsbalken kan en person som befinner sig i en förtroendeställning (dvs. utgör ett specialsubjekt) komma att dömas för trolöshet mot huvudman även om det är någon annan som rent faktiskt utför brottet. Huruvida även den som utfört handlingen ska dömas som gärningsman beror på om han intar en sådan självständig ställning att han enligt ett naturligt betraktelsesätt inte bara är att anse som medhjälpare (Brottsbalken En kommentar; Agneta Bäcklund m.fl., Juno digital version 19, kommentar till 23 kap. 4 § brottsbalken under rubriken ”Omständigheter av generell betydelse”).

Det är inte tillräckligt att gärningsmannen har en förtroendeställning utan denne ska också på grund av denna ställning ha fått att sköta eller övervaka skötseln av en

ekonomisk angelägenhet eller en kvalificerad teknisk uppgift (men han kan givetvis också ha andra uppgifter). Han kan t.ex. vara befullmäktigad att företa rättshandlingar med bindande verkan för huvudmannen, vilket ger honom möjlighet att avhända denne egendom eller skuldsätta honom. Behörighet att företräda huvudmannen såsom fullmäktig krävs dock inte. Gärningsmannen kan ha fått tillgång till upplysningar av ekonomisk betydelse, t.ex. rörande yrkeshemligheter, vilka ger honom möjlighet att gynna en konkurrent och därmed skada huvudmannen. Även personer med relativt enkla arbetsuppgifter kan vara gärningsmän, t.ex. kassörer och prismärkare (Brotten mot person och förmögenhetsbrotten; Jareborg m.fl.; Juno digital version 2015).

En person i underordnad ställning kan uppfylla kravet på självständighet, om han eller hon fått behörighet att rättshandla med tredje man för huvudmannens räkning utan annan persons överinseende, även om behörigheten inte skulle vara förenad med ett självständigt beslutsutrymme. Vidare kan faktiskt handlande inrymmas även om vederbörande inte getts rättslig makt att med tredje man ingå avtal eller andra rättshandlingar på huvudmannens vägnar, förutsatt att det finns ett beslutsutrymme eller rätt att fatta beslut i huvudmannens ställe. (Se Bäcklund m.fl., Brottsbalken, version 18 JUNO kommentaren till 10 kap. 5 § underrubriken Åliggande på grund av förtroendeställning.) Behörighet att binda huvudmannen vid rättshandlande med tredje man är alltså varken ett tillräckligt eller nödvändigt kriterium för förtroendeställning. När det gäller självständigheten att rättshandla, är det tillräckligt att den behörige får rättshandla utan någon annans överinseende eller förhandskontroll (Almkvist, Förmögenhetsbrott och förmögenhetsrätt: om straffansvaret i 8 och 10 kap. brottsbalken och dess förhållande till civilrätten, s. 505 och 508 ff).

Om ett brott enligt 10 kap. 5 § första stycket brottsbalken är grovt, döms personen i stället för grov trolöshet mot huvudman till fängelse lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas bl.a. om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada eller om tillvägagångssättet varit förslaget och gjort brottsligheten svårupptäckt (10 kap. 5 § andra stycket brottsbalken). Uppräkningen av kvalifikationsgrunder är inte uttömmande utan samtliga omständigheter kring gärningen ska beaktas vid bedömningen.

Den som är arbetstagare eller utövar uppdrag och tar emot, godtar löfte om eller begär en otillbörlig förmån för utövning av sin anställning eller sitt uppdrag döms enligt 10 kap 5 a § brottsbalken för *tagande av muta*. Den som lämnar, utlovar eller erbjuder en sådan förmån döms enligt 10 kap 5 b § brottsbalken för *givande av muta*. För straffansvar krävs ett tjänstesamband. För att det ska finnas en tjänstesamband krävs endast att givaren och mottagen har haft eller kan antas få kontakt med varandra i tjänsten. Det krävs inte att förmånen kan visas stå i samband någon viss tjänsteåtgärd eller ens en uppgift som det ankommer på förmånstagaren att utföra, utan det räcker med att denne har någon möjlighet till påverkan eller inflytande i något avseende som kan vara till förmån för givaren (se NJA 2009 s 751).

Om brotten är grova döms i stället för grovt tagande av muta eller grovt givande av muta (10 kap 5 c § brottsbalken). Vid bedömningen av om brottet är att anse som grovt ska särskilt beaktas om gärningen innefattat missbruk av eller angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde eller ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art. Uppräknningen av kvalifikationsgrunder är inte uttömmande utan samtliga omständigheter kring gärningen ska beaktas vid bedömningen.

Det bör också tilläggas att en person som har gjort sig skyldig till tagande av muta även kan dömas för det brott som han eller hon har mutats att begå, t.ex. trolöshet mot huvudman, och en person som har gjort sig skyldig till givande av muta också kan dömas för medverkan till det brott som personen har förmått mottagaren att begå, t.ex. trolöshet mot huvudman.

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling regleras genom lagen om offentlig upphandling (2016:1145) som i sin tur bygger på EU:s upphandlingsdirektiv - rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 - om offentlig upphandling. Det grundläggande syftet med regelverket är att stimulera tillväxt och främja en effektiv konkurrens samt att säkerställa en kostnadseffektiv och ändamålsenlig hantering av offentliga medel.

I EU-direktivet anges de principer som ska gälla för en offentlig upphandling: Likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och öppenhet. Dessa principer framgår av 4 kap 1 § LOU:

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Dessa principer gäller för hela upphandlingsprocessen, dvs. även under det förberedande arbetet innan beslut fattats om upphandling.

Likabehandlingsprincipen innebär förutom att lika situationer inte får behandlas olika, att olika situationer inte får behandlas lika, om det inte finns sakliga skäl för det (Rosén Andersson m.fl., Lagen om offentlig upphandling, JUNO version: 3, Publicerad digitalt: 2020-12-28; kommentar till 4 kap 1 § LOU).

Alla leverantörer måste få tillgång till samma information samtidigt så att inte någon leverantör gynnas eller missgynnas (se Kamrarrättens i Stockholm dom den 7 oktober 2008 i mål nr 5042-08). Det finns dock ingen skyldighet för den upphandlande myndigheten att neutralisera en befintlig leverantörs naturliga konkurrensfördelar (se Kamrarrättens i Göteborg dom den 16 april 2015 i mål nr 6593-14).

I praxis har likabehandlingsprincipen tolkats som att den upphandlande myndigheten som utgångspunkt inte får efterge eller bortse från upphandlingsdokumentets obligatoriska krav, (HFD 2016 ref 3 I och II).

En leverantör kan bli utesluten på grund av obligatoriska och frivilliga uteslutningsgrunder. De obligatoriska uteslutningsgrunderna rör olika typer av grovre brottslighet eller misskötsel av betalning av skatter eller socialförsäkringsavgifter (13 kap 1 och 2 § § LOU).

De frivilliga skälen för uteslutning är av varierande slag och saknar bestämmelser om företrädaransvar. En leverantör kan bli utesluten på grund av att det finns en intressekonflikt eller jäv enligt 13 kap 3 § 6 och 7 LOU. Sjätte punkten avser jäv eller intressekonflikter hos företrädarna hos den upphandlande myndigheten, medan den sjunde punkten avser att leverantören deltagit i förberedelserna, s.k. konsultjäv. Enligt punkt nio kan en leverantör uteslutas som försökt påverka upphandlingen på ett otillbörligt sätt, t.ex. genom att tillägna sig sekretessbelagda uppgifter (a.a kommentar till 13 kap 3 § första stycket 9 LOU).

I praxis har en upphandlande enhet fått rätt att avbryta en upphandling sedan utvärderingen av inkomna anbud visat att enhetens budget för tjänsten i fråga skulle överskridas (RÅ 2009 ref 43).

Konsekvenserna för en upphandlande myndighet som bryter mot LOU kan bli kännbara. Myndigheten kan bl.a. bli skadeståndsskyldig mot en leverantör som deltagit i upphandlingen (20 kap 20 § LOU).

Bevisrättsliga utgångspunkter

Åklagarna har att bevisa samtliga gärningspåståenden. Den tilltalade ska aldrig bevisa sin oskuld. Det innebär att den tilltalades uppgifter främst får betydelse för att minska värdet av åklagarnas bevisning om åklagarna lyckats styrka sina gärningspåståenden.

Den tilltalade har rätt att tiga och behöver inte medverka för att utreda brottet. Syftet med denna s.k. oskuldspresumtion är att den som anklagats för brott ska skyddas mot otillbörliga påtryckningar från myndigheternas sida. Den tilltalade ska i princip inte heller ha någon nackdel av att tidigare lämnade uppgifter visar sig vara felaktiga, eftersom det kan finnas tungt vägande skäl för den tilltalade att lämna osanna uppgifter, t.ex. för att skydda en familjemedlem. Endast i situationer som uppenbarligen kräver en förklaring kan den tilltalades tystnad tillmätas betydelse (se t.ex. NJA 2018 s 394 p 9 och NJA 2015 s 702 p 24). Denna s.k. förklaringsbördas får anses omfatta både tystnad och icke trovärdiga förklaringar från den tilltalades sida (se NJA 2013 s 931).

Vilka skäl den tilltalade anger för att först ha lämnat osanna uppgifter spelar naturligtvis in för bedömningen av värdet av de nya uppgifterna. Vid bedömningen av uppgifterna bedöms bl.a. hur konkreta, verifierbara och rimliga de är. (se NJA 1992 s 474 och NJA 1998 s 512).

Beviskravet vid en slutlig sammanvägning av all bevisning är att det ska vara ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade gjort sig skyldig till det som påstås (se t.ex. NJA 1996 s 176 och NJA 2009 s 447 I och II).

Åklagarna sätter ramen för vad rätten ska pröva genom gärningsbeskrivningen. Rätten har dock en skyldighet att genom materiell processledning klargöra vad som läggs den tilltalade till last. Åklagarnas gärningsbeskrivning ska ange de faktiska förhållanden som ligger till grund för åtalet i det enskilda fallet. Gärningsbeskrivningen fylls ut och kompletteras genom åklagarnas sakframställning. Genom denna ska de tilltalade och rätten kunna få en fullgod uppfattning om vilka omständigheter som åklagarna konkret gör gällande. Tingsrätten har i detta fall kommit fram till att genom de frågor rätten ställt och de kompletteringar åklagarna gjort i anledning av dessa frågor samt den utförliga sakframställan som åklagarna har gjort, uppfyller åklagarnas gärningsbeskrivningar de krav som kan ställas på konkretion om vad som läggs de tilltalade till last.

För att Damon Tojjar ska dömas för att ha gjort sig skyldig till grovt givande av muta eller Jonas Gallon och Bengt Linde för grovt tagande av muta, krävs att det inte råder några rimliga tvivel om att förmåner erbjudits som haft samband med Bengt Lindes och Jonas Gallons tjänst hos Region Skåne och i så fall att förmånerna varit otillbörliga.

För att Jonas Gallon och Bengt Linde ska dömas för att ha gjort sig skyldig till grov trolöshet mot huvudman, alternativt försök därtill, krävs att det inte råder några rimliga tvivel om att de missbrukat sin förtroendeställning till skada eller förfång för Region Skåne och VGR och i så fall att Damon Tojjar varit anstiftare alternativt medhjälpare därtill.

När fick Damon Tojjar del av handlingar som sparats i hans dator?

När Damon Tojjars MacBook-dator togs i beslag innehöll den fyra handlingar som hade skickats till expertgruppen inför mötet den 5 mars 2018: ”Projektdirektivet 0.5”, ”Projektplan”, ”RD -eHälsa_Första åtgärder” och ”Upphandlingsuppdrag”. Handlingarna var skapade på den aktuella datorn den 26 februari 2018 kl. 21.45. Därefter var dokumentens filinformation eller metadata ändrade den 4 juli 2020. Enligt Damon Tojjar fick han tillgång till dessa handlingar först sistnämnda datum när dessa handlingar laddades ned första gången på hans dator. Denna uppgift är dock oförenlig med det förhållandet att dokumenten även har tidsstämplar från en backup från den externa hårddisken den 12 november 2018.

Att Damon Tojjar hade tillgång till dessa dokument redan den 26 februari 2018 ligger vidare i linje med att Anders Ruland har vittnat om att han fick ett USB-minne med handlingarna den 1 mars 2018 samt den omständigheten att Anders Ruland i ett mejl till Damon Tojjar har hänvisat till dessa handlingar. Dokumenten i datorn och på USB-minnet har dessutom åsatts samma unika ID, vilket visar att dessa härrör från samma zip-fil. Denna zip-fil kan härledas till ett e-postkonto på Lunds universitet, vilket stämmer med att Damon Tojjar överlämnade filen. Anders Rulands vittnesmål får sådant stöd av utredningen att hans uppgifter framstår som tillförlitliga i denna del.

Det nu sagda visar sammantaget att Damon Tojjar har fått del av dessa handlingar redan den 26 februari 2018.

På samma dator fanns också ett dokument benämnt ”Checklista – stöd för utvärdering” som skapades den 26 mars 2018 kl. 01.11, där ändring av metadata skett den 4 juli 2020. Även denna fil har varit föremål för en backup sistnämnda datum och den 12 november 2018. Filnamnet överensstämmer med namnet på en bilaga som Damon Tojjar delade med Jonas Gallon den 26 mars 2018 kl. 00.12. Tidsskillnaden kan med största sannolikhet förklaras med att samma natt ändrades klockan till sommartid. Det kan därmed inte råda något rimligt tvivel om att Damon Tojjar också hade tillgång till checklistan vid denna tidpunkt.

På Damon Tojjars dator och i Bengt Lindes hemkatalog i Region Skånes datorsystem har samma dokument hittats. I Bengt Lindes hemkatalog är dokumentet benämnt: ”Förslag till Implementering ska vara klart till mitten av aug”, medan dokumenten i Damon Tojjars dator, benämns: ”Funderingar implementeringen utifrån kraven i upph underlaget”. På Damon Tojjars dator återfanns dokumenten på två ställen under katalogen ”JR2”. Dokumenten hade skapats dels den 8 juni 2018, dels den 17 augusti 2018. Även dessa filer har ändrade metadata till den 4 juli 2020, vilket överensstämmer med att en backup har gjorts detta datum. Även dessa filer fanns vid en backup den 12 november 2018. Att Damon Tojjar fick del av dessa handlingar i juni 2018 är förenligt med att Bengt Linde har bekräftat att han har skrivit och skickat dokumentet. Denna handling har således Damon Tojjar haft tillgång till från den 8 juni 2018.

Bengt Linde skickade ett mejl till Damon Tojjar den 7 augusti 2018 kl. 08.47. Innehållet i mejlet återfanns på två platser i Damon Tojjars dator med exakta kopior under benämningen ”Upph20180806”. Dokumentet synes innehålla Ola Bergstrands bedömningar av de olika anbudena. Dokumenten har sparats den 11 augusti 2018 och den 23 augusti 2018 under katalogen JR2. Under samma katalog fanns ett dokument som skapats den 29 april 2019 benämnt ”D”, som upprättats av Jonas Gallon. Även dessa filer har ändrade metadata till den 4 juli 2020, vilket överensstämmer med att en backup gjorts detta datum. Även dessa filer återfanns vid en backup den 12 november 2018, vilket i enlighet med övriga filer ger stöd för att Damon Tojjar hade tillgång till även dessa dokument angivna datum.

Den aktuella datorn kom ut på marknaden i maj 2019, vilket stämmer väl med att samtliga handlingar laddades ned från det externa minnet den 4 juli 2020 i samband med att Damon Tojjar tog i bruk sin nya dator. Eftersom tidsstämplarna har följt med dokumenten, är tidsangivelsen som har samband med att den nya datorn togs i bruk utan betydelse för bedömningen av när Damon Tojjar fick tillgång till de nu aktuella dokumenten. Vad han i övrigt har anfört om att anställda använde hans dator motsägs av att endast en inloggning använts - ”DT” - som gav tillgång till Damon Tojjars personliga inloggnings. För att beakta denna invändning krävs det mer än ett allmänt

hållet påstående om att andra personer haft tillgång till datorn. Denna invändning kan därmed lämnas utan beaktande.

Dennis Jansson har gått igenom den forensiska utredningen på Damon Tojjars uppdrag och lämnat ett utlåtande. Han har i och för sig inte ifrågasatt det sakliga innehållet i utlåtandena, men har menat att filerna kan ha uppstått på andra sätt än som redogjorts för och att tidsstämplarna visar på motsägelser och kan ha blivit korrupta på grund av fel i mjukvaran. En stor brist i hans utredning är att han inte har genomfört någon egen djupare granskning av Damon Tojjars dator eller av den tillhörande Time-Machine - backupen. Som Dennis Jansson har kommit fram till ger varje forensiskt bevis sett för sig inte tillräckligt stöd för de antaganden som gjorts, men tillsammans med övrig skriftlig och muntlig bevisning, får de forensiska slutsatserna som har dragits av experter från Polisens nationella operativa avdelning sådant stöd av den övriga utredningen att de kan läggas till grund för bedömningen.

Har Jonas Gallon och Bengt Linde haft förtroendeställning och känt till vad det innebar?

Både Jonas Gallon och Bengt Linde fick i uppdrag att ingå i expertgruppen för upphandling av ett IT-baserat processtöd för primärvården i Region Skåne och VGR. Vad expertgruppen kom fram till var bindande för Region Skåne och VGR. De var således involverade vid genomförandet av upphandlingen och tilldelningen av kontrakten till Vårdinnovation och har som medlemmar i expertgruppen kunnat påverka utgången av upphandlingsförfarandet. Jonas Gallon har dessutom såsom chef för enheten Digital förnyelse haft direktkontakt med Alf Jönsson och möjlighet att framställa äskanden om pengar. Båda har haft en förtroendeställning som innefattat en uppgift att sköta ekonomisk angelägenhet eller övervaka skötseln därav.

Johan Arnesson har vittnat om att han vid inledande möten med expertgrupper alltid gick igenom hur en upphandling gick till, de grundläggande upphandlingsprinciperna och frågorna om jäv och sekretess, men han minns inte om han gjorde det vid uppstartsmötet den 5 mars 2018. Att han gjorde som han brukade göra får klart stöd av att det finns en PowerPoint, som är daterad den 5 mars 2018, med det innehåll han har

beskrivit benämnd ”Process och beslutstöd Digitalisering av fysiska vårdcentraler”. Vidare har Annie Katalinic bekräftat att Johan Arnesson gick igenom en PowerPoint vid mötet. Matz Widerström, som deltagit vid en mängd upphandlingar, har beskrivit att det var en fast rutin och ett viktigt inslag vid möten av detta slag att gå igenom jävs- och sekretessreglerna samt upphandlingsprinciperna.

Bengt Linde har uppgett att han deltog vid mötet. Jonas Gallon minns inte om han deltog. Mot bakgrund av att Jonas Gallon var den som stod som beställare av upphandlingen, vore det märkligt om han inte deltog i det första mötet. Genom vittnesmålen med Caroline Schön och Staffan Lovén har framgått att de som inte deltog vid det första mötet fick informationen som gåtts igenom på mötet skickad till sig. Med hänsyn till det anförda saknas det skäl att tro att Jonas Gallon inte deltog i uppstartsmötet. Bengt Linde och Jonas Gallon har således deltagit i detta möte och då fått veta att den information de fick del av som rörde upphandlingen var hemlig samt att det var viktigt att anmäla eventuella intressekonflikter. Om Jonas Gallon inte deltog i mötet, har han i vart fall fått all information skickad till sig.

Det kan tilläggas att Jonas Gallon, även om han inte deltog vid mötet, som chef för enheten Digital förnyelse och sin långa arbetslivserfarenhet rimligen måste ha känt till reglerna kring allmänna handlingar och vikten av att behandla alla lika. Detta särskilt som Johan Arnesson hade lyft detta med honom innan Jonas Gallons beställning av upphandlingsuppdraget. Att Jonas Gallon var väl insatt i vilka regler som gällde har vidare framgått av Matz Widerströms uppgift om att Jonas Gallon under mötena underströk att det rådde ”absolut sekretess”. Det finns ingen anledning att betvivla denna uppgift.

Även Bengt Linde, som har arbetat i mer än 20 år som hälso- och sjukvårdsstrateg och deltagit i en mängd projekt inom Region Skåne, måste rimligtvis ha känt till reglerna kring när en handling blir allmän och vikten av likabehandling vid offentlig verksamhet.

Jonas Gallon och Bengt Linde har invänt att Region Skånes organisation och rutiner vid upphandlingen var bristfälliga. Detta har till viss del bekräftats av PwC:s utredningar.

Som har framgått har dock Jonas Gallon och Bengt Linde i detta fall fått information om reglerna kring upphandlingen. Rutinerna har således fungerat vid aktuell upphandling.

Jonas Gallon har hävdade att han fått i uppdrag av Mats Ekstrand och Alf Jönsson att bereda väg för upphandlingen av Läkarexpressen, eftersom det var det verktyget som mötte primärvårdens behov. Bengt Linde har hävdade att det ingick i hans uppdrag att ha kontakt med Damon Tojjar även under upphandlingen och att detta var något som hans chef kände till. Att deras överordnade skulle ha känt till intressekonflikten fritar inte från ansvar, eftersom det i en offentlig verksamhet – som ju bedrivs för medborgarna i regionen – inte finns någon huvudman som kan ge samtycke (se t.ex. NJA 1981 s. 1174 och RH 1993:74).

Grovt givande och tagande av muta

Bengt Linde har erbjudits en förmån

Bengt Linde har medgett att han den 8 juni 2018 skickade ett förslag på anställningsavtal vid Vårdinnovation för honom själv och Monika Linde till Damon Tojjar samt att han därefter förde en diskussion om lönevillkoren med denne under tiden den 28 juni – den 9 juli 2018. Att det har varit fråga om konkreta förslag framgår av att det återfunnits utkast till anställningsavtal och att Bengt Lindes och Monikas Lindes lönebesked från juni 2018 återfanns i Damon Tojjars dator. Monika Linde började dessutom att arbeta för Vårdinnovation den 3 september 2018. Bengt Lindes uppgifter om erbjudanden av tjänst får således tydligt stöd av utredningen i övrigt.

Att erbjudandet hade samband med hans tjänst framgår av att Bengt Linde den 1 augusti 2018, samtidigt som han informerade Damon Tojjar om att fyra anbud hade kommit in, frågade om Monika Linde kunde börja arbeta för Vårdinnovation den 1 september 2018. Det framgår dessutom av utredningen att Bengt Lindes anställning skulle handla om arbetet med att implementera Vårdexpressen.

Att Bengt Linde har insett att erbjudandet om tjänst för honom och Monika Linde avsåg en muta framgår av att han endast meddelade Region Skåne att Monika Linde hade börjat

arbeta för Lunds universitet, men inte när hon kort tid därefter började arbeta för Vårdinnovation. Den omständigheten att alla konversationer skedde genom sociala medier företrädesvis på kvällar och helger talar i samma riktning. Bengt Linde har också medgett att han var smickrad av Damon Tojjars erbjudande, men att han också insåg att det bara var ”smörjsnack”. Han har således insett innebörden av att anta erbjudandena för sig själv och Monika Linde.

Damon Tojjar har, som redan har framgått, förnekat kännedom om de handlingar som fanns på hans dator. Han har också förnekat att han skulle ha erbjudit Bengt Linde en förmånlig anställning. Damon Tojjar har dock medgett att Monika Linde arbetade på Vårdinnovation, men hävdar att anställningen inte utgjorde någon otillbörlig förmån. Damon Tojjars uppgifter är oförenliga med vad Bengt Linde har berättat och går inte att förena med varken innehållet i chattarna eller den forensiska utredningen. Det nu anförda förtar hans trovärdighet.

Damon Tojjar har förklarat att Monika Linde rekryterades för att arbeta på Vårdhusets vårdcentral med diabetesverktyget EASY-1, men att hon av praktiska skäl blev anställd av Vårdinnovation. Damon Tojjar har inte på ett begripligt sätt lyckats förklara varför detta var en praktisk lösning. Detta särskilt som denna lösning tvärtom skapade en jävsproblematik som riskerade påverka Vårdinnovations deltagande i upphandlingen. Patrik Midlöv har vittnat om att Monika Linde skulle arbeta med diabetesstudien som Damon Tojjar hade fått anslag för, men att hon inte skulle avlönas av Lunds universitet. Det framgår klart av detta vittnesmål att det var Damon Tojjar som rekryterade Monika Linde och som löste frågan om finansieringen av hennes lön.

Det saknar i och för sig betydelse för bedömningen om hon arbetade med diabetesprojektet eller Vårdexpressen, men av Bengt Lindes egna anteckningar som sparades i Damon Tojjars dator den 8 juni 2018 framgår att Bengt Linde föreslog att Monika Linde skulle bidra vid implementeringen av Vårdexpressen, särskilt i VGR, eftersom Marie-Louise Gefvert var en väninna till Monika Linde. Damon Tojjar bekräftade detta syfte till Bengt Linde i ett chattmeddelande den 30 juni 2018. Rekryteringen hade således samband med Bengt Lindes tjänst på Region Skåne.

När det gäller Damon Tojjars erbjudande i ett chattmedelande den 30 juni 2018, om 65 000 kr i lön till Bengt Linde, har Damon Tojjar lämnat en långsökt och torftig förklaring, som gått ut på att diskussionen rört en anställning av en namngiven läkare från Ängelholm. Denna förklaring saknar helt stöd i den faktiska konversationen, där det klart framgår att han riktar sig till Bengt Linde genom att dua honom. Damon Tojjars uppgifter går inte heller ihop med det förhållandet att han i en chatt frågade efter Bengt Lindes personnummer och vilken titel Bengt Linde önskade ha i Vårdinnovations organisation. För att Damon Tojjars uppgift om var konversationen har handlat om ska kunna beaktas krävs det att han presenterat någon form av konkret stöd för uppgiften. Det har han inte gjort.

Damon Tojjar har inte heller kunnat förklara varför Bengt Linde skickat honom sin lönespecifikation, om det inte var så att de diskuterade Bengt Lindes lönevillkor. De avtalsutkast som fanns på Bengt Lindes dator kan dessutom knytas till mejl som skickats från Damon Tojjar.

Det kan inte råda någon tvekan om att Damon Tojjar har erbjudit både Bengt Linde och Monika Linde anställningar eller uppdrag på Vårdinnovation. Att detta har skett under den pågående upphandlingen visar att erbjudandena haft samband med Bengt Lindes uppdrag i expertgruppen.

Damon Tojjar har varit drivande i kontakten med Bengt Linde. Det var Damon Tojjar som initierade kontakterna via Whatsapp och som tog initiativet till att erbjuda tjänsterna, vilket framgår av att han bl.a. uppmanat Bengt Linde att ha synpunkter på Vårdinnovations logga och vem som kunde vara lämplig att anställa.

Sammantaget har varken Damon Tojjars eller Bengt Lindes uppgifter förtagit värdet av åklagarnas bevisning. Det är således utrett att Bengt Linde och Monika Linde av Damon Tojjar erbjudits anställning som Bengt Linde och Monika Linde har accepterat.

Frågan om erbjudandet varit otillbörligt prövas nedan.

Jonas Gallon har erbjudits och mottagit en förmån

Det framgår av kommunikationen som Jonas Gallon hade med Damon Tojjar inför hans demonstration av Vårdexpressen den 23 augusti 2018 och den efterföljande prisdiskussionen att Jonas Gallon gav tips om hur Damon Tojjar skulle agera vid demonstrationen och hur prisförhandlingen skulle gå till. Detta framstår som helt oförklarligt om det inte var så att Jonas Gallon hade ett personligt intresse av att Vårdinnovation skulle vinna upphandlingen. Påståendet att han skulle ha agerat på detta sätt enbart för att gynna Region Skåne framstår som långsökt och konstruerat.

Den omständigheten att Damon Tojjar, när han insåg att tilldelningsbeslutet hade överklagats, den 17 september 2018, bad Jonas Gallon att inte säga upp sig, talar starkt för att Damon Tojjar hade erbjudit Jonas Gallon en framträdande roll i Vårdinnovation. Trots det sa Jonas Gallon upp sig från Region Skåne i oktober 2018. Direkt efter uppsägningstidens utgång den 10 januari 2019 besökte Jonas Gallon Vårdinnovation för samtal med Damon Tojjar och för att träffa medarbetarna. Att detta möte avsåg att Jonas Gallon skulle bli en medarbetare där framgår av att de under våren 2019 förde diskussioner om hans framtida roll samt hur rekryteringen av medarbetare till Vårdinnovation skulle gå till.

Att Jonas Gallon hade erbjudits en tjänst framgår klart av att Jonas Gallon den 29 april 2019 lämnat förslag på vilken roll han ville ha i organisationen samt att ersättningen, utöver månadslön, skulle innefatta ett optionsprogram och delägarskap. I ett dokument benämnt ”D”, som återfanns på Damon Tojjars dator och som även diskuterades i en chatt den 7 maj 2019, godtog Damon Tojjar Jonas Gallons tankar kring ersättning. Efter detta samtal medverkade Jonas Gallon i Vårdinnovations verksamhet genom att intervjua sökanden till tjänster i bolaget och delta i möten, bl.a. med Region Skåne, vilket framgår av meddelanden mellan Jonas Gallon och Damon Tojjar under perioden den 29 maj – den 4 september 2019. Detta bekräftas dessutom av Damon Tojjar i en chattkonversation som denne hade med Elias Hinn den 5 september 2019. Elias Hinn har haft en samordnande funktion inom Vårdinnovation och arbetade nära Damon Tojjar.

From: 46709662513@s.whatsapp.net Damon (owner)
To: 46707673910@s.whatsapp.net Elias Hinn
Jonas har redan börjat
2019-09-05 08:59:21(UTC+0)

(Förundersökningen bilaga B s 253-254)

I en senare konversation angavs att Jonas Gallon skulle arbeta heltid på Vårdinnovation från början av år 2020, men att han fram till dess skulle arbeta som underkonsult i bolaget genom Knowit. Han blev också invald som styrelsesuppleant i Adjuvia AB, som ägdes av Damon Tojjar.

Damon Tojjar har förnekat att Jonas Gallon blev invald som styrelsesuppleant, trots att det anges i ett styrelseprotokoll från den 25 september 2019 som påträffats på ett USB-minne i Damon Tojgars ägo. Uppgiften att Jonas Gallon blev invald i styrelsen stämmer väl överens med innehållet i en chatt med Damon Tojjar den 22 september 2019 där Jonas Gallon skriver att han accepterade uppdraget som styrelsesuppleant. Det förhållandet att Jonas Gallon inte har registrerats som suppleant i bolagsregistret förringar, sammanvägt med övrig utredning, inte bevisvärdet av uppgifterna i protokollet och den aktuella chatten. Att Jonas Gallon erbjöds en anställning av Damon Tojjar redan år 2017 och även antog erbjudandet framgår entydigt av en anteckning från den 10 oktober 2019, som innehåller ett utkast till uppsägning. Jonas Gallon har bekräftat att han skickade en redigerad variant av denna uppsägning till Damon Tojjar.

Brödtext HTML **Text**

Kan inte ta mig Ann den operativa roll
Saknas förutsättningar
Bara specialister att utveckla
Inga chefer att coacha i praktiken ingen annan som kan driva
utv eller leda så som verksamheten är organiserad.
Jag kommer inte att jobba operativt för vårdinnovation i
framtiden bra insikt att få
Har under nästan två års tid från tid till annan funderat och
pratad med dig om att i framtiden jobba för vi, inte aktuellt.
Kommit till insikten

Möten ombokas, roller ändras,

Ledarskapet inte i rummet och inte i denna frågan,
undantaget Linus och ditt teknikgöng som jag inte träffat. Är
det ditt ledarskap som präglar ALLT bedlutfarrande på
Vårdinnovation
Omöjligt att gå in i en sådan roll

Har funderat mycket från min sjuksäng på förutsättningen att
på några få timmar i veckan kunna bidra till er verksamhet
som har mycket större behov och andra behov än det jag kan
bidra med. Vi behöver prata.

Det är också en omöjlighet att försöka ersätta dig i detta
beslutsfattande när du i princip är inblandad i alla beslut som
fattas i företaget. Mitt intryck av de senaste två veckornas
närmande till Vårdinnovation är att all planering och alla
frågor hänger ihop och landar alltid hos dig. Bortsett från
teknikgruppen så finns det ju mycket lie strukturkapital
frikopplat från dig som person, vilket gör det svårt att skala
verksamheten.

Baserat på min erfarenhet och de intryck jag fått de senaste
veckorna kan jag bara konstatera att det inte finns
förutsättningar för mig att leverera det du vill och behöver. På
kort sikt måste ni göra något bra av alla de som finns att
tillgå, inklusive Eliás. På längre sikt måste du stärka
organisationen i alla led med tydliga ledare som oberoende
av dig får ta och vill ta beslut i olika frågor. Du och jag kan ha
en annan professionell relation än det rent operativa, under
förutsättning att vi finner något som passar oss båda. Vill
bara dig och er allt gott men jag är inte lösningen på de
utmaningar ni har i Vårdinnovation och det är lika bra att vara
öppen med det nu så vi inte rör till det mer för dina
medarbetare som behöver fokus och arbetsro.

Jag vill inte heller känna dåligt samvete för att jag inte är
tillgänglig på kvällar och helger vilket inte passar mig och min
familj.

(Förundersökningen bilaga B s 749)

Jonas Gallon och Damon Tojjar har förnekat att det funnits en överenskommelse om att Jonas Gallon skulle arbeta i Vårdinnovation och deras förklaringar till konversationerna går delvis isär. Damon Tojjar har förnekat att han fått del av Jonas Gallons förslag på roll och lön i Vårdinnovation, vilket motsägs av både den IT-

forensiska utredningen och de efterföljande chattarna. Jonas Gallon och Damon Tojjar har vidare angett att diskussionerna rört ett konsultuppdrag som aldrig blev av. Damon Tojjar har därvid utförligt beskrivit projektet ”Råd och Vård” som Jonas Gallon skulle ingå i, medan Jonas Gallon endast hänvisat till Damon Tojjars uppgifter. Detta minskar naturligtvis värdet av deras uppgifter. För att dessa påståenden ska kunna beaktas krävs stöd från annan oberoende muntlig eller skriftlig bevisning. Sådant stöd saknas.

Att Jonas Gallon, som konsult, skulle ha deltagit i möten och hjälpt till med rekrytering till Vårdinnovation som reklam för sina konsulttjänster, är inte en rimlig förklaring med tanke på att han uppbar en månadslön i Knowit om 90 000 kr. Det är inte heller förenligt med uppgiften från Jonas Gallon att han upprättade en faktura för sitt arbete i Vårdinnovation. Jonas Gallon har förklarat att han upprättade fakturan för att bokföringen i Knowit skulle bli korrekt, vilket skulle innebära att han har upprättat en osann faktura för att förklara odebiterade timmar. Inte heller denna förklaring framstår som rimlig.

Sammantaget har varken Damon Tojjars eller Jonas Gallons uppgifter förtagit värdet av åklagarnas bevisning. Det är således utrett att Jonas Gallon av Damon Tojjar erbjudits en anställning som han mottagit.

Frågan om erbjudandet varit otillbörligt prövas nedan.

Bengt Lindes och Jonas Gallons förmåner har varit otillbörliga

En förmån betraktas som otillbörlig om den objektivt sett har förutsättningar att påverka utförandet av vissa uppgifter eller uppfattas som en belöning för redan utförda uppgifter. Bedömningen av när en förmån är att bedöma som en muta ska avgränsas till handlingar som ligger klart utanför gränsen för det godtagbara och grundas på en helhetsbedömning av om förmånen är otillbörlig (NJA 2020 s 241).

Tröskeln för otillbörlighet är i allmänhet lägre för offentlighetsanställda än för privatanställda. I vissa fall har arbets- eller uppdragstagares uppgifter ansetts kräva ett så starkt integritetsskydd att redan förmåner av helt obetydligt värde uppfyller kraven på

otillbörlighet. Det gäller i hög grad myndighetsutövning och närbesläktad verksamhet, t.ex. offentlig upphandling (prop. 2011/12:79 s. 44, se även Cars, Mutbrott och korruptiv marknadsföring, 3 uppl. 2012, s. 98 f).

Damon Tojjar var den som var drivande i att Läkarespressen skulle ingå i Region Skånes upphandling. Vårdinnovation startades för att möjliggöra deltagande i upphandlingen. Damon Tojjar hade en dominerande ställning i bolaget genom att han var majoritetsägare i bolaget, styrelseordförande och från den 25 juni 2018 bolagets verkställande direktör. Han har således haft behörighet att företräda bolaget och med bindande verkan erbjuda anställningar i Vårdinnovation. Det är mot denna bakgrund som Bengt Linde och Jonas Gallon erbjudits förmånliga anställningar.

Den anställning eller det konsultuppdrag som Bengt Linde och Monika Linde har erbjudits av Damon Tojjar har ursprungligen inneburit lönelöft med mellan 2 500 kr – 5 000 kr per månad. Istället för ett lönelöft har Bengt Linde erbjudits semester om 40 dagar per år. Båda fick också erbjudande om att delta i optionsprogram eller vesting. Sammantaget motsvarade erbjudandena icke obetydliga värden för mottagarna, även med beaktande av att det krävdes motprestationer i form av en arbetsinsats.

Det finns ytterligare omständigheter som tyder på att de utlovade förmånerna varit otillbörliga. Bengt Lindes anställning representerade betydande belopp genom att han erbjöds optioner eller vesting samtidigt som det var oklart vilka arbetsuppgifter som avsågs, vilket framgår av en konversation den 2 november 2018 mellan Damon Tojjar och Elias Hinn, där båda uttryckte frustration över att Bengt Linde ville börja på Vårdinnovation trots att det saknades behov av honom. Att det inte var en sedvanlig anställning som erbjöds framgår av att Bengt Linde fick bestämma sina egna arbetsuppgifter.

Kontakten och avtalet rörande Monika Lindes anställning sköttes av Bengt Linde. Både Monika Lindes och Bengt Lindes anställningar måste därmed vid en objektiv bedömning uppfattas som en belöning för att Bengt Linde lämnat information före och under upphandlingen. Erbjudna anställningar har därmed varit otillbörliga.

Att Damon Tojjar den 29 september 2019 meddelade Bengt Linde att han endast kunde få en ”konsulttjänst på en begränsad tjänstgöringsgrad”, vilket Bengt Linde inte var intresserad av, inverkar inte på bedömningen, eftersom det saknar betydelse om någondera av dem inte ville fullfölja den otillbörliga prestationen. Brottet har nämligen fullbordats redan genom erbjudandet. Damon Tojjar har dock fullbordat den erbjudna prestationen i form av Monika Lindes anställning.

När det gäller Jonas Gallons anställning innebar den en ledarposition där han själv fick välja arbetsuppgifter. Han skulle också få växla lön mot ägarandelar i företaget. Det var således ingen sedvanlig anställning. Denna motsvarade ett icke obetydligt värde för honom, även med beaktande av att det krävdes en motprestation i form av en arbetsinsats. Att han sedan övervägde att inte fullfölja vad han och Damon Tojjar överenskommit om medför ingen annan bedömning, eftersom brottet redan har fullbordats genom att han påbörjade arbetet som underkonsult och godtog att bli styrelsesuppleant i Adjuvia AB.

Vid förhandlingarna om anställningsvillkoren för Bengt Linde och Jonas Gallon vinnlade man sig om att det inte skulle framgå att villkoren var förmånligare än tidigare anställning eller att Vårdinnovation var huvudman. Ett förslag var bl.a. att Bengt Lindes bolag skulle bli uppköpt och att Jonas Gallon skulle inträda i styrelsen i Adjuvia AB. Detta visar utan tvekan att samtliga tre varit införstådda med de faktiska förhållandena som ligger till grund för otillbörligheten. De har därmed haft uppsåt till angivna gärningar.

Rubricering

När det gäller rubriceringen av Bengt Lindes och Jonas Gallons mutbrott har agerandet rört betydelsefulla roller i en beslutsprocess rörande ett ärende om offentlig upphandling avseende betydande värden för två regioner. Jonas Gallons och Bengt Lindes uppgifter i upphandlingen får därmed anses innebära att de har innehaft särskilt ansvarsfulla ställningar och att gärningarna har inneburit ett missbruk av och angrepp på detta särskilda ansvar (prop 2011/12:79 s 31). Brottsligheten har också inneburit stor

ekonomisk skada för båda regionerna och har varit svåra att avslöja. Denna typ av brott påverkar också tilltron till samhällsinstitutionerna. Sammantaget ska Jonas Gallons och Bengt Lindes tagande av mutor bedömas som grova brott.

Damon Tojjar har erbjudit förmåner till två personer oberoende av varandra med förtroendeställning för att få information som underlättade att lämna det bästa anbudet och vinna upphandlingen. Han har varit avgörande för att brotten skulle komma till stånd. Brotten är därför sammantaget att bedöma som grova.

Trolöshet mot huvudman och anstiftan därtill

Jonas Gallon har missbrukat sin förtroendeställning

Jonas Gallon agerade redan före beslutet om upphandling för att Läkarespressen skulle köpas in av Region Skåne. Hans omfattande kontakter med Damon Tojjar ger intryck av att vara mer av ett samarbete och gemensamt projekt än en leverantörskontakt. Detta framgår exempelvis av meddelanden den 11 december 2017 där Jonas Gallon vill ha en beskrivning av: ”vad vi ska handla upp eller fråga efter”, samtidigt som han skickade ett utkast på prismodell till Damon Tojjar samt meddelanden den 15 januari 2018 inför ett möte med Alf Jönsson:

From: +46706618222 Johan P
(owner)

Hej

Tänker att jag om en vecka skall få ALF att ta det formella beskedet att vi skall handla/utveckla triage och processtöd i RS. Kopplar inte det till enskild leverantör dvs dug och tar inte heller höjd för hela finansieringen i detta beslut men skulle ändå vilja basera skrivningarna på ditt White paper så att jag styr in det mot dig i mer subtil form. När tror du jag kunde få tillgång till detta?

Kommer också att skriva ett mer publikt mail om uppföljning på fredagens möte med önskan om mer info där jag kopierar in Lloyd och Benny Johansson från VGR

HLSN
JONAS

Deltagare

Levererad

Läst

Spelade

Okänd

Status: Läst

Levererad: 2018-01-15 09:43:25(UTC+0)

2018-01-15 09:43:28(UTC+0)

I Damon Tojgars telefoner fanns 2 229 chattar, varav 1 041 meddelanden via WhatsApp, mellan Damon Tojgar och Jonas Gallon. Chattarna avsåg tiden den 20 september 2017 – den 24 december 2019. Kontakterna har oftast skett under kvällar och andra ledigheter. Sammantaget visar kontakterna som Jonas Gallon har haft med Damon Tojgar före beslutet om att inleda upphandlingen och därefter att Jonas Gallons kontakter innebär att det förelåg en intressekonflikt.

Att båda insett detta framgår av att det i flera chattar skrivs att de inte ville ses tillsammans. Redan under februari 2018 utväxlade de meddelanden om att bestämma möten på restauranger där de inte riskerade att möta någon de kände. Sådana möten ägde även rum under mars, april och juni 2018.

Som angetts ovan var Jonas Gallon väl medveten om sina skyldigheter att anmäla jäv och behandla alla leverantörer lika. Han har trots det inte anmält jäv inför deltagandet i expertgruppen och som också angetts ovan accepterat ett förmånligt erbjudande om att arbeta för Vårdinnovation.

Istället har han aktivt agerat för att försöka diskvalificera övriga leverantörer till förmån för Vårdinnovation genom att den 25 mars 2018 inför Collabodocs hearing ta emot och använda ett frågeformulär från Damon Tojgar, som syftade till att avslöja brister i konkurrentens verktyg. Detsamma gjordes inför demonstrationen av Byon8 den 22 augusti 2018. Den 26 juni 2018 efterfrågade Jonas Gallon prismodeller som Damon Tojgar hade visat honom under sommaren 2017, vilka han ville använda vid interna diskussioner inom Region Skåne om en rimlig prisbild. Han ville också veta vilka frågor Vårdinnovation hade ställt i TendSign så att expertgruppen skulle kunna koncentrera sig på dessa. Jonas Gallon bekräftade den 14 juli 2018 i ett meddelande till Damon Tojgar att man i kravspecifikationen ska ta med ”bildremisser”, som Vårdinnovation, men troligen ingen annan, kunde leverera. Samtliga kontakter mellan Jonas Gallon och Damon Tojgar har utgjort flagranta brott mot likabehandlings- och objektivitetsprinciperna i ärenden om offentlig upphandling.

Jonas Gallon har med hänvisning till bristande minnesbilder haft påtagligt svårt att förklara dessa besvärande omständigheter, men har hävdade att han inte använt den information han fått av Damon Tojjar den 25 mars 2018. Hans uppgifter i denna del stämmer inte överens med Damon Tojjars förklaring om att frågorna kom från förstudien och att Jonas Gallon hade modifierat dessa frågor och sedan mejlat dem till honom. Även om det har varit fråga om frågor som Region Skåne tagit fram, har själva kontakten varit olämplig och inneburit ett brott mot likabehandlingsprincipen, eftersom Collabodoc inte fick del av checklistan före hearingen. När det gäller Byon8 har han medgett att han diskuterat anbudsgivaren med Damon Tojjar, vilket utgör ett klart sekretessbrott, då det råder absolut sekretess rörande vilka som lämnat anbud före tilldelningsbeslutet.

Övriga kontakter med Damon Tojjar har Jonas Gallon förklarat med att kontakterna inte hade med upphandlingen att göra, utan att dessa kontakter hade med nättjänster att göra eller att han skulle påminna Damon Tojjar om att ställa frågor i TendSign. Damon Tojjar har bekräftat kontakten angående prisbilden för nättjänster och tillagt att han inte kände till att Jonas Gallon deltog i expertgruppen. Jonas Gallons och Damon Tojjars förklaringar hänger inte ihop sinsemellan och går inte heller att förena med att det klart uttalas i meddelandet rörande prisbilden att det var Vårdexpressen som avsågs. Deras förklaringar saknar dessutom stöd i den övriga utredningen i målet.

Jonas Gallon har förklarat de hemliga mötena med att de skulle diskutera Damon Tojjars problem med Ulf Malmqvist, som var forskningsledare för EASY-1, men även diabetesprojektet i övrigt. Damon Tojjar har å sin sida hävdade att Jonas Gallon skulle varna honom för Ulf Malmqvist. Dessa förklaringar framstår som krystade, eftersom i princip all kommunikation mellan dem handlade om helt andra frågor, nämligen om att sälja in Läkarexpressen till Region Skåne. Varken Damon Tojjar eller Jonas Gallon har kunnat redogöra för vad samtalen handlade om eller varför det var så viktigt att inte bli sedda om det nu var Ulf Malmqvist eller diabetesprojekten som diskuterades. De träffades dessutom av samma skäl och på samma sätt under flera månader, vilket – sett mot utredningen i målet – inte framstår som en rimlig förklaring.

Det framgår också av chattkonversationerna med Damon Tojjar att Jonas Gallon avslöjade Region Skånes, särskilt Alf Jönssons, syn på Vårdinnovations pris och hur högt pris Region Skåne kunde tänka sig i upphandlingen. Erik Berséus var ansvarig inköpare och höll i prisförhandlingarna med Vårdinnovation, men expertgruppen deltog vid förhandlingarna. Erik Berséus har vittnat om att han i expertgruppen förankrade att en riktlinje för priset var två miljoner kr per månad eller 20 miljoner kr per år. Resultatet blev betydligt högre, tre och en halv miljon kr per månad och avtalsvärdet 320 miljoner kr.

From: 46706618222@s.whatsapp.net Jonas G

Jo
Stort värde om ni idag kommer ner till under hälften dvs under 50 så vi for en signal om att ni vill och något som vi MÅSTE TA NER ytterligare till måndag en så där 20-30% dvs MAX 40
Men koncentrera er på en markant sänkning idag som NI bestämmer

Plattform: Mobil

2018-08-23 12:50:06(UTC+0)

From: 46706618222@s.whatsapp.net Jonas G

Vi tvingas ta extra funktioner och framtida utveckling utanför priset

Plattform: Mobil

2018-08-23 12:51:38(UTC+0)

From: 46706618222@s.whatsapp.net Jonas G

Idag
Max 700.000 per vårdcentral och år och max 50 mkr på hela regionen
Görbart?

Plattform: Mobil

2018-08-23 12:55:04(UTC+0)

From: 46706618222@s.whatsapp.net Jonas G

Full Score

Plattform: Mobil

2018-08-23 14:49:25(UTC+0)

(Förundersökning bilaga F s 509)

Avtalsresultatet, chattarna och vittnesuppgifterna från Erik Berséus visar mycket tydligt att Jonas Gallons agerande påverkade kostnadsutfallet negativt för Region Skånes del.

Jonas Gallon har förklarat sitt agerande med att han hade fått instruktioner från Mats Ekstrand om att förklara för Damon Tojjar att priset måste sänkas till hälften och att Region Skåne på det viset fick ett bättre pris där fler funktioner ingick. Samtidigt har Jonas Gallon under huvudförhandlingen medgett att han kan ha gått för långt när han förhandlade över huvudet på Erik Berséus.

Att Jonas Gallon hade förankrat med Alf Jönsson och Mats Ekstrand vilka belopp förhandlingen rörde, framgår av de meddelanden han åberopat för tiden mellan den 23 augusti och den 6 september 2018. Av dessa framgår det att Alf Jönsson ville att underhållskostnaderna skulle ”tryckas ned” med 90 procent och investeringskostnaderna med 30 procent. Detta meddelande skickades den 24 augusti 2018, vilket var dagen efter Jonas Gallons meddelande ovan, till Damon Tojjar. Denna omständighet tillsammans med ordalydelsen av Alf Jönssons meddelande kan knappast tolkas som att Alf Jönsson avsåg att Jonas Gallon skulle ta en direkt kontakt med Damon Tojjar för att diskutera priser.

Vid dessa förhållanden måste det ha stått klart för Jonas Gallon att hans kontakter med Damon Tojjar inte gynnade Region Skånes förhandling om priset. Att han avslutade sin anställning hos Region Skåne kort därefter talar i samma riktning.

Sammantaget ger utredningen entydigt stöd för att Jonas Gallon missbrukat sin förtroendeställning genom att låta sig mutas och ta plats i expertgruppen trots att han har haft ett intresse av att Vårdinnovation skulle vinna upphandlingen och således var jävig. Han har också verkat för att konkurrenter till Vårdinnovation skulle diskvalificeras och lämnat sekretessbelagd information rörande upphandlingen till Damon Tojjar.

Att Jonas Gallon rent allmänt har lovprisat Vårdexpressen i kontakterna med olika personer inom Region Skåne under försöksverksamheten år 2019 kan dock inte betraktas som ett försök att påskynda ett breddinförande.

Jonas Gallon har handlat i strid med likabehandlings- och objektivitetsprincipen, vilket inneburit ett åsidosättande av de tvingande upphandlingsreglerna i LOU. Han har således medvetet tagit risken att upphandlingen med efterföljande avtal skulle upphävas eller bli föremål för en skadeståndsprocess med de förmögenhetsskador som skulle följa för regionerna. Han har därmed uppsåtligen åsamkat regionerna skada.

Bengt Linde har missbrukat sin förtroendeställning

I Damon Tojjars telefoner fanns 1 113 chattar, varav 487 meddelanden via WhatsApp, mellan Damon Tojjar och Bengt Linde. Chattarna avsåg tiden den 25 januari 2018 – den 8 januari 2019. Kontakterna har ofta skett under kvällar och ledigheter. Sammantaget visar de kontakter Bengt Linde har haft med Damon Tojjar under upphandlingen att det förelåg en intressekonflikt.

Bengt Linde tog kontakt med Damon Tojjar direkt efter expertgruppens uppstartsmöte för att ge Damon Tojjar information om upphandlingsprocessen och fortsatte därefter att lämna recensioner om konkurrenternas presentationer. Den 26 mars 2018 frågade Bengt Linde: ”Klarar vi CE2?”, varefter Damon Tojjar bekräftade att Läkarexpressen var CE-märkt. Hans agerande visar att han samarbetade med Damon Tojjar för att Läkarexpressen skulle köpas in av Region Skåne.

Som angetts ovan var Bengt Linde väl medveten om sina skyldigheter att anmäla jäv och behandla alla leverantörer lika. Han har trots det inte anmält jäv utan fortsatt delta i expertgruppen och som också angetts ovan accepterat ett förmånligt erbjudande för sig och Monika Linde att arbeta för Vårdinnovation. Att detta har skett uppsåtligen framgår av att han inte lämnade korrekt information till Region Skåne rörande Monika Lindes anställning, som i praktiken rörde Läkarexpressen.

Även Bengt Linde har i sitt arbete i expertgruppen varit aktiv för att diskvalificera övriga leverantörer till förmån för Vårdinnovation, vilket framgår av ett meddelande till Damon Tojjar den 11 maj 2018, vilket var ett par veckor före annonseringen av upphandlingen.

From: 46768870960@s.whatsapp.net Bengt A

Jo men jag tror att det är justerat till läkarexpressens fördel så långt det går. Det får inte falla på något nu. Hälsar Bengt

Plattform: Mobil

2018-05-11 19:24:11(UTC+0)

(Förundersökning bilaga F s 86-89)

Samma dag som ansökningarna om att lämna anbud öppnades, skickade Bengt Linde ett meddelande till Damon Tojjar, med vilka som hade ansökt och således var konkurrenter till Vårdinnovation. Bengt Linde var medveten om att informationen var hemlig, vilket han också angav i meddelandet till Damon Tojjar.

Den 31 juli 2018 var sista dag för att lämna anbud. Fram till dess Vårdinnovation lämnade in sitt anbud svarade Bengt Linde på flera frågor om anbudets utformning, bl.a. högsta och minsta månadskostnad per primärvårdsenhet. Hans svar överensstämde med innehållet i det anbud som Vårdinnovation lämnade in samma kväll. Dagen efter anbudstiden hade gått ut den 1 augusti 2018 meddelade Bengt Linde att fyra anbud hade kommit in.

Han fortsatte därefter att lämna hemlig information om hur diskussionerna fördes inom expertgruppen. Den 7 augusti 2018 fick Damon Tojjar från Bengt Linde besked om att man diskuterat priset och att Vårdinnovation borde överväga att ge rabatt med 50 procent första året och därefter minska rabatten. I samband med det mejlade Bengt Linde ett dokument med Erik Berséus och Ola Bergstrands minnesanteckningar, vilka innehöll synpunkter på varje anbudsgivare.

Vidare uppdaterade Bengt Linde Damon Tojjar om diskussionerna kring priset och de övriga anbuderna. I samband med slutförhandlingarna avslöjade han att Region Skåne var beredda att ta anbudet och att Damon Tojjar därför inte behövde gå ned mer. Dessa kontakter har utgjort helt uppenbara brott mot likabehandlings- och objektivitetsprinciperna i ärenden om offentlig upphandling.

Bengt Linde har invänt att konversationerna som han har haft med Damon Tojjar har rört diabetesprojektet EASY eller Framtidens vårdcentral. När det gäller det sistnämnda projektet har Marie Ohlson Andersson, som var Bengt Lindes närmaste chef, beskrivit detta projekt som att Bengt Linde skulle ta fram en modell som Regionfastigheter kunde använda som mall vid upphandlingar. Om hans arbete för Regionfastigheter ägde rum inom ramen för en upphandling borde Marie Ohlson Andersson haft kännedom om det, vilket hon har förnekat. Bengt Linde själv har inte beskrivit detta uppdrag som en del i en upphandling, utan framhållit att deltagandet i upphandlingen av digitalisering av fysiska vårdcentraler var hans första på 20 år.

Även om det i den omfattande chattkonversationen mellan Bengt Linde och Damon Tojjar har förekommit dialoger om andra ämnen än upphandlingen går det att tydligt knyta specifika chattar till upphandlingen genom att innehållet helt överensstämmer med tidsaxeln för den aktuella upphandlingsprocessen.

Dagen efter uppstartsmötet fick exempelvis Damon Tojjar besked av Bengt Linde att han fått upphandlingsprocessen. Bengt Linde gav också feedback på Collabodocs redovisning efter hearingen den 26 mars 2018. Bengt Linde har också medgett att han svarade på Damon Tojjars frågor före det att anbudet skulle lämnas in den 31 juli 2018, trots att frågorna skulle ställas i TendSign. Han har hävdat att han påtalade för Damon Tojjar att han skulle ställa frågorna i TendSign, men några sådana meddelanden har inte presenterats trots den mycket omfattande utredningen.

Det framgår också av chattkonversationerna med Damon Tojjar att Bengt Linde avslöjade vilka kostnader primärvården kunde klara vid en eventuell upphandling samt vilken strategi Erik Berséus hade vid priset förhandlingen. Detta innebar att Damon Tojjar fick information om att Erik Berséus exempelvis förankrade i expertgruppen att en riktlinje för priset var två miljoner kr per månad eller 20 miljoner kr per år.

Avtalsresultatet, chattarna och vittnesförhören visar klart att Bengt Lindes agerande påverkade kostnadsutfallet negativt för Region Skånes del. Vid dessa förhållanden måste

det ha stått klart för Bengt Linde att hans kontakter med Damon Tojjar inte gynnade Region Skånes förhandling om priset.

Sammantaget ger utredningen entydigt stöd för att Bengt Linde missbrukat sin förtroendeställning genom att låta sig mutas och ta plats i expertgruppen trots att han haft ett intresse av att Vårdinnovation skulle vinna upphandlingen och således var jävig. Han har också verkat för att konkurrenter till Vårdinnovation skulle diskvalificeras och lämnat sekretessbelagd information rörande upphandlingen till Damon Tojjar.

Att Bengt Linde rent allmänt har lovprisat Vårdexpressen i kontakterna med olika personer inom Region Skåne under försöksverksamheten år 2019 kan dock inte betraktas som ett försök att påskynda ett breddinförande.

Bengt Linde har handlat i strid med likabehandlings- och objektivitetsprincipen, vilket inneburit ett åsidosättande av de tvingande upphandlingsreglerna i LOU. Han har således medvetet tagit risken att upphandlingen med efterföljande avtal skulle upphävas eller bli föremål för en skadeståndsprocess med de förmögenhetsskador som skulle följa för regionerna. Han har därmed uppsåtligen åsamkat regionerna skada.

Utredningen ger inte stöd för att Bengt Linde och Jonas Gallon agerat gemensamt och i samförstånd.

Damon Tojjar har främjat gärningen

Damon Tojjar har inte haft en förtroendeställning gentemot Region Skåne eller VGR. Han har således inte agerat trolöst såsom gärningsman.

Av de periodvis mycket intensiva chattkontakterna under både kvällar och ledigheter framgår att Damon Tojjar genom att ställa frågor och smickra mottagaren har fått den sekretessbelagda information han har önskat.

Han har också utlovat förmåner genom att Bengt Linde och Jonas Gallon skulle få arbeten i Vårdinnovation och ta del av de vinster som bolaget skulle generera. Han har

sålendes påverkat både Jonas Gallon och Bengt Linde att hamna i en intressekonflikt och överlämna sekretessbelagd information. Detta talar för att han varit anstiftare av brottet samtidigt ska det i detta sammanhang beaktas att det verkade finnas en allmän uppfattning bland dem som berördes av upphandlingen inom Region Skåne att Vårdexpressen var det överlägset bästa verktyget. Detta framgår bl.a. av vad Erik Berséus vittnat om rörande inställningen inom expertgruppen och de kontakter Jonas Gallon hade med sina överordnade.

Damon Tojjars agerande har således inte ensamt varit avgörande för Bengt Lindes och Jonas Gallons handlande, vilket krävs för att han ska ha anstiftat brottet. Damon Tojjars agerande är därför istället att bedöma som medhjälp till trolöshetsbrotten.

Damon Tojjar har invänt att han inte kände till att Jonas Gallon eller Bengt Linde var delaktiga i upphandlingen eller att de handlingar han mottog var sekretessbelagda. När det gäller Damon Tojjars redogörelser för händelseförloppet och sina kontakter med Bengt Linde och Jonas Gallon, har det inte varit fråga om en redogörelse för vad som har hänt, utan ett bemötande av åklagarnas bevisning med olika påståenden och slutsatser av utredningen, t.ex. att handlingarna på hans dator har laddats ned långt senare eller att chattarna har rört andra projekt. Den bevisning som åklagarna har presenterat ger emellertid starkt stöd för gärningspåståendena. För att de påståenden eller förklaringar som Damon Tojjar har lämnat ska påverka bevisvärdet av den bevisning som åklagarna har lagt fram krävs att det som Damon Tojjar har anfört får ett tydligt stöd i den muntliga eller skriftliga bevisningen som presenterats i målet.

Som angetts tidigare är Damon Tojjars uppgift om att handlingarna i hans dator laddades ned den 4 juli 2020 motbevisade. Att han var väl medveten om att han fått del av hemliga handlingar framgår av att han placerat handlingarna som Anders Ruland skulle ta del av under rubriken ”Radera efter användning”. Av upphandlingsuppdraget som ingick bland dessa handlingar framgick också att både Jonas Gallon och Bengt Linde deltog i expertgruppen. Damon Tojjar har således känt till detta.

Damon Tojjar har vidare i samband med inbjudan att lämna anbud intygat att han inte hade kännedom om någon intressekonflikt. Han fick i samband med detta även information om att upphandlingen följde LOU:s regler och att alla handlingar, inklusive inkomna anbud, var hemliga till dess tilldelningsbeslutet har offentliggjorts. Han har visserligen invänt att hans upphandlingskonsult skötte detta och att han skrev under utan att läsa igenom. En opreciserad uppgift om att en icke namngiven konsult skulle ha skickat in anbudet i Damon Tojjars namn, utan att kontrollera innehållet med Damon Tojjar, behöver stöd av annan utredning för att påverka bedömningen. Att Damon Tojjar inte skulle ha tagit del av innehållet framstår dessutom inte som rimligt. Detta med tanke på att hans frågor till Bengt Linde och Jonas Gallon tydligt visar att Damon Tojjar satte sig in i varje detalj som rörde upphandlingen.

Det är också besvärande för Damon Tojjar att han flera gånger påtalar för Bengt Linde att denne inte ska skriva till Damon Tojjars mejladress på Lunds universitet, utan i stället mejla hans privata mejladress. Det har knappast varit något annat skäl för det än att dölja att de delade hemlig information.

Damon Tojjar har genomgående invänt att de konversationer han haft med Bengt Linde har rört diabetesprojektet EASY eller Framtidens vårdcentral. I den omfattande chattkonversation som de har haft med varandra har det förekommit konversationer om andra ämnen än upphandlingen, bl.a. presentationer av forskningsprojektet EASY 1. Enligt Patrik Midgård är EASY-1 en klinisk studie om diabetes i samarbete med primärvården. Studien är genomförd, men analysen och slutsatsen återstår, vilket tar tid. Detta projekt kan således inte ha varit föremål för upphandling.

Även om Damon Tojjar har diskuterat andra ämnen med Bengt Linde och Jonas Gallon går det att knyta specifika chattar till upphandlingsprocessen genom att innehållet överensstämmer väl med tidsaxeln för upphandlingsförfarandet för digitalisering av fysiska vårdcentraler. Som exempel kan nämnas att Bengt Linde dagen efter uppstartsmötet meddelade Damon Tojjar att han hade fått upphandlingsprocessen. Att Damon Tojjar skulle tro att det rörde någon annan upphandling går inte ihop med att han hade tillgång till projektplanen och hade börjat planera efter den med Anders

Ruland. Både Jonas Gallon och Bengt Linde gav också feedback på Collabodocs redovisningar efter bolagets hearing den 26 mars 2018. Damon Tojjar har medgett dessa kontakter, men menat att det var ointressant för honom, eftersom han redan kände till vad som fanns på marknaden. Detta uttalande är svårt att förena med att han skickade ett frågeformulär till Jonas Gallon för att denne skulle ställa besvärande frågor om Collabodocs verktyg under hearingen.

Damon Tojjars invändningar har varit motsägelsefulla och har gett intryck av att ha anpassats efter vilken bevisning som presenterats för honom. Han har exempelvis lämnat ett osammanhängande resonemang om varför han och Bengt Linde diskuterade Framtidens vårdcentral, trots att det är uppenbart att det är konkurrenternas hearingar som avhandlas i aktuella chattkonversationer. Bengt Linde har dessutom bekräftat att det var det konversationen gällde.

Damon Tojjar har dock medgett att frågorna som ställdes till Bengt Linde och Jonas Gallon dagarna före den 31 juli 2018, när anbudet skulle lämnas, rörde upphandlingen, vilket är uppenbart då frågorna är urklipp från kravställningen. Slutsatsen är således att det inte funnits något utrymme för Damon Tojjar, särskilt inte som han var drivande i kontakterna och använde informationen i sitt anbud, att missförstå vad Bengt Linde och Jonas Gallon chattade med honom om.

Det är således utrett att Damon Tojjar uppsåtligen gjort sig skyldig till medhjälp till trolöshet mot huvudman i två fall.

Vårdexpressen och faran för patientsäkerheten

Enligt 1 kap 6 § patientsäkerhetslagen (2010:659) definieras patientsäkerhet som skydd mot vårdskada. Vård som inte står i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet kan innebära risker för vårdskada och därmed en fara för patientsäkerheten.

För att uppnå patientsäkerhet åläggs varje vårdgivare att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete, där det ingår att till tillsynsmyndigheten rapportera allvarliga

vårdskador och tillbud (Patientsäkerhetslagen, en kommentar, Lars-Åke Johnsson, JUNO, digital version 2020-12-03).

På åklagarnas begäran har vittnesförhör hållits med professorn i allmän medicin Kristina Sundquist, som även är chef för Centrum för primärvårdsforskning och kompetenscentrum i primärvården, specialistläkaren i allmän medicin Johanna Cederholm, som även är nationellt kliniskt kunskapsstöd inom primärvården, specialistläkaren i allmän medicin Margareta Eliasson, som även är verksamhetschef för vårdcentraler och chefsläkare inom Region Skåne och distriktsläkaren på vårdcentralen i Dalby Agneta Karlsson. De har hörts om sin syn på patientsäkerheten i relation till användningen av Vårdexpressen. Samtliga har uttryckt en oro över att verktyget ger förslag på fel diagnoser som kan leda till att oerfarna läkare gör en felbedömning.

Kristina Sundquist, Johanna Cederholm och Margareta Eliasson har ingen klinisk erfarenhet av Vårdexpressen, men anser att verktyget borde ha utvärderats bättre innan det togs i bruk. Margareta Eliasson och Agneta Karlsson har viss erfarenhet av verktyget. De var inte imponerade av verktyget som enligt dem inte gav något mervärde jämfört med de verktyg som redan fanns för att ställa diagnos. De har exemplifierat faran med verktyget med uppgifter av anekdotisk karaktär som inte går att verifiera. Utifrån deras uppgifter har det inte framkommit något konkret som talar för att verktyget skulle ha utgjort en fara för patientsäkerheten, särskilt inte som att det alltid var en läkare som gjorde den slutliga bedömningen.

Damon Tojjar har åberopat vittnesförhör med specialisten i allmän medicin Jan Bleckert, som även är chefsläkare och chef på vårdcentralen i Råå samt Region Skånes utvärderingsrapport den 11 januari 2020. Av rapporten framgår det att av 11 959 vårdbesök rapporterades tre avvikelser och ingen av avvikelserna hade anknytning till Vårdexpressen. Jan Bleckert har bekräftat denna bild. I hans uppgift som chefläkare ingick att gå igenom avvikelserrapporterna på enheten. På 12 000 patienter fanns 14 avvikelserapporter, varav en var av medicinsk karaktär. Den sistnämnda avvikelserna visade sig inte ha samband med Vårdexpressen. Den enda avvikelserna han hört talas om

var en misstänkt hjärnhinneinflammation som inte gavs förtur. Det visade sig senare röra sig om spänningshuvudvärk.

Av avvikelserapporten framgår också att samtlig personal som använt verktyget genomgått utbildning.

Det kan konstateras att utredningen i fråga om det aktuella verktyget har utgjort en fara för patientsäkerheten pekar i olika riktningar. Genom den bevisning som har åberopats i målet är det inte ställt utom rimligt tvivel att slå fast att Vårdexpressen som verktyg har inneburit en fara för patientsäkerheten.

Rubricering

Gärningarna har rört beslut om offentlig upphandling av betydande värden för två regioner. Denna typ av brott påverkar också tilltron till samhällsinstitutionerna. Detta särskilt som mutor har använts. Brotten är med hänsyn härtill att bedöma som grova.

PÅFÖLJD

För grov trolöshet mot huvudman och grovt tagande eller givande av muta är straffet lägst fängelse sex månader och högst fängelse sex år. Fängelse får användas som gemensamt straff för flera brott, och får i nu aktuellt fall, överstiga det svåraste straffet med två år (26 kap 2 § brottsbalken).

Bengt Linde, Jonas Gallon och Damon Tojjar förekommer inte tidigare med domar i belastningsregistret. De lever under ordnade förhållanden och det saknas anledning att befara att någon av dem gör sig skyldiga till brott på nytt.

Tingsrätten har konstaterat att trolöshetsbrotten och mutbrotten har avsett betydande värden och innefattat mutor till personer inom offentlig verksamhet med särskilt ansvarsfulla ställningar. Även om betydelsen av beloppens storlek är starkt avtagande vid bestämmande av straffvärdet talar beloppen i sig för att gärningarna har ett mycket högt straffvärde. Vid bedömningen av straffvärdet bör det också beaktas att det har varit fråga om stora investeringsbeslut inom skattefinansierad verksamhet som har äventyrat

förtroendet för denna verksamhet. Straffvärdet sammantaget motsvarar fyra års fängelse för Bengt Linde och Jonas Gallon och fyra år och åtta månader för Damon Tojjar, som bedöms ha varit den drivande och haft det största ekonomiska utbytet.

Det måste dock beaktas som en förmildrande omständighet att personer i ledningen för Region Skåne, men även för primärvården både i Region Skåne och VGR, har förmedlat till Jonas Gallon och Bengt Linde att Vårdexpressen var det verktyg som primärvården önskade få upphandlat. Detta har inverkat på Jonas Gallons och Bengt Lindes föresatser att korrumpiera upphandlingen.

Lagföringen har för Bengt Linde inneburit att han blivit avskedad men kort tid därefter gått i ålderspension, vilket ska beaktas i viss utsträckning (NJA 2005 s 661). Att Jonas Gallon och Damon Tojjar har fått avsluta sina arbeten är inte en direkt följd av brotten men kan beaktas i någon mån som en förmildrande omständighet. Det saknas också anledning att befara att Damon Tojjar kommer att förlora sin legitimation, eftersom tingsrätten inte funnit det bevisat att det brottsliga agerandet har utgjort en fara för patientsäkerheten.

Damon Tojjar driver inte längre näringsverksamhet och har arbetat som läkare efter den tidigare domen. Han kommer att ha goda möjligheter att även fortsatt få arbete inom vården. Näringsförbudet kommer därmed att medföra ringa men för honom. Att Damon Tojjar var frihetsberövad med restriktioner under fem månaders tid är inte en omständighet som bör påverka straffvärdet.

Att målet återförvisats innebär ingen rätt till kompensation när handläggningen inte har fördröjts.

Tingsrättens bedömning blir därför att Jonas Gallons och Bengt Lindes gärningar har ett straffvärde om tre år och sex månader medan Damon Tojjars gärningar har ett straffvärde om fyra år (jfr bl.a. NJA 2018 s. 1010, RH 2018:46 och Svea hovrätts dom den 22 juli 2021 i mål B 2006-20).

SKADESTÅND

Regionerna har lidit skada

Med denna utgång i ansvarsdelen är samtliga tilltalade skadeståndsskyldiga mot Region Skåne, men även mot VGR, som ingick i uppdraget att upphandla det aktuella verktyget.

Regionerna har hävdat att det var omöjligt att fullfölja avtalet när det framkom att det hade förekommit korruption inom expertgruppen. De ingångna avtalen blev därför utan värde för regionerna. Skadorna har bestått av nedlagda kostnader för upphandlingen, pilotprojektet och utredningen av oegentligheterna.

Jonas Gallon, Bengt Linde och Damon Tojjar har invänt att det inte uppkommit någon skada eftersom Vårdexpressen var det enda verktyget som uppfyllde kraven och det upphandlade verktyget levererades i enlighet med avtalen.

Det är utrett genom förhöret med Erik Berséus, Tomas Olsson och Staffan Lovén att samtliga anbudsgivare uppfyllde de tekniska kraven, men att endast Vårdexpressen uppfyllde de medicinska kraven som framstälts genom användarfallen. Genom den information Jonas Gallon och Bengt Linde hade lämnat till Damon Tojjar har konkurrensen satts ur spel på ett sätt som gynnat Vårdinnovations anbud. Det går dock inte utifrån utredningen i målet att avgöra om användarfallen hade tagits fram för att gynna Vårdinnovations anbud, men att bolagets pris var mer än dubbelt så högt som övriga anbuds, är en tydlig indikation på att informationen påverkade utfallet av upphandlingen.

Om Jonas Gallons och Bengt Lindes kontakter med Damon Tojjar hade blivit kända före tilldelningsbeslutet hade upphandlingen avbrutits, vilket framgått av vittnesmålen med Johan Arnesson och Erik Berséus. Evelina Kelygård och Lars Loftäng har vittnat om att skälet för att avtalen avslutades var de oegentligheter som upptäckts och att ett breddinförande annars skulle ha påbörjats. Hela upphandlingen med efterföljande tilldelningsbeslut och avtal har således blivit utan värde för regionerna och inneburit en förmögenhetsskada. Vilket anbud som skulle ha vunnit upphandlingen saknar under dessa omständigheter betydelse för skadebedömningen.

Skadeståndsbeloppen

VGR:s skada är begränsad till de båda fakturor som betalades i förskott till Vårdinnovation. Någon pilotperiod påbörjades aldrig. Petter Strandmark, som arbetade med den tekniska utvecklingen hos Vårdinnovation har visserligen vittnat om att man påbörjade arbetet med att anpassa Vårdepressen för VGR:s behov, men det är oklart hur långt man kom. Det har i vart fall inte krediterats några kostnader för detta arbete. VGR har således inte fått något levererat och därmed inte fått någon nytta. Skadan uppgår till yrkat belopp.

Region Skåne har begärt ersättning med 23 488 746 kr fördelat på fem poster.

Den första avser genomförandet av upphandlingen, som blev onyttig på grund av brotten. Det är rimligt att kostnaderna för genomförandet av upphandlingen ska betalas av de tilltalade. Några belopp har inte vitsordats. Region Skåne har begärt ersättning för den uppskattade timkostnaden för de personer som deltagit i expertgruppen samt för den externa konsulten som anlätades. Beloppen framstår som rimliga och lågt räknade. Beloppet om 1 264 013 kr är styrkt och ska bifallas.

Vårdinnovation har fakturerat 17 792 049 kr för implementations- och utvecklingskostnader av system, som Region Skåne betalat. Kostnaderna är styrkta. De tilltalade har invänt att vissa kostnader inte hänför sig till avtalet utan var beställningar som gjordes utanför avtalet. Det kan inledningsvis konstateras att konsulttjänster var en integrerad del av avtalet. Genom förhöret med Petter Strandmark, som får stöd av Caroline Schöns uppgifter, framgår att Region Skåne även implementerade Vårdepressen på en digital plattform. Detta omfattades inte av upphandlingen som rörde fysiska vårdcentraler. Kostnader för detta har således inte samband med brotten och ska inte bifallas. Dessa kostnader framgår av fyra fakturor med referensen U 379 (bil 10, 12, 14 och 16 i Region Skånes bevisuppgift) och uppgår sammanlagt till 3 456 849 kr exklusive mervärdesskatt. Ett belopp om 14 335 200 kr är därmed styrkt och bifalls i denna del.

Detsamma gäller nästa post som avser genomförandet av piloten. I dessa kostnader ingår implementering av den digitala vårdcentralen med 501 615 kr avseende Tomas Olssons arbete. Även övriga fakturor med beteckningen "ITPROJ" borde till viss del härröra från detta projekt. Kostnaderna för utbildning ska därför sättas ned med uppskattningsvis 25 procent av kostnaderna. Ett belopp om 1 500 000 kr är styrkt och bifalls i denna del.

Försvarena har invänt att Region Skåne fått motsvarande nytta av pilotprojekten och att dessa kostnader därför inte inneburit någon skada. Jan Bleckert har vittnat om att man vid vårdcentralen Råå vann uppskattningsvis tio procent av arbetstiden för sjuksköterskor och läkare. Hans uppgifter måste dock värderas med viss försiktighet, eftersom hans son arbetade för Vårdinnovation och detta kan ha påverkat honom. Hans uppgifter får dock visst stöd av att utvärderingen som gjordes visade att patienterna var nöjda med verktyget och av att det inte hade förekommit några anmälda avvikelser som kunde knytas till verktyget. Region Skåne borde därför haft en viss nytta av verktyget vid de fysiska vårdcentraler som använde det. Denna nytta kan försiktigtvis uppskattas till två miljoner kr.

Region Skåne har utöver dessa kostnader även begärt ersättning för en oegentlighetsutredning utförd av PwC samt kostnader för den egna personalens merarbete, sammanlagt 2 326 864 kr. Utredningen har varit en direkt följd av de brottsliga handlingarna och är därmed att bedöma som en ren förmögenhetsskada (NJA 1994 s 709). De underlag som presenterats visar att den debiterade tiden lagts ned. Mot bakgrund av omfattningen av utredningen framstår beloppet som skäligt. Beloppet om 2 326 864 kr är styrkt och bifalls i denna del.

Sammantaget har Region Skåne visat att skadan till följd av brottsligheten uppgått till 17 426 077 kr.

Jämkning och skadebegränsning i övrigt

Försvarena har anfört att skadeståndet till Region Skåne ska jämkas dels på grund av att Region Skåne varit medvällande genom att ge uppdrag åt Jonas Gallon och Bengt Linde

att ingå i expertgruppen trots vetskap om att båda var jäviga, dels genom att underlåta att nyttja tecknade försäkringar eller lämnad borgen. Att Jonas Gallon och Bengt Linde haft kontakt med olika leverantörer för att sondera marknaden utgör normalt inte jäv, om det sker före beslutet om upphandling. Denna omständighet kan därmed inte utgöra grund för medvållande från Region Skånes sida. Om Region Skåne försökt skadebegränsa genom att anmäla skadan till sitt försäkringsbolag eller utnyttja en borgen är inte något som påverkar de tilltalades skadeståndsskyldighet. Skäl för jämkning av dessa skäl föreligger således inte.

Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon har dömts för att uppsåtligen ha begått allvarliga brott mot Region Skåne och VGR. Med hänsyn till det saknas det förutsättningar för att jämka deras skadeståndsskyldighet, även om den är starkt betungande för dem. De ska därför solidariskt betala skadestånd till VGR med 7 650 000 kr och till Region Skåne med 17 426 077 kr, jämte yrkad ränta.

ÖVRIGA FRÅGOR

Kvarstad

Enligt 26 kap. 6 § rättegångsbalken ska tingsrätten i samband med dom pröva om kvarstaden ska bestå. Det belopp som tingsrätten dömer ut i skadestånd är så stort att det skäligen kan befaras att Damon Tojjar försöker undandra sig betalning. Det är därför rimligt att beslutad kvarstad får bestå två månader efter det att domen i fråga om skadestånd har vunnit laga kraft.

Näringsförbud

Den brottslighet som Damon Tojjar har gjort sig skyldig till är av sådant slag att det föreligger en presumtion för att näringsförbud ska meddelas, och några särskilda skäl att underlåta detta har inte framkommit. Yrkandet om näringsförbud ska därför bifallas. Tiden för näringsförbud bör bestämmas till fem år. Det finns även skäl att besluta att om tillfälligt näringsförbud för tiden till dess att frågan om näringsförbud har avgjorts slutligt (se 21 § lagen om näringsförbud).

Kostnadsanspråk

Försvararna har begärt ersättning:

Advokat	Arbete, tim	Tidsspillan, tim	Utlägg, kr
Staffan Bergqvist	557	59,25	53 781
Henrik Jacobsson	478	67,5	59 796
Monique Carden	335,2	17	6 532

Åklagarna har yttrat sig över kostnadsräkningarna och anfört att han anser att den nedlagda arbetstiden är anmärkningsvärt hög bl.a. med hänsyn till att arbetet för var och en av Henrik Jacobsson och Staffan Bergqvist motsvarar drygt 40 procent av den arbetstid en advokat normalt debiterar per år samt att försvararna i nära anslutning till huvudförhandlingens första dag inkommit med omfattande skriftligt material, som visat sig i vissa delar sakna betydelse och tyngt processen i onödan.

Det som åklagarna har anfört talar i någon mån för att den av försvararna nedlagda arbetstiden ska anses vara för hög. Det måste dock beaktas att målets art och omfattning motiverar ett stort antal arbetade timmar och att enbart förhandlingstiden har uppgått till närmare 100 timmar. Förundersökningsmaterialet har varit omfattande och gärningarnas utformning har inte gett möjlighet att begränsa inläsningen till var och en av de tilltalade.

Med beaktande av detta bedömer rätten att det som Monique Carden yrkat i ersättning för arbete är skäligt utifrån målets art och omfattning, medan vad Henrik Jacobsson och Staffan Bergqvist yrkat inte framstår som rimligt med hänsyn till att de delat upp arbetet mellan sig.

Staffan Bergqvist har redovisat varför målet tagit mer tid i anspråk än normalt. En anledning har varit Damon Tojjars i princip dagliga kontakter med redogörelser och frågor. Även om rätten har viss förståelse för att det varit svårt att begränsa denna kontakt, ingår det i uppdraget att inte lägga ned tid på sådant som inte varit nödvändigt för Damon Tojjars försvar. Det framgår också att knappt tio timmar lagts ned på

interventions- och skadestandsfrågan. Vid en sammanvägd bedömning uppgår skälig tid till 470 timmar.

Henrik Jacobsson förordnades som offentlig försvarare den 11 oktober 2021. Advokaten Lars Kruse entledigades den 17 november 2021 och Staffan Bergqvist förordnades i hans ställe. Henrik Jacobsson har således inte varit ensam förordnad och haft en skyldighet att se till att inte onödigt arbete lades ned. Han bör därför ha begränsat sitt arbete till skadestandsdelen, eftersom Lars Kruse redan var insatt i övriga delar. Henrik Jacobsson har bl.a. lagt ned tid på att upprätta en bevis-PM och eftersöka bevisning om åtminstone tio timmar. Kontakterna med Damon Tojjar har varit omfattande. Trots Henrik Jacobsson arbetsinsats har bevisuppgifter och bevisning inte lämnats in förrän två veckor efter att huvudförhandlingen inletts, vilket orsakat merarbete för rätten och parterna samt fördröjt processen. Uppdraget har med hänsyn härtill inte genomförts med den skicklighet man kan förvänta sig från en erfaren försvarare. Vid en sammanvägd bedömning uppgår skälig tid till 300 timmar.

Även det som Monique Carden har yrkat i ersättning för tidsspillan och utlägg framstår som skäligt.

Henrik Jacobsson och Staffan Bergqvist har begärt ersättning för de merkostnader för tidsspillan och utlägg som har uppstått på grund av att de har sin verksamhet långt ifrån den ort där domstolen är belägen. Henrik Jacobsson har i förhandsbesked nekats ersättning för merkostnader, men har som skäl för att trots det få ersättning, åberopat målets vikt och betydelse för Damon Tojjar. Staffan Bergqvist har angett att hans särskilda kunskaper rörande mål om ekonomisk brottslighet utgör skäl för att tillerkänna honom merkostnader för tidsspillan och utlägg.

Brottsligheten har inte varit av sådan beskaffenhet att särskild kunskap från försvararens sida varit påkallad. Inte heller har den varit av sådan särskilt allvarlig beskaffenhet att försvararna av det skälet skulle ha rätt till merkostnader.

Henrik Jacobsson och Staffan Bergqvist har rätt till ersättning för tidsspillan och utlägg i nivå med vad en lokalt anlitad försvarare skulle ha rätt till, dvs. för tio mils resa med bil.

Henrik Jacobsson har för det fall att han inte tillerkänns merkostnader begärt ersättning enligt schablon för tidsspillan med tre timmar per dag (67 320 kr) och motsvarande ersättning för resa med bil (10 370 kr). Han har också begärt ersättning för traktamente enligt statens villkorsavtal för 17 dagar, varav 15 dagar för en bortovaro med mer än tio timmar. Inställelsen vid huvudförhandlingen har inte för en advokat på orten behövt kräva längre bortovaro än sex timmar. Henrik Jacobsson ska därför tillerkännas traktamentsersättning för inställelsen med 3 264 kr (17*192). Den begärda ersättningen i övrigt är skälig och bifalles.

Staffan Bergqvist tillerkänns begärd ersättning för spiltid, som inte överstiger vad ett lokalt ombud kunnat begära (61 667 kr). Utläggen för resa ska dock begränsas till 9 760 kr (16*20*30,5) med tillägg för parkering med 4 104 kr.

Med beaktande av att de tilltalade döms till långa fängelsestraff, att de åläggs en omfattande skadeståndsskyldighet och att Damon Tojjar meddelas näringsförbud ska staten stå för kostnaden för försvararna.

Rättegångskostnader

Region Skåne har yrkat ersättning för ombudskostnader med 350 000 kr för den undanröjda rättegången och 470 306 kr i detta mål. Beloppen har inte godtagits och invändning har gjorts om att beloppet som avser den undanröjda rättegången ska ersättas av staten.

Som vinnande part har Region Skåne rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i såväl denna rättegång som i den undanröjda rättegången. Utgångspunkten är därför att Region Skåne har rätt till full ersättning för kostnader som varit skäligen påkallade för att tillvarata dess rätt (se 18 kap. 1 § rättegångsbalken).

Beträffande kostnaderna i den undanröjda rättegången framstår det yrkade beloppet som rimligt.

Vad gäller kostnaderna i denna rättegång framstår det som rimligt att mer tid har fått läggas ned då förhandlingen jämfört med den förra har tagit ytterligare fyra dagar i anspråk och Region Skåne har åberopat ny bevisning som svar på den nya bevisning motparterna åberopat. Avdrag har också gjorts för åtgärder som avsett Vårdinnovation Sverige AB i konkurs och för de dagar när Region Skåne representerats av två ombud. Med hänsyn till målets art och omfattning, framstår den begärda ersättningen som skälig.

Tingsrätten har ingen laglig möjlighet att ålägga staten skadeståndsskyldighet för vållande av rättegångskostnad. Som tappande parter i skadeståndsdelen ska således rättegångskostnaderna utges solidariskt av Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon.

Jonas Gallon och Bengt Linde ska stå sina egna rättegångskostnader.

Övrigt

Bevisbeslaget – som lämnats utan erinran – bör bifallas.

Eftersom fängelse ingår i straffskalan för brotten ska de tilltalade betala en avgift enligt lagen om brottsofferfond.

MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 204 B

DOM
2022-04-01

Mål nr: B 8144-21

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR 01)

Sista dagen för överklagande är den 22 april 2022. Överklagandet ges in till tingsrätten men prövas av Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Dag Cohen

Christina Nilsson

I avgörandet har deltagit chefsrådmannen Dag Cohen och rådmannen Christina Nilsson (referent) samt nämndemännen Göran Olofsson, Elsbeth Schlyter och Birgitta Cato. Rätten är överens.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19861202-4078	Datum för dom/beslut 2022-04-01
Efternamn Tojjar	Förnamn Damon

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-11-30	2021-04-30
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Kalendegatan 1
Telefon
040-35 30 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

E-post
malmo.tingsratt@dom.se
Webbplats
www.malmotingsratt.domstol.se

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19550729-3933	Datum för dom/beslut 2022-04-01
Efternamn Linde	Förnamn BENGT Arne Ingmar

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-12-01	2020-12-03
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Kalendegatan 1
Telefon
040-35 30 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

E-post
malmo.tingsratt@dom.se
Webbplats
www.malmotingsratt.domstol.se

Malmö tingsrätt
Avdelning 2
Box 265
201 22 MALMÖ

MALMÖ TINGSRÄTT
Enhet 204 B

INKOM: 2021-10-29
MÅLNR: B 8144-21
AKTBIL: 96

Mål B 8144-21; Åkl. ./ . Damon Tojjar m.fl; nu fråga om slutlig sammanställning av bevisning (ab 87)

Med anledning av tingsrättens föreläggande (ab 87) avges härmed följande yttrande över vilken muntlig och skriftlig bevisning som åberopas av åklagarmyndigheten.

Dessutom preciseras de gärningsbeskrivningar som är aktuella för varje åtalpunkt samt Västra Götalandsregionens skadeståndsanspråk, beslag och näringsförbud (alla justeringar i fetstil i förhållande till vad som framgår av stämningsansökan).

Ansvarsyrkanden m.m.

1. GROVT GIVANDE AV MUTA (Damon Tojjar) 5000-K724822-20

Damon Tojjar har i egenskap av VD för Vårdinnovation Sverige AB före, under och efter Region Skånes och Västra Götalandsregionens offentliga upphandling "IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården" erbjudit eller utlovat och därefter lämnat otillbörliga förmåner till Bengt Linde, ~~Monika Linde~~ och Jonas Gallon för deras tjänsteutövningar vid Region Skåne, **under eller efter att anställningen upphört.**

De otillbörliga förmånerna till Jonas Gallon har bestått av anställning eller konsultuppdrag samt delägarskap eller optioner i Vårdinnovation Sverige AB **eller annat koncernbolag.**

De otillbörliga förmånerna till Bengt Linde har bestått av anställning eller konsultuppdrag, delägarskap eller optioner i Vårdinnovation Sverige AB **eller annat koncernbolag genom uppköp av Bengt Lindes privata bolag** samt till ~~både Bengt och Monika Linde~~ en tvåårig anställning av Monika Linde med en lön om 40 000 kr/mån inkluderande erbjudande av delägarskap eller optioner i Vårdinnovation Sverige AB och fördelaktiga semestervillkor. Det hände någon gång mellan den 1 december 2017 och den 1 september 2020 i Skåne län.

Damon Tojjar begick gärningen med uppsåt. Brottet är grovt då det innefattat ett missbruk eller angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde samt varit av särskilt farlig art.

Lagrum: 10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken

Muntlig bevisning

Förhör med den tilltalade **Damon Tojjar** som förnekar brott. Därjämte åberopas förhör med övriga medtilltalade i åp 2 och 4.

Skriftlig bevisning

1. Aktiebok för Vårdinnovation Sverige AB utvisande att bolaget registrerades den 11 maj 2018 och att Damon Tojjar den 31 dec 2018 ägde samtliga aktier i bolaget (förundersökningsprotokoll s. E s 65) för att bevisa att möjligheterna och uppsåtet till gärningarna.

2. Mejl mellan Damon Tojjar och annan medlem från expertgruppen hos RS den 26 januari 2018 utvisande att han erbjudit fler personer från RS anställning hos Vårdinnovation (förundersökningsprotokoll s. B s 817) för att bevisa uppsåtet till gärningarna.

3. Den skriftliga bevisning som anges i åp 2-4 åberopas jämväl till styrkande av brottstid, de otillbörliga förmåner som erbjudits, utlovats och lämnats till de anställda inom Region Skåne samt Damon Tojjars uppsåt.

2. GROVT TAGANDE AV MUTA (Bengt Linde) 5000-K724822-20

Bengt Linde har i egenskap av hälso- och sjukvårdsstrateg vid Region Skåne samt en av regionens medlemmar i en expertgrupp avseende Region Skånes och Västra Götalandsregionens offentliga upphandling "IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården" före, under och efter upphandlingen begärt eller godtagit ett löfte och därefter mottagit otillbörliga förmåner från Damon Tojjar, VD för Vårdinnovation Sverige AB.

De otillbörliga förmånerna har bestått av anställning eller konsultuppdrag, delägarskap eller optioner i Vårdinnovation Sverige AB ~~genom uppköp av Bengt Lindes privata bolag~~ **eller annat koncernbolag** samt en tvåårig anställning av Bengt Lindes fru (dåvarande sambo) med en lön om 40 000 kr/mån inkluderande erbjudande av delägarskap eller optioner i Vårdinnovation Sverige AB och fördelaktiga semestervillkor. Det hände någon gång mellan den 1 december 2017 och den 1 september 2020 i Skåne län.

Bengt Linde begick gärningen med uppsåt. Brottet är grovt då det innefattat ett missbruk eller angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde samt varit av särskilt farlig art.

Lagrum: 10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken

Muntlig bevisning

1. Förhör med den tilltalade **Bengt Linde** som förnekar brott. Därjämte återopas förhör med övriga medtilltalade i åp 1 och 4.
2. Förhör med vittnet **Erik Berséus**, Strategisk inköpare RS och teamledare för expertgruppen, angående vad Bengt Linde uppgett om Monika Lindes anställning, till vederläggande av Bengt Lindes uppgifter samt hans uppsåt.
3. Förhör med vittnet **Maria Helena Ohlson Andersson**, primärvårdschef Sydvästra Skåne tillika Bengt Lindes chef, angående vad Bengt Linde uppgett till henne avseende önskemål att arbeta som fristående konsult, bl.a. vid medarbetarsamtal i sep 2019, samt när och vad han berättat om Monika Lindes anställning hos VI, allt till vederläggande av Bengt Lindes uppgifter om att jobberbjudandet från VI och Monika Lindes anställning var förankrat hos arbetsgivaren.
4. Förhör med vittnet **Gabriella Maria Annette Heringslack** återkallat.

Skriftlig bevisning

1. WhatsApp-meddelanden mellan Bengt Linde - Damon Tojjar under tiden 5 april 2018 - 22 okt 2019 utvisande att otillbörliga förmåner för egen del begärts eller godtagits och såvitt avser Monika Linde även mottagits (förundersökningsprotokoll s. prot F s 39, 138, 159-170, 175f, 181, 183, 227f, 233f, 236f, 307) för att bevisa brottstid, att de förmåner som erbjudits, att de varit otillbörliga och gärningsmännens uppsåt.
2. Avtalsutkast 6 maj 2018 Adjuvia AB - Bengt Linde angående anställning fr.o.m. 1 sep 2019 om 60 tkr/mån och 40 dagars semester (förundersökningsprotokoll s. prot B s 515-523) för att bevisa att Bengt erbjudits en otillbörlig förmån av Damon Tojjar.
3. Dokument "Bengts funderingar" 8 juni 2018 påträffat i både Bengt Lindes och Damon Tojjars dator angående förmåner bestående i anställning av både Bengt och Monika Linde (förundersökningsprotokoll s. prot B 401, 427, 428-432, 509-514) för att bevisa att Bengt Linde erbjudits otillbörliga förmåner under pågående upphandling.
4. Återskapat mejl 28-29 juni 2018 påträffat i Damon Tojjars mobiltelefon samt lönespecifikationer påträffade i Damon Tojjars dator (MacBook) avseende Bengt och Monika Linde (Jönsson) (förundersökningsprotokoll s. B s 275 och 531-533) för att bevisa att Bengt Linde erbjudits otillbörliga förmåner under pågående upphandling.
5. Mejl 9 aug 2018 Bengt Linde-RS angående Monikas anställning och jäv utvisande att han utelämnar att hon ska börja arbeta för Vårdinnovation (förundersökningsprotokoll s. B 525) för att vederlägga Bengt Lindes

invändning om att sambons anställning varit förankrad hos RS.

6. Två likalydande anställningsavtal Vårdinnovation - Monika Linde (Jönsson) skapat i Damons dator den 16 sep 2018 och påträffat i Bengt Lindes epostkonto RS samt Monika Lindes digitala brevlåda KIVRA utvisande att hon påbörjat anställningen den 3 sep 2018 (under pågående upphandling) och att den löpte t.o.m. 1 sep 2020 och hennes anställningsvillkor med 40 tkr/mån, 40 semesterdagar/år och erbjudande om att vara delaktig i kommande optionsprogram (förundersökningsprotokoll s. B 756--758 + 759-761 + 750 samt H 72-74) för att bevisa att Bengt Lindes familjemedlem erbjudits och lämnat otillbörliga förmåner och att dessa godtagits och mottagits.

7. Anmälan av bisyssla daterad 19 dec 2018 avseende planerad bisyssla fr.o.m. 1 feb 2019 i eget AB Primärvårdskonsulten utvisande angivet syfte (förundersökningsprotokoll s. B 527f) för att vederlägga Bengt Lindes invändning om att hans kommande anställning hos Vårdinnovation varit förankrad hos RS och tillbörlig.

8. Mejl 30 maj 2019 från Damon-Bengt Linde med Huvudavtal och konsultavtal vilket vidarebefordrats enligt ett återskapat mejl den 17-18 sep och 9 okt 2019 utvisande Bengt Lindes tilltänkta anställning i Vårdinnovation AB och andelar i Vårdinnovation AB genom uppköp av hans konsultföretag (förundersökningsprotokoll s. B 559 + 540-542, 539, 544 samt 545, 546-554) för att bevisa att Bengt Linde begärt eller godtagit löfte om otillbörliga förmåner.

9. Mejl Bengt Linde - Damon Tojjar 13 juni 2019 "utkast till organisation" med bifogad powerpointfil "Vårdinnovation Utkast 20190901" utvisande att både Bengt Linde och Jonas Gallon i ett organisationsschema finns med i bolagets ledningsgrupp (förundersökningsprotokoll s. B s 530+534 samt H s 93) för att bevisa att Bengt Linde mottagit löfte om otillbörlig förmån och hans uppsåt.

10. Mejl 29 sep 2019 från Bengt Linde-Damon Tojjar angående anställning (förundersökningsprotokoll s. B s. 556) för att bevisa uppsåt avseende den otillbörliga förmånen.

11. Mejl 22 okt 2019 från Bengt Linde - Damon Tojjar angående framtidsplaner (förundersökningsprotokoll s. B 562) för att bevisa gärningsmännens uppsåt.

12. WhatsApp-meddelanden mellan Damon Tojjar - Elias Hinn (VI) angående Bengt Lindes anställning och avsikter (förundersökningsprotokoll s. B 249-251) för att bevisa att erbjudanden och löften till Bengt Linde under brottstiden varit seriösa och gärningsmännens uppsåt.

13. (tidigare p 5 i åp 3) Lönespecifikationer Vårdinnovation Sverige AB avseende tidsperioden 3 sep 2018 - 1 sep 2020 utvisande att Monika Linde erhållit bruttolön från bolaget om ca 153 tkr för 2018, 323 tkr för 2019 och 300 tkr för 2020 (förundersökningsprotokoll s. B s 767-772) för att bevisa att förmånerna till Bengt Lindes fru varit otillbörliga och straffvärdet.

4. GROVT TAGANDE AV MUTA (Jonas Gallon) 5000-K724822-20

Jonas Gallon har i egenskap av e-hälsosamordnare/chef för digital förnyelse vid Region Skåne samt en av regionens medlemmar i en expertgrupp avseende Region Skånes och Västra Götalandsregionens offentliga upphandling "IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården" före, under och efter upphandlingen begärt eller godtagit ett löfte och därefter mottagit otillbörliga förmåner **under eller efter anställningen upphört** från Damon Tojjar, VD för Vårdinnovation Sverige AB.

De otillbörliga förmånerna har bestått av konsultuppdrag och därefter anställning samt delägarskap eller optioner i Vårdinnovation Sverige AB **eller annat koncernbolag**. Det hände någon gång mellan den 1 december 2017 och den 31 januari 2020 i Skåne län.

Jonas Gallon begick gärningen med uppsåt. Brottet är grovt då det innefattat ett missbruk eller angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde samt varit av särskilt farlig art.

Lagrum: 10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken

Muntlig bevisning

1. Förhör med den tilltalade **Jonas Gallon** som förnekar brott. Därjämte åberopas förhör med övriga medtilltalade i åp 1 och 2.

Skriftlig bevisning

1. WhatsApp-meddelanden mellan Jonas Gallon - Damon Tojjar under tiden 23 juni 2018 - 31 okt 2019 utvisande deras gemensamma planering av Jonas Gallons anställning och framtida ställning hos Vårdinnovation Sverige AB samt delägarskap (förundersökningsprotokoll s. F s 454, 529f, 543-546, 400-402, 603 f, 629, 637, 667, 672f, 684f, 722f, 807f, 809f, 821-823, 825, 827, 844f, 850, 857f, 867 och 901-904) för att bevisa att otillbörliga förmåner begärts eller godtagits och erbjudits eller utlovats av Damon Tojjar.

2. PowerPoint "Roller/upplägg och plan" upprättad av Jonas Gallon 29 april 2019 och påträffad i Damon Tojjars dator utvisande Jonas Gallons tilltänkta roll i Vårdinnovation Sverige AB, lön och ersättning,

delägarskap, optioner och andra förmåner (förundersökningsprotokoll s. B 452-463 + 401) för att bevisa att otillbörliga förmåner begärts eller godtagits och erbjudits eller utlovats av Damon Tojjar.

3. Mejl 16 maj 2019 och 6 juni 2019 Damon Tojjar - RS angående att (i enligt med gärningsmännens planering när Gallon fortfarande var anställd hos RS) anlita Jonas Gallon som underkonsult för Vårdinnovation Sverige AB (förundersökningsprotokoll s. B 687 + 685) för att bevisa att otillbörlig förmån begärts eller godtagits av Jonas Gallon och erbjudits eller utlovats av Damon Tojjar.

4. Mejl Bengt Linde - Damon Tojjar 13 juni 2019 "utkast till organisation" med bifogad powerpointfil "Vårdinnovation Utkast 20190901" utvisande att både Bengt Linde och Jonas Gallon i ett organisationsschema finns med i bolagets ledningsgrupp (förundersökningsprotokoll s. B s 530+534 samt H s 93) för att bevisa att Jonas Gallon mottagit löfte om otillbörliga förmåner och hans uppsåt.

5. WhatsApp-meddelanden den 5 sep 2019 mellan Damon Tojjar - Elias Hinn (VI) (förundersökningsprotokoll s. B 253) för att bevisa att otillbörlig förmån begärts eller godtagits av Jonas Gallon och erbjudits eller utlovats av Damon Tojjar.

6. Mejl 7 okt 2019 Damon Tojjar-KnowIT med bilagan "Underkonsultavtal Vårdinnovation ver final" utvisande att Jonas Gallon skulle anlitas från den 3 okt - 20 dec 2019 med ersättning om 1 000 kr/tim samt mejlsvaret 23-31 okt 2019 angående innehåll i uppdraget där Jonas Gallon avböjer konsultuppdraget (förundersökningsprotokoll s. B 643-649) för att bevisa att otillbörlig förmån tidigare begärts eller godtagits av Jonas Gallon samtidigt som det erbjudits eller utlovats av Damon Tojjar.

7. Anteckning i Jonas Gallons iPad 10 okt 2019 utvisande att han kommit fram till slutsatsen att han inte kan ha en operativ roll i Vårdinnovation Sverige AB (förundersökningsprotokoll s. B 749 + 747) för att bevisa att otillbörlig förmån tidigare begärts eller godtagits av Jonas Gallon samtidigt som det erbjudits eller utlovats av Damon Tojjar.

8. Protokoll vid årsstämma i Adjuvia AB den 25 sep 2019 utvisande att Jonas Galon valdes till suppleant (förundersökningsprotokoll s. E s 580) för att bevisa att den tilltalade godtagit otillbörliga förmåner och uppsåtet.

5.1. GROV TROLÖSHET MOT HUVUDMAN (Jonas Gallon och Bengt Linde) 5000-K724822-20

Bengt Linde och Jonas Gallon har i sina tjänster vid Region Skåne och deltagande i dess expertgrupp innehaft förtroendeställningar med uppgift att sköta ekonomiska angelägenheter eller övervaka skötseln därav. Jonas Gallon och Bengt Linde har var och en för sig eller tillsammans och i samförstånd, till fördel för Vårdinnovation Sverige AB, uppsåtligen missbrukat sina förtroendeställningar före, under och efter Region Skånes och Västra Götalandsregionens offentliga upphandling, avtal och försöksverksamhet avseende projektet "IT-baserat processtöd för dynamisk anamnesupptagning och vägledning inom primärvården".

Missbruket har bestått i att Bengt Linde och Jonas Gallon med Vårdinnovation Sveriges AB:s företrädare muntligen och skriftligen utbytt sekretessbelagd information. Bengt Linde och Jonas Gallon har vidare missbrukat sina förtroendeställningar bl.a. genom att:

- a) underlåta att informera sina huvudmän om att de från Vårdinnovation Sverige AB:s företrädare mottagit erbjudanden om otillbörliga förmåner samt att de till följd av sina omfattande privata kontakter med bolaget befunnit sig i en jävssituation.
- b) avseende upphandlingen inte tillämpa de objektivitets- och likabehandlingsprinciper som gäller enligt lagen om offentlig upphandling samt aktivt verka för att diskvalificera övriga anbudsgivares anbud.
- c) inför Region Skåne och Västra Götalandsregionen avtal med Vårdinnovation Sverige AB den 27 maj 2019 respektive 23 sep 2019 påverka eller riskera att påverka innehållet i avtalen och kostnaden i negativ riktning för Region Skåne och Västra Götalandsregionen.
- d) före och under försöksverksamheten hösten 2019 påverka eller försöka att påverka andra företrädare i Region Skåne och Västra Götalandsregionen att fatta beslut om ett breddinförande trots att de tilltalade missbrukat sina förtroendeställningar före, under och efter upphandlingen på sätt som ovan anges.

Förfarandet har inneburit skada om minst 320 mkr för Region Skåne samt ca 499 mkr för Västra Götalandsregionen, varav ca 23,5 mkr resp. ca 9,5 mkr har konstaterats.

Det hände mellan den 1 december 2017 och den 17 juni 2020 i Skåne län.

Brottet är grovt då huvudmännen Region Skåne och Västra Götalandsregionen till följd av gärningarna tillfogats betydande eller

synnerligen kännbar skada, fara förelegat för patientsäkerheten i båda regionerna samt även med hänsyn till att den genomförts genom mutor och varit av särskilt farlig art då Region Skåne riskerar att drabbas av minskat förtroende.

Lagrum: 10 kap 5 § 1 st och 2 st brottsbalken

Ansvarsyrkande i andra hand

FÖRSÖK TILL GROV TROLÖSHET MOT HUVUDMAN

Region Skånes tilldelningsbeslut den 6 sep 2018 åsyftade, i likhet med vad som framgår av avtalen mellan Vårdinnovation Sverige AB och Region Skåne den 27 maj 2019 och Västra Götalandsregionen den 23 sep 2019, att regionerna efter en försöksverksamhet (pilotfas) skulle ha en möjlighet att beställa ett breddinförande av ett IT-baserat processtöd till en kostnad om minst ca 320 mkr resp. ca 499 mkr.

Bengt Linde och Jonas Gallon har var och en för sig eller tillsammans och i samförstånd före och under försöksverksamheten hösten 2019 påverkat eller försökt påverka andra företrädare i Region Skåne och Västra Götalandsregionen att fatta beslut om ett breddinförande trots att de tilltalade missbrukat sina förtroendeställningar före, under och efter upphandlingen på sätt som ovan anges.

Brottet har i denna del misslyckats bl.a. till följd av den tillfälliga omständigheten att media i januari 2020 uppmärksammade Region Skåne och Västra Götalandsregionen på ovan angivna förhållanden samt förekomst av mutor och för Västra Götalandsregionens vidkommande även att Region Skåne vid utredning under våren 2020 uppmärksammat samma misstankar. Fara för brottets fullbordan har förelegat.

Förfarandet har inneburit skada om minst 320 mkr för Region Skåne samt ca 499 mkr för Västra Götalandsregionen.

Brottet är grovt på samma grunder som anges ovan.

Lagrum: 10 kap 5 § 1 st och 2 st samt 24 kap 1 § brottsbalken

5.2. ANSTIFTAN AV GROV TROLÖSHET MOT HUVUDMAN (Damon Tojjar) 5000-K724822-20

Damon Tojjar har uppsåtligen anstiftat Bengt Linde och Jonas Gallon till de gärningar som framgår av åp 5.1., dvs, grov trolöshet mot huvudman inklusive andrahandsyrkandet om försök därtill. Det hände någon gång mellan den 1 december 2017 och den 17 juni 2020 i Skåne län.

Anstiftan har bestått i att Damon Tojjar förmått Bengt Linde och Jonas

Gallon att missbruka sina förtroendeställningar genom att till dem erbjuda, utlova och lämna otillbörliga förmåner, vars utfall delvis berott på resultatet av upphandlingen.

Brottet är grovt på samma grunder som anges i åp 5.1.

Lagrum: 10 kap 5 § 1 st och 2 st samt 23 kap 4 § brottsbalken

Ansvarsyrkande i andra hand

Medhjälp till grov trolöshet mot huvudman alt. försök därtill

Damon Tojjar har på samma tid och plats i vart fall uppsåtligen främjat Bengt Lindes och Jonas Gallons gärningar i åp 5.1. genom råd och dåd.

Främjandet har bestått i att Damon Tojjar uppmuntrat Bengt Linde och Jonas Gallon att missbruka sina förtroendeställningar genom att till dem erbjuda, utlova och lämna otillbörliga förmåner, vars utfall delvis berott på resultatet av upphandlingen. Damon Tojjar har därvid ställt frågor, efterfrågat och tillhandahållit sekretessbelagd information och dokument, begärt kontakt med och bestämt möten med dem, allt i syfte att kunna genomföra presentationer, förhandla med regionerna och lämna anbud baserat på erhållen information.

Brottet är grovt på samma grunder som anges i åp 5.1.

Lagrum: 10 kap 5 § 1 st och 2 st samt 24 kap 4 § brottsbalken

Målsägande

Region Skåne (16232100-0255)

Åklagaren för ej talan

Västra Götalandsregionen (16232100-0131)

Åklagaren för talan

Enskilda anspråk

Västra Götalandsregionen yrkar skadestånd solidariskt av Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon med 7 650 000 kronor (exkl moms). På beloppet yrkas ränta enligt 4 § 5 st och 6 § räntelagen (1975:635) från delgivningen av kravet till dess full betalning sker.

Yrkandet avser:

- Skada med anledning av brott för nedlagda kostnader till Vårdinnovation Sverige AB. Grunderna framgår av målsägandens skrivelse daterad 31 mars 2021 ingiven till tr via åklagaren den 19 april 2021 (handling 472).

Särskilda yrkanden

1. Det yrkas att beslaget av angivet gods, beslagtaget hos Region Skåne genom PWC, ska bestå tills domen vinner laga kraft: 2020-5000-BG80614.4 (USB-minne från UG lämnad till PWC/RS). Det beslagtagna ska därefter återlämnas.

Muntlig bevisning

1. Förhör med målsäganden **Evelina Kelvgård** angående sin kännedom om konsekvenserna av de tilltalades ageranden före, under och efter upphandling/avtal för att bevisa att Region Skåne lidit skada och att betydande risk för skada förelegat vid ett breddinförande.
2. Förhör med målsäganden **Lars Loftäng** angående sin kännedom om konsekvenserna av de tilltalades ageranden före, under och efter upphandlingen/avtal för att bevisa att Västra Götalandsregionen lidit skada och att betydande risk för skada förelegat vid ett breddinförande.
3. Förhör med den tilltalade **Bengt Linde** som vidgår händelseförloppet men förnekar brott.
4. Förhör med den tilltalade **Jonas Gallon** som förnekar brott.
5. Förhör med den tilltalade **Damon Tojjar** som förnekar brott.
6. Förhör med vittnet **Johan Arnesson**, fd upphandlare RS, angående vilken information som presenterades för deltagarna i expertgruppen den 5 mars 2018 angående jäv och sekretess, för att bevisa Bengt Lindes och Jonas Gallons uppsåt.
7. Förhör med vittnet **Erik Berséus**, strategisk inköpare RS och teamledare för expertgruppen, angående gruppens sammansättning och olika roller, information till gruppen angående jäv, likabehandlingsprincipen och dess innebörd, betydelsen av att en anbudsgivare får del av sekretessbelagd information under upphandlingen, omständigheterna kring de användarfall som presenterades, allt för att bevisa att de tilltalade åsidosatt likabehandlingsprincipen samt deras uppsåt.
8. Förhör med vittnet **Staffan Lovén**, IT-arkitekt RS och medlem i expertgruppen, angående gruppens sammansättning och olika roller, projektdirektivets status som interna dokument och betydelsen av att en anbudsgivare får del av detta under upphandlingen, de tilltalades inställning till Vårdepressen och konkurrenternas verktyg, Damon Tojjars kommentarer kring Vårdepressens tekniska lösning, hans bedömning av anbudsgivarnas förmågor att uppfylla kraven, allt för att bevisa att de tilltalade åsidosatt likabehandlingsprincipen samt deras uppsåt.

9. Förhör med vittnet **Annie Katalinic**, enhetschef RS och medlem i expertgruppen, angående gruppens sammansättning och olika roller, projektdirektivets status som internt dokument, vilka som hade tillgång till projektdirektiv "digitalisering av vårdcentraler 0.5" m.fl., allt för att bevisa att Bengt Linde och Jonas Gallon åsidosatt likabehandlingsprincipen samt deras uppsåt.

10. Förhör med vittnet Erik Rydstad, företaget Doctrin, har återkallats.

11. Förhör med vittnet Krister Gertsson, företaget Tieto, har återkallats.

12. Förhör med vittnet **Staffan Bjessmo**, VD företaget Collabodoc, angående sina iakttagelser kring hur likabehandlingsprincipen iakttagits vid den aktuella offentliga upphandlingen, vilka kontakter som varit tillåtna med beställaren, upphandlingsverktyget "Tend Sign" och när användarfallen offentliggjordes från beställaren, allt för att bevisa att likabehandlingsprincipen åsidosatts vid upphandlingen.

13. Förhör med vittnet **Anders Ruland**, fd VD och affärsutvecklare hos VI feb-juni 2018, angående sin kännedom om ett USB-minne från Damon Tojjar omkring 28 feb 2018 med interna dokument från RS, betydelsen för VI av att ha tillgång till dessa dokument, vad Damon Tojjar berättat om möjligheter att påverka priset, Bengt Linde och Jonas Gallons kontakter med Damon Tojjar, allt för att bevisa att de tilltalade åsidosatt likabehandlingsprincipen samt deras uppsåt.

14. Förhör med vittnet **Åsa Ruland** angående hanteringen av ett USB-minne våren 2018 från Damon Tojjar till Anders Ruland samt Anders Rulands arbetsuppgifter hos VI för att bevisa att Damon Tojjar och VI erhållit sekretessbelagd information avseende den kommande upphandlingen.

15. Förhör med vittnet **Patrik Midlöv**, professor i allmänmedicin, angående sin kännedom om Vårdinnovation Sverige AB, huruvida han erhållit lön/arvode från detta bolag, Damon Tojjars forskningsresultat, verktyget Vårdexpressen för att bevisa att han aldrig ingått i något "Advisory Board" hos bolaget och att det förelegat en risk för patientsäkerheten vid ett införande av vårdverktyget.

16. Förhör med vittnet **Kristina Sundquist**, professor i allmänmedicin och chef för Centrum för primärvårdsforskning och kompetenscentrum i primärvården, angående sin kännedom om Damon Tojjars påstådda medicinska erfarenhet samt vilka krav på evidens som krävs för att införa ett verktyg med den funktionalitet som Vårdexpressen utlovat för att bevisa att Damon Tojjar lämnat osanna uppgifter om sin kompetens inför upphandlingen samt att brottet inneburit en fara för patientsäkerheten.

17. Förhör med vittnet **Johanna Cederholm**, specialistläkare i allmänmedicin samt har uppdrag som nationellt kliniskt kunskapsstöd inom primärvården, angående sin kännedom om pilotprojekt med Vårdexpressen på VC samt vilken information hon fått om kunskapen i verktyget, för att bevisa att fara förelegat för patientsäkerheten.

18. Förhör med vittnet Eva Pulverer Marat, distriktsläkare och enhetschef för primärvårdens utbildningsenhet, har återkallats.

19. Förhör med vittnet **Margareta Eliasson**, specialist i allmänmedicin samt verksamhetschef för VC och chefsläkare i RS, angående sina synpunkter i jan 2018 vid ett möte tillsammans med de tre tilltalade, sina erfarenheter av Vårdexpressen vid ett test i april 2019 och ett studiebesök på VC i Råå, allt för att bevisa de tilltalades uppsåt och att fara förelegat för patientsäkerheten.

20. Förhör med vittnet Maja Karin Gustafsson, specialistläkare i allmänmedicin, har återkallats.

21. Förhör med vittnet **Agneta Karlsson**, distriktsläkare på VC Dalby, angående sina iakttagelser av pilot med Vårdexpressen, för att bevisa att fara förelegat för patientsäkerheten.

22. Förhör med vittnet Hanna Glock, läkare VC Höganös, har återkallats.

Skriftlig bevisning

1. Upphandlingsprocess med datum och info upprättad av målsäganden Evelina Kelvegård med hjälp av RS support utvisande viktiga datum i upphandlingen (förundersökningsprotokoll s. D s 1) för att bevisa att gärningsmännen åsidosatt sina åligganden.

2. Mötesanteckningar VGR-RS 28 nov 2017 angående Damon Tojjar och Bengt Lindes presentation av tidigare projekt EASY och Läkarexpressen utvisande att verktygen tar fram behandlingsförslag och utlovar ökad patientsäkerhet (förundersökningsprotokoll s. B s 597-602) för att bevisa deras uppsåt att verka för vårdexpressen som leverantör.

3. V2. Dokumentet "Vårdinnovation Sverige AB (VI) en introduktion" bifogat mejl VI-Bengt Linde den 24 okt 2018 utvisande hur bolaget marknadsförts om sin vetenskapliga och evidensbaserade grund samt att vt Patrik Midlöv, som uppges ha tillhört "Advisory Board", inte avlönats av VI enligt lämnade kontrolluppgifter till Skatteverket (förundersökningsprotokoll s. E. s 9-13 + 20) för att bevisa att påstådd evidens från verktyget inte funnits vilket inneburit att brottet medfört en fara för patientsäkerheten.

4. Mejl till/från Bengt Linde, säkrade hos RS, den 9 jan 2018 utvisande att han försökt att sälja in Vårdexpressen internt inom RS (förundersökningsprotokoll s. B s 485-506) för att bevisa att Bengt Linde agerat på sätt som påstås.

5. Minnesanteckningar RS verksamhetsledningsgrupps möte 10 jan 2018 utvisande att Jonas Gallon och Damon Tojjar presenterade vårdverktyget Läkarexpressen (förundersökningsprotokoll s. B s 634-636) för att bevisa deras uppsåt att verka för vårdexpressen som leverantör.

6. Mejl fil/från Jonas Gallon, säkrade hos RS, den 18 jan och den 21 feb 2018 utvisande att han försökt att sälja in Vårdexpressen internt inom RS (förundersökningsprotokoll s. B s 638 och 640 1) för att bevisa att Jonas Gallon agerat på sätt som påstås.

7. Mejl mellan Bengt Linde och Damon Tojjar den 23 jan 2018, påträffat i Damon Tojjars mobiltelefon utvisande råd och anvisningar för hur vårdverktyget ska säljas in hos RS (förundersökningsprotokoll s. B s 273) för att bevisa att de har agerat på sätt som påstås.

8. Mejl mellan Damon Tojjar och Jonas Gallon samt Bengt Linde, säkrade i Damon Tojjars mobiltelefon, utvisande att de enligt polisens forensiska analytiker delat dokument i Google Drive, "Läkarexpressen_RS_0.1-Request for access" den 2 feb 2018 resp "Värdering av VI/LE_BA - Inbjudan att redigera" den 26 juni 2018 (förundersökningsprotokoll s. B s 267+271 resp 274) för att bevisa att de tilltalade utbytt information inför och under pågående upphandling.

9. Dokumenten "Upphandlingsuppdrag-Digitalisering av fysiska vårdcentraler.pdf", "Projektdirektiv digitalisering fysiska vårdcentraler 0.5.docx" och "RD-eHälsa Första åtgärder 2018.pdf" inkomna hos RS 23 feb 2018 jämfört med mejl till Bengt Linde och Jonas Gallon den 26 feb 2018 med samma dokument jämte dokumentet "Projektplan och även jämfört med undersökningsprotokoll Damons dator BG 149444-10 (förundersökningsprotokoll s. B s. 124-126, 127-141, 142-147, 119, 149, 152 och 398-402f) för att bevisa att RS:s upphandlingsdokument fanns tillgängliga hos Linde och Gallon samt att de återfunnits i Damons dator och att de i strid med likabehandlingsprincipen därför uppsåtligen har utväxlat sekretessbelagd information (jfr USB-sticka) innan upphandlingen startade.

10. PM över innehåll i USB-minne från Uppdrag Granskning (BG80614-4) samt utklipp från vt Anders Rulands dagbok den 28 feb 2018 (förundersökningsprotokoll s. B s. 79-108 samt 2211) för att bevisa vilka dokument Damon Tojjar erhållit från RS i feb/mars 2018 och därmed att han haft uppsåt att påverka upphandlingen.

11. PM från polisen om Gallons koppling till filerna på USB-stickan (förundersökningsprotokoll s. B s.117 ff) för att bevisa att dokumenten utgjort en del av intern information hos RS vid tidpunkten.

12. PowerPoint vid uppstartsmöte för expertgruppen 3 mars 2018 utvisande vad som informerats om sekretess, jäv, likabehandlingsprincipen enl. LOU och RS ekonomiska situation (förundersökningsprotokoll s. B s 154-164) för att bevisa Bengt Lindes och Jonas Gallons uppsåt.

13. Mejl mellan Damon Tojjar och annan medarbetare hos Vårdinnovation Sverige AB den 18 mars 2018, inlämnat till polisen i pappersform från PWC, utvisande att Damon Tojjar erhållit och tagit del av information från RS i enlighet med det material som påträffats på hans dator (förundersökningsprotokoll s. B s 224) för att bevisa att han förfarit på sätt som påstås.

14. Dokumentet "checklista-stöd för utvärdering.pdf" modifierad den 26 mars kl 01.11 och påträffad i Damons dator jämförd med WhatsAppmeddelande den 25 mars 2018 kl 23.12 där dokumentet skickas till Jonas Gallon (förundersökningsprotokoll s. B 400+421-426 jfr med F s 428) för att bevisa att Jonas Gallon åsidosatt likabehandlingsprincipen enligt LOU och att Damon Tojjar anstiftat/främjat hans gärning.

15 a. WhatsApp-konversation Damon Tojjar - Bengt Linde under tiden 25 jan 2018 - 8 jan 2019 utvisande de omfattande kontakter de haft, vilken information om upphandlingen de utbytt, synen på konkurrenter och när i tid informationsutbytet skett (förundersökningsprotokoll s. F s 2-382 samt samt B 278-393) för att bevisa att Bengt Linde förfarit på sätt påstås samt att Damon Tojjar anstiftat eller främjat gärningen. **Åberopas genom hänvisning.**

15 b. Kompletterande bevisuppgift ingiven till tingsrätten den 8 april 2021 (handling 464) utvisande den bild som bifogats ett WhatsApp-meddelande den 29 juni 2018 kl 16.37 (protokollsbilaga F (tr ab 112) s 134 till styrkande av att Bengt Linde lämnat information till Damon Tojjar om förhållanden som omfattats av upphandlingssekretess.

16 a. WhatsApp-konversation Damon Tojjar - Jonas Gallon under tiden 20 sep 2017 - 10 jan 2019, 10-11 jan 2019 och 10 jan - 24 dec 2019 utvisande de omfattande kontakter de haft, vilken information om upphandlingen de utbytt, synen på konkurrenter och när i tid informationsutbytet skett (förundersökningsprotokoll F s 403-550,397-402 och 588-917 samt B 278-393) för att bevisa att Jonas Gallon förfarit på sätt påstås samt att Damon Tojjar anstiftat eller främjat gärningen. **Åberopas genom hänvisning.**

16 b. Kompletterande bevisuppgift ingiven till tingsrätten den 31 mars 2021 (handling 455+456) utvisande kring ett meddelande i WhattsApp mellan Jonas Gallon och Damon Tojjar den 13 dec 2017 (protokoll B s 311) utvisande det fotografi som Gallon skickat tillsammans med meddelandet "Bara mina tankar om

prismodell", till styrkande av att sekretessbelagd information lämnats, se bilaga handling 455.

17. Fullmakt och avtal om samupphandling av IT-baserat processtöd för primärvården 10 april 2018 utvisande att Region Skåne är ombud (förundersökningsprotokoll s. G s. 58f) för att bevisa att Bengt Linde och Jonas Gallon innehaft förtroendeställning med uppgift att sköta även Västra Götalandsregionens ekonomiska angelägenheter eller övervaka skötseln därav.

18. Vårdinnovation Sverige AB:s ansökan om att få lämna anbud den 19 juni 2018 utvisande att upphandlingen följer LOU, att absolut sekretess gäller för alla handlingar, att samtliga steg i upphandlingen sker i upphandlingsverktyget TendSign, att anbudsgivare under vissa förhållanden kan uteslutas från att delta i upphandlingen, att Damon Tojjar intygat att det inte förelegat intressekonflikt, inte deltagit i förberedelserna av upphandlingen, inte tillägnat sig konfidentiell information, att han försäkrat att informationen om detta är riktig och att han varit styrelseordförande för Vårdinnovation Sverige AB (förundersökningsprotokoll s. B s 170-218 alt. D s 268-310) för att bevisa Damon Tojjars uppsåt.

19. Dokumentet "Projektdirektiv 0.54 .jpg" påträffat i Damon Tojjars dator, skapat den 24 juni 2018 utvisande att Damon Tojjar erhållit ytterligare en version av projektdirektivet (förundersökningsprotokoll s. B s 401+433f) för att bevisa att han erhållit sekretessbelagd information från endera av de medtilltalade.

20. Inbjudan RS att lämna anbud 26 juni 2018 utvisande att upphandlingsverktyget TendSign används för kommunikation och att upphandlingsdokumentet först då varit tillgängliga för samtliga potentiella anbudsgivare (förundersökningsprotokoll s. D s. 2) för att bevisa att de tilltalade förfarit på sätt påstås samt deras uppsåt.

21. Forensisk undersökning av Damon Tojjars mobiltelefon (BG149444-1) utvisande att det påträffats filnamn för dokumenten "Utvärdering och viktning av anbud.xlsx" skapad den 24 juli 2018 på Google Drive och dokumentet "6-Dec-2018 VE VGR 0.1.pptx" skapad den 6 dec 2018 på Google Drive (förundersökningsprotokoll s. B s 276) för att bevisa att Damon Tojjar erhållit denna information från endera av de medtilltalade.

22. Vårdinnovation Sverige AB:s anbud 31 juli 2018 i vilket framgår anbudsinstruktioner om att frågor under anbudstiden ska ställas i upphandlingsverktyget TendSign där även svar lämnas och att sista dag för frågor var den 24 juli 2018 samt att det först den 26 juni 2018 presenteras de fyra användarfall som skulle presenteras 20-23 aug 2018 (förundersökningsprotokoll s. D 610-708) för att bevisa Damon Tojjars uppsåt.

23. Två st dokument "Upph20180806.docx" där författare enligt polisens forensiker anges vara Bengt Linde, båda påträffade som skapade den 7 aug 2018 i Damon Tojjars dator där även ämnesrad epost anges som "Uppdat 6/8 bifogas. Ring när du kan" utvisande vad andra medlemmar i expertgruppen anser om priset för Vårdexpressen (förundersökningsprotokoll s. B 399 och 406-420) för att bevisa att Bengt Linde och Damon Tojjar utväxlat och diskuterat sekretessbelagd information.

24. Anbudssummor och kommentar till anbudet av vt Erik Berséus utvisande att Vårdinnovation Sverige AB:s anbud låg ca 5 ggr högre i pris än närmaste konkurrent samt att RS:s beräkning av den risk för skada som förelegat kan ha uppgått till 445 824 000 kr vid ett breddinförande (förundersökningsprotokoll s. D s. 712 + 133-137) för att bevisa den skada som det förelegat risk för.

25. RS tilldelningsbeslut 6 sep 2018 med bilaga 1 "Upphandlingsrapport" utvisande upphandlingens genomförande och att konkurrenterna inte ansågs klara kraven i presentation av användarfall och därmed uteslöts från att lämna slutligt anbud, vilka som ingick i expertgruppen, att upphandlingsunderlag publicerades den 26 juni 2018, att LOU tillämpats samt att den enda icke-diskvalificerade leverantören Vårdinnovation Sverige AB lämnade det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet (förundersökningsprotokoll s. D s 49-53) för att bevisa att risk för skada om minst 320 mkr förelegat för RS och att den information Damon Tojjar enligt övrig bevisning erhållit/utväxlat med Bengt Linde och Jonas Gallon varit otillbörlig och skett i strid mot LOU samt gärningsmännens uppsåt.

26. En introduktion av Vårdinnovation Sverige AB från okt 2018 mejlad från bolaget till Bengt Linde utvisande den vetenskapliga evidens och akademiska samarbeten som påstås finnas samt vilka som påstås ingå i bolagets Advisory Board, bl.a. vt Patrik Midlöv jämfört med inlämnade kontrolluppgifter (KU) till Skatteverket där ingen KU lämnats avseende vt Patrik Midlöv (förundersökningsprotokoll s. E s 8-13 resp 18-20) för att bevisa att en implementation av Vårdexpressen riskerat att innebära en fara för patientsäkerheten.

27. Avtal 27 maj 2019 mellan Region Skåne (RS) och Vårdinnovation Sverige AB samt bilaga med konsultavtal 1 maj 2019 och avtalsförlängning 3 okt 2019 utvisande att Damon Tojjar är kontaktperson, att avtalstiden är 1 apr -31 okt 2019 med möjlighet till 8 års förlängning, att pilotfasen förlängdes till den 31 dec 2019, att första pilotfasen omfattade upp till 10 primärvårdsenheter till en kostnad om 8,5 mkr, uppstartersättning vid breddinförande om 10 mkr (förundersökningsprotokoll s. D s. 56-103, 104-118 och 120) för att bevisa att Damon Tojjar haft en ledande ställning i bolaget Vårdinnovation Sverige AB samt vilken skada gärningarna har medfört för RS.

28. Mejl till/från Bengt Linde, säkrade från RS, den 12 jan 2018, 25 och 26 feb 2019, 20 sep 2019 och 15 okt 2019 utvisande Bengt Lindes agerande för att övertala VGR till att ingå avtal och den 16 okt 2019 inom RS agerat för ett breddinförande (förundersökningsprotokoll s. B s 485-506, 508, 607, 786, 610, 561 och 564) för att bevisa att Bengt Lindes uppsåt.

29. Mejl Bengt Linde - Marie-Louise Gefvert, primärvårdsdirektör VOR under 2019 angående vårdexpressen samt deras yrkesmässiga relation (förundersökningsprotokoll s. D s 781-816 alt. identiska s 821-856) för att bevisa Bengt Lindes påverkansmöjlighet på VGR inför deras tilldelningsbeslut, avtal och breddinförande samt Bengt Lindes uppsåt.

30. Mejl Bengt Linde - Damon Tojjar 10 sep 2019 med bilaga "tjänsteutlåtande" angående VGR:s planer att lägga 31 mkr på vårdexpressen (förundersökningsprotokoll s. D s 817-820) för att bevisa Bengt Lindes och Damon Tojjars gärningar och deras uppsåt.

31. Huvudavtal Västra Götalandsregionen - Vårdinnovation Sverige AB 23 sep 2019 och konsultavtal 13 dec 2019 utvisande att Damon Tojjar är representant för Vårdinnovation Sverige AB, att avtalstiden omfattar 6 mån pilotfas och därefter efter beslut om breddinförande 5 år med en volym omfattande minst hälften av befintliga vårdcentraler inom regionen, (förundersökningsprotokoll s. G s. 2-50 och 51-57) för att bevisa att den information Damon Tojjar enligt övrig bevisning erhållit/utväxlat med Bengt Linde och Jonas Gallon varit otillbörlig och skett i strid mot LOU samt gärningsmännens uppsåt.

32. Sammanställning på de två fakturor Vårdinnovation Sverige AB fakturerat Västra Götalandsregionen (VOR) utvisande att fakturering skett den 15 okt resp 1 nov 2019 om sammanlagt 7 650 000 kr exkl moms (förundersökningsprotokoll s. G s. 60) för att bevisa den skada gärningarna har medfört för VOR.

33. Mejl från Bengt Linde till Damon Tojjar den 22 okt 2019, påträffat hos RS, utvisande att dokument delats "2 nya intressanta rapporter" och att de haft personliga kontakter (förundersökningsprotokoll s. B s 562) för att bevisa att Bengt Linde och Damon förfarit på sätt påstås.

34. Västra Götalandsregionens underrättelse till Vårdinnovation Sverige AB den 17 juni 2020 om att inte förlänga avtalet och inte beställa ett breddinförande av det aktuella IT-systemet samt erinran om att bl.a. återkrav och skadestånd kan komma att riktas mot bolaget (förundersökningsprotokoll s. G s. 1) för att bevisa att det förelegat en risk för skada om 499 mkr och att brottet avseende breddinförandet misslyckats till följd av den tillfälliga omständigheten att RS genomförde en utredning angående oegentligheter vid upphandlingen.

35. Mejl från vt Staffan Lovén, fd IT-arkitekt RS och medlem i expertgruppen, till ekonomidirektören vid RS den 23 mars 2020 angående sina iakttagelser om Bengt Lindes och Jonas Gallons ageranden under upphandlingen samt kommunikation med Bengt Linde den 9 mars 2020 (förundersökningsprotokoll s. B s 567 f) för att bevisa att Bengt Linde och Jonas Gallon aktivt verkat för att diskvalificera konkurrenter till Vårdexpressen och åsidosatt likabehandlingsprincipen.

36. Kompletterande bevisuppgift ingiven till tingsrätten den 14 april 2021 (handling 468 + 469) till vederläggande av Damon Tojjars sakframställningsvis framförda invändning (s 179-184 i deras presentation, tr:s ab 219) att de konkurrerande anbudsgivarna till följd av avsaknad av CE-märkning inte uppfyllde kvalificeringskraven för att kunna godkännas som leverantör.

37. Kompletterande bevisuppgift (komplettering till tidigare forensiskt protokoll BG 149444-10, prot B s 395-404, jfr bevis ovan nr 9, 14, 19 och 23), ingiven till tingsrätten den 27 april 2021 (handling 476 + 477) till vederläggande av Damon Tojjars framförda invändning att dokumentet "TillD.pptx" som även påträffats i beslag tagen extern hårddisk (MacOS Time Machine BG 149347-4, B s 395-404) laddats ner på hans dator först år 2020. Den kompletterande bevisningen utvisar att aktuellt dokument ingått i en back-up på datorn 2019-05-11 och övriga filer/dokument som är aktuella har ingått i back-up från datorn redan 2018-11-12.

Filnamn
Checklista - stöd för utvärdering.pdf
Förslag till Implementering ska vara klart till mitten av aug.docx
Upph20180806.docx
till D.pptx
Projektplan.pdf
Projektdirektiv digitalisering fysiska vårdcentraler 0.5.docx
RD - eHälsa Första åtgärder 2018.pdf
Upphandlingsuppdrag - Digitalisering av fysiska vårdcentraler.pdf
Fwd%3a_Upphandling%3a_Digitalisering_av_fysiska_vårdcentraler.zip

6. TALAN OM NÄRINGSFÖRBUD (Damon Tojjar) (5000-K724822-20)

Det yrkas att tingsrätten meddelar Damon Tojjar näringsförbud i 7 år och, i samband med dom i målet, beslutar att sådant förbud ska gälla fram till dess frågan slutligt avgjorts.

Till grund för yrkandet görs gällande att Damon Tojjar grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet och därvid gjort sig skyldig till brottslighet enligt gärningarna i åtalspunkterna 1. samt 5.1. och 5.2., som inte är ringa. Näringsförbud är påkallat ur allmän synpunkt.

Lagrum: 4 § och 21 § lagen (2014:836) om näringsförbud

MALMÖ TINGSRÄTT
Enhet 202 BINKOM: 2021-03-11
MÅLNR: B 12749-20
AKTBIL: 102

Malmö tingsrätt

MALMÖ TINGSRÄTT
Enhet 204 BINKOM: 2021-09-30
MÅLNR: B 8144-21
AKTBIL: 67**B 12749-20****TALAN OM ENSKILT ANSPRÅK I ANLEDNING AV BROTT**

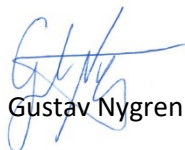
Med anledning av att åklagaren inte längre avser att föra talan om företagsbot mot Vårdinnovation Sverige AB samt då åklagaren meddelat att den offentlige försvararen Kristoffer Ståhl kan entledigas kommer Region Skåne inte föra talan om skadestånd mot Vårdinnovation Sverige AB inom ramen för brottmålsprocessen. Region Skåne justerar därmed sina yrkanden enligt följande.

Yrkanden

Region Skåne yrkar att rätten ska förplikta Damon Tojjar, Bengt Linde och Jonas Gallon att solidariskt till Region Skåne betala 23 488 746 kronor, jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen på beloppet från delgivning av detta krav till dess betalning sker.

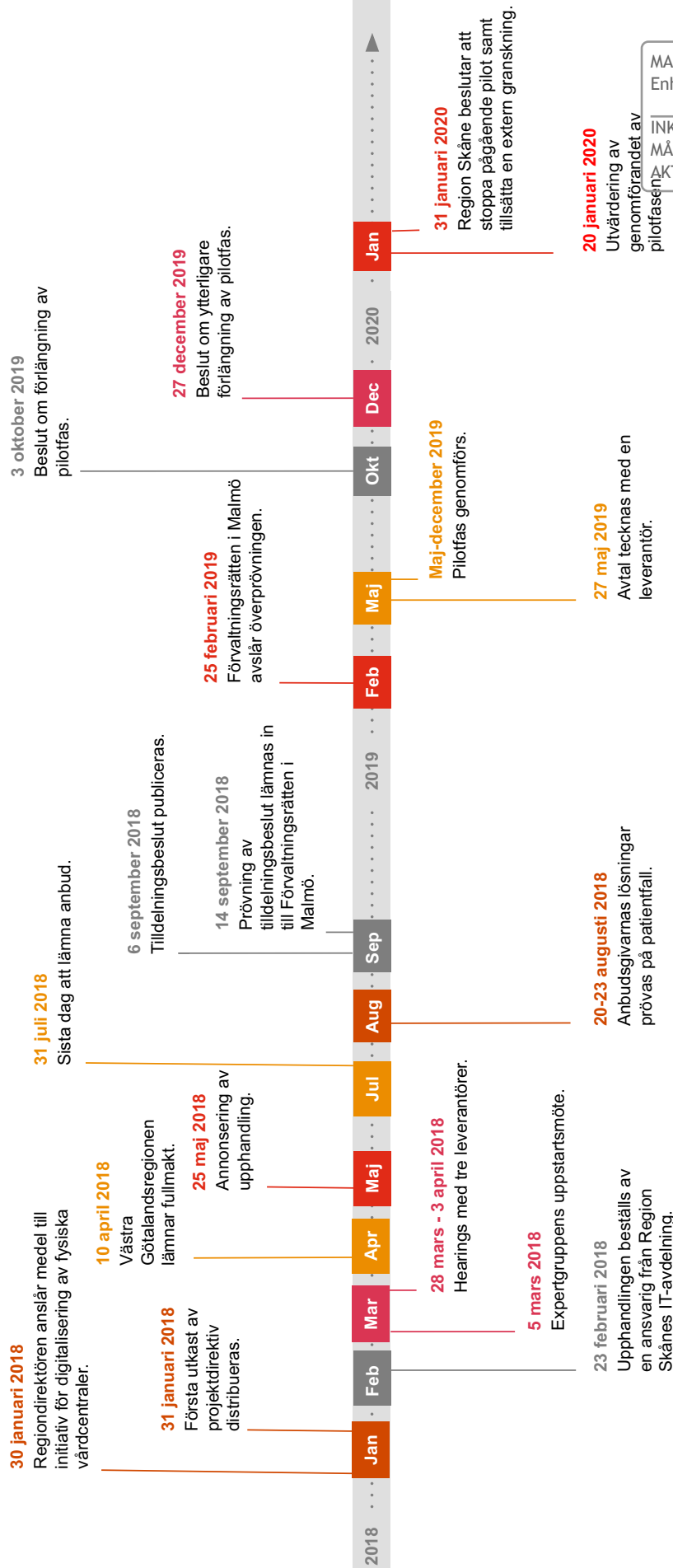
Region Skåne yrkar därtill ersättning för sina rättegångskostnader med belopp som kommer att anges senare.

Malmö den 11 mars 2021

Johan Sigeman
Gustav Nygren

3. Tidslinje (1/3)

Beskrivning av vissa händelser från upphandlingsprocessen och pilotprojektet avseende ett digitalt anamnessystem

SKADEBERÄKNING

	Antal timmar	Timkostnad (exkl. Moms)	Kostnad (exkl. moms)	Specifikation/kommentar
1	Genomförande av upphandling			1 264 013
	Strategiska inköpare (Erik Berséus)	500	479	239 500
	Projektleddare (Tomas Olsson)	609	785	478 065
	Expertgrupp (7 personer utöver projektleddare (Tomas Olsson) och inköpare (Erik Berséus))	784	697	546 448
2	Implementations- och utvecklingskostnader av system under pilot, inkl konsultavtal			17 792 049
	Fakturor från Vårdinnovation Sverige AB		17 792 049	
3	Genomförande av pilot (exkl. Vårdinnovation Sverige AB)			2 105 820
	Projektleddare (Tomas Olsson)	2 092	785	1 642 220
	Tid för upplärning och implementation på VC inom pilotprojekt (läkare).	400	807	322 800
	Tid för upplärning och implementation på VC inom pilotprojekt (ssk).	400	352	140 800
4	PWC:s oegentlighetsutredning			2 125 614
	Fakturor från PWC		2 125 614	
5	Intern tid Region Skåne med anledning av oegentlighet			201 250
	Merarbete för personer inom Region Skånes koncernkontor.	350	575	201 250
SUMMA			23 488 746	

Uppskattad arbetstid inom Region Skåne (exkl. expertgrupp).

Kostnad för extern konsult, fakturerad tid mars 2018 - september 2018.

Uppskattad arbetstid inom Region Skåne. Expertgruppsarbete, inkl. tre dagar hearing, fyra dagar förhandling samt 7 expertgruppsmöten (heldag). (3+4*7) * 8 * 7 = 784 timmar

Snittlön (AK, BL, CS, JG, MW, OB och SL): 697 kr
((AK + BL + CS + JG + MW + OB + SL)/7)

MALMÖ TINGSRÄTT
Enhet 204 B

INKOM: 2022-03-22

MÅLNR: B 8144-21

AKTRIL: 386

Fakturor:			
Datum	Fakturanr.	Belopp	Betald
2019-05-27	0001	1 700 000	2019-06-26
2019-05-27	0002	1 700 000	2019-06-26
2019-07-22	0003	1 944 000	2019-08-21
2019-07-22	0004	1 388 000	2019-08-21
2019-08-21	0005	1 599 150	2019-09-20
2019-08-21	0006	485 100	2019-09-20
2019-09-25	0007	1 249 500	2019-10-25
2019-09-25	0008	267 750	2019-10-25
2019-10-28	0010	1 321 950	2019-11-27
2019-12-12	D0000002	5 100 000	2020-01-13
2019-12-30	D0000001	558 600	2020-01-29
2019-12-30	D0000004	151 200	2020-01-29
2019-12-30	D0000005	326 799	2020-01-29
		17 792 049	

Fakturor:

Datum	Fakturanr.	Belopp	Betald
2020-03-26	3366444408	334 700	2020-04-27
2020-04-30	3367633801	660 488	2020-06-01
2020-07-06	3371328000	882 776	2020-08-05
2020-12-17	3374862906	247 650	2021-01-18
		2 125 614	

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

HOVRÄTTEN ÖVER
SKÅNE OCH BLEKINGE
Avdelning 1
Rotel 11

AVRÄKNINGSUNDERLAG

Aktbilaga
Mål nr B 1675-22

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19550729-3933	Datum för dom/beslut 2023-04-18
Efternamn Linde	Förnamn BENGT Arne Ingmar

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-12-01	2020-12-03
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Per G. Hansson

.....
Underskrift

.....
Namnförtydligande

Dok.Id 456326

Postadress

Box 846
201 80 Malmö

Besöksadress

Hovrättstorget 1

Telefon

040-35 57 00

Telefax

E-post: hovratten.skaneblekinge@dom.se

Webb:

www.hovrattensskaneblekinge.domstol.se - Se där om hovrättens personuppgiftsbehandling

Expeditionstid

måndag–fredag
08:00–16:00

HOVRÄTTEN ÖVER
SKÅNE OCH BLEKINGE
Avdelning 1
Rotel 11

AVRÄKNINGSUNDERLAG

Aktbilaga
Mål nr B 1675-22

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19861202-4078	Datum för dom/beslut 2023-04-18
Efternamn Tojjar	Förnamn Damon

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-11-30	2021-04-30
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Per G. Hansson

.....
Underskrift

.....
Namnförtydligande

Dok.Id 456322

Postadress

Box 846
201 80 Malmö

Besöksadress

Hovrättstorget 1

Telefon

040-35 57 00

Telefax

E-post: hovratten.skaneblekinge@dom.se

Webb:

www.hovrattensskaneblekinge.domstol.se - Se där om hovrättens personuppgiftsbehandling

Expeditionstid

måndag–fredag
08:00–16:00

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se